

keramiske noter 50/2019

25. årgang

Keramikkens Venner

Udstillinger hvor og hvornår – Danmark

ved Gunnar Jakobsen

Udstillingsoversigten er udarbejdet på grundlag af afsøgninger på Internettet. Udstillingsoversigten indeholder et udvalg af udstillinger med keramik, herudover gruppeudstillinger, hvor keramik indgår, og enkelte udstillinger af andre former for kunsthåndværk. Oversigten publiceres med forbehold for eventuelle aflysninger/ændringer.

København

Designmuseum Danmark, Bredgade 68, 1260 København K. Website: <https://designmuseum.dk>.

Ny Carlsberg Glyptotek, Dantes Plads 7, 1556 København V. Website: www.glyptoteket.dk.

Davids Samling, Kronprinsessegade 30, 1306 København K. Website: <https://www.davidmus.dk>. *Rundvisninger: Billetter kan ikke reserveres, men udleveres gratis i museumsbutikken på dagen for rundvisningen. Højest 15 deltagere per omvisning. Davids Bazar: Foredragsarrangementerne kræver tilmelding, som kan ske enten i museumsbutikken eller på Billetlugen via www.davidmus.dk/davidsbazar og billetprisen er beskedne 50 kr.*

Kastrupgårdsamlingen, Kastrupvej 399, 2770 Kastrup. Website: www.kastrupgaardsamlingen.dk.

Officinet, Bredgade 66, 1260 København K. Website: www.danskekunsthaandvaerkere.dk.

Ann Linnemann Studie Galleri, Kronprinsessegade 51, 1306 København K. Tlf 33 93 35 03. Website: <http://annlinnemann.blogspot.com>.

A. Petersen - Collection & Craft, Kløvermarksvej 70, 2300 København S. Website: <http://apetersen.dk>.

→18.08.19 *Emma Nilsson & Signe Fensholt*. Officinet. *Begge keramikere arbejder med at overlade en del af formgivningen til den kraft, der findes i materialerne. De sætter en ramme for at noget bliver til. Porcelænet, som i mødet med ilden, transformeres og vidner om en voldsom forening af modsatrettede kræfter. Glasuren som bliver til som form i brændingen. Fokus er hos begge på de fysiske processer i materialerne, og på hvordan deres bevægelser og transformation kan vække genkendelse*

Vi er som bekendt blandt de sidste, der afslutter vores uddannelse med en dansk keramisk kandidatgrad. Vi har begge en baggrund i keramisk kunsthåndværk og ønsker med udstillingen at markere den kraft og rigdom, der er i keramiske materialer, den rå dynamik de besidder og den poesi, der kan opstå, når man som en koreograf instruerer deres bevægelser.

→24.08.19 *Alle tiders ... krukker*. Lotte Westphael - grafiske variationer i indfarvet porcelæn | Gunilla Maria Åkesson - cylindere med effektfuld glasurer | Samuel Johnson - drejede krukker fra brændefyret ovn. Ann Linnemann Studie Galleri. *Tre kunstnere er i dialog om 'Alle Tiders' krukker, der er skabt ud fra forskellig personlig vinkel, uddannelse, land og livsvilkår. Hver har sine bud på nytænkning af den traditionelle krukkes form, udtryk og stoflighed.*

→01.09.19 *Ole Jensen + Rasmus Røhling*. Stereo Exchange, Mariendalsvej 52A st th, 2000 Frederiksberg. Website: www.stereoexchange.dk. *Jensen & Røhling meet at the vessel and spout, they end at the fountain of evanescence, conceptually marrying the inventive, the bare and the fearful, to spew forth an aligned extrovert as an exhibition, presented to an onlooker.*

Ole Jensen, a multi-material designer, and ceramist, his work at Stereo Exchange provide the metaphysical means of rebirth through function and usability with the hints of our shared humanity and all its faults and warts, squeezed into convenient packages of aesthetic wonderment.

→07.09.19 *Human matters*. Mennesket i centrum - et univers af drømme og tankespind. Ann Linnemann. Ann Linnemann Studie Galleri. *Menneske og materiale - kropssprog, formsprog og menneskelige relationer er bare nogle af nøgleordene for udstillingens nye og ældre værker, der alle kredser om mennesket på mere eller mindre abstrakt vis.*

Udstillingen præsenterer værker fra forskellige tidsperioder og viser således flere års arbejde med mennesket som hovedtema. Lige så foranderlige som den tid og situation de er skabt ud fra.

Værkerne udspringer fra ideer om at drømme sig til, at se ud i verden og se ind i sig selv, at betragte udtryk og indtryk om mennesker, kropssprog og bevægelse sammensat med natur og kulturelle relationer.

De viser tidens aftryk på kroppen, antydninger og mere direkte aflæselige betragtninger om individet, stemninger, tilstande.

Værkerne handler om de mange situationer som mennesket kan se sig i - ud fra den fysiske form, torsoen med mere eller mindre fokus på og tydeliggørelse af formlinjer, detaljer, fragmenter. De abstraherer over følelser som sociale relationer, fællesskab, selvstændighed, dialog, poesi og erotik.

De er en form for dagbog, måske selvbiografisk, men også fiktion og andre tankespind.

Hvert værk har sin historie, en form for regelsæt, metode, der er brugt som afsæt til netop dette værk.

→03.11.19. *Manpower* · Hans Vangsø og Shozo Michikawa. A. Petersen - Collection & Craft. Japanske Shozo Michikawa og danske Hans Vangsø viser ialt 64 keramiske værker i udstillingen *Manpower*, der er en ordløs dialog mellem to keramikere fra samme generation, men fra hver sin del af verden. Begge er de bærere af en stærk håndværkstradition, som trækker tråde tilbage til både den danske og den japanske keramikhistorie og samtidigt er de vilde, helt rå, upolerede og fuldstændigt usentimentale i deres tilgang til det mest jordbundne af alle materialer - leret.

→01.12.19. *Bauhaus - It's all design*. Designmuseum Danmark. Designmuseum Danmark deltager i den internationale fejring af 100-året for Bauhaus med en stor forskningsbaseret udstilling 'Bauhaus – it's all design' udviklet af Vitra Designmuseum og Bundeshalle Bonn. Udstillingen behandler for første gang alle aspekter af skolens aktiviteter og betydninger og beskriver, hvordan vor tids design og designere viderefører Bauhaus-arven. Udstillingen viser, hvorfor design som forandringsmetode udviklet på Bauhaus stadig kan skabe den bedst mulige verden.

Målet med design er at skabe radikal forbedring af menneskers liv, og det kan det stadig. På Designmuseum Danmark formidles designs potentiale, før, nu og i fremtiden. Tidens store modeord er disruption. Alle studerer, hvad der vil og kan skabe total forandring i dag. Design blev i det 20. århundrede et nyt fænomen, som skabte disruption.

04.09.19-29.09.19 *Exit 2019 KADK Bornholm*. A. Petersen - Collection & Craft. Udstilling med danske og udenlandske afgængere fra Det Kunstakademiets glas- og keramiklinje på Bornholm.

07.09.19 kl 14.00 og 15.00. *Dansk porcelæn - en kongelig affære*. Omvisning ved Helene Lykke Evers. Davids Samling.

12.09.19-12.10.19 *Natur Kultur Objekt*. Turi Heisselberg Pedersen og Marianne Krumbach. Ann Linnemann Studie Galleri.

Turi Heisselbergs tidligere så organiske vaser er blevet skulpturelle grafiske objekter med referencer til vasens arketype.

Marianne Krumbach betegner sig som fortolker. Det er ikke natur eller køkkener der interesserer mest, men forestillingen om dem, og betydninger vi som mennesker tillægger de ting vi omgiver os med.

17.10.19-23.11.19 *Metode - Ler & Teknik*. Søren Thygesen. Ann Linnemann Studie Galleri. *Metode-og materiale undersøgelse fra folkekunstens drejedyr til skulpturelle værker i ler (og beton). Kombinationen af materialekendskab, værktøj og teknisk opfindsomhed mødes og sammensmeltes i den kunstneriske idé. Metoden sammenkædes i processen med materialets natur, og værkets idé opstår i samspillet.*

23.10.19 kl 18.00 *Dansk keramik - fra brugsfajance til kunsterkeramik*. Omvisning ved Mariette Tiedemann. Davids Samling.

23.10.19 kl 19.00 *Dialog med Willumsens keramik*. Foredrag ved keramikeren og forfatteren Peder Rasmussen. Davids Bazar, Davids Samling.

30.10.2019 *Axel Salto - Det brændende nu*. Foredrag ved designforskeren Lars Dybdahl. Davids Bazar, Davids Samling.

28.11.19-23.12.19 *Hånden på værket - Værket på bordet*. International udstilling. Ann Linnemann Studie Galleri. *Håndlavede brugsting er elsket for deres brugsværdi og fredelige bæredygtige kvaliteter. Udstillingen viser sammenstillinger af unikke ting til bordet og usædvanlige borddækninger, der appellerer til fantasien. Fokus er på det håndlavede brugbare og originale, der når ud over det industrielle og seriefremstillede produkt.*

Øvrige Danmark

Birkerød

Birkerød Kunstforening, Birkerød Gl. Præstegård, Stationsvej 32, 3460 Birkerød. Website: birkerod-kunstforening.dk.

07.09.19-29.09.19 *Tychos Fonds Pris 2019*. Per Ahlmann, keramikeren, og Lisbeth Eugenie Christensen, billedkunstner. Birkerød Kunstforening. "De er fantastisk dygtige kunstnere med markante udtryk, der understøttes af en solid håndværksmæssig erfaring. Hver for sig er de gode, men sammen er de endnu bedre" lyder begrundelsen.

02.11.19-24.11.19 *Anne Nielsen*. Årets kunstner i Rudersdal Kommune. Birkerød Kunstforening.

Bogense

→22.09.19 *Susan Lange · Natur-lig-vis*. Galleri 55, Adelgade 55, 5400 Bogense. Tlf 64 81 33 55.

Frederikssund

→30.09.19 *Dialogudstilling med billedhugger Jørgen Haugen Sørensen*. Katalog, J.F. Willumsens Museum, Jenriksvej 4, 3600 Frederikssund. Website: www.jfwillumsensmuseum.dk.

En af Danmarks helt store, nulevende billedhuggere, Jørgen Haugen Sørensen (1934), inviteres i udstillingen til at gå i dialog med Willumsens monumentalværk Det Store Relief samt et udvalg af kunstnerens malerier, tegninger og raderinger. De almenmenneskelige betingelser - livet og døden, kærligheden og lidelsen er det bærende omdrejningspunkt i udstillingens værker. Haugen Sørensen vil producere nye skulpturer og relieffer til udstillingen, men også allerede eksisterende værker inddrages.

Fælles for de udstillede værker er et fokus på menneskelivet, som det leves på godt og ondt. Med Haugen Sørensens billedunivers som referenceramme stiller udstillingen skarpt på de mere alvorlige og groteske sider i Willumsens værk og kradser lidt i den farverige overflade for at fremhæve de eksistentielle dybder, der også manifesterer sig i hans kunst.

Haderslev

Ehlers Samlingen, Slotsgade 20, 6100 Haderslev. Website: <https://historiehaderslev.dk/ehlers-samlingen>.

Ehlers Samlingen er opkaldt efter Louis Ehlers, der blev født i København i 1916. Louis Ehlers, som var udlært håndværksmaler og havde gået på Kunstakademiet, udviklede hurtigt en altopslugende interesse for lertøj. Denne interesse delte han med sin hustru, Margrete, og sammen rejste de landet rundt for at indsamle og studere historiske genstande.

Deres arbejde og studier af dansk pottemageri gennem historien mundede i 1967 ud i Louis Ehlers' omfattende værk "Dansk Lertøj". Parret fortsatte deres arbejde med og indsamling af lertøj indtil Margrete døde i 1979. Herefter blev den imponerende samling overdraget til Haderslev Kommune, der i 1983 gjorde den tilgængelig for offentligheden.

Museets udstillinger beskæftiger sig primært med dansk lertøj som tidsmæssigt strækker sig fra middelalderen og frem til midten af 1900-tallet. Udstillingerne er opdelt i landsdele, så de besøgende får et klart indtryk af, hvordan pottemageriet har udviklet sig forskelligt i de forskellige egne af Danmark.

Hasle

Grønbechs Gård, Grønbechs Gård 4, 3790 Hasle. Website: <http://www.groenbechsgaard.dk>. Se website for udstillinger.

Herlev

13.09.19-24.11.19. *Saxbo 90*. Saxbo vender hjem til Hjortespring. Gammelgaard, Gl. Klausdalsbrovej 436, 2730 Herlev. Website: <https://www.gammelgaard.dk>. Se website for aktiviteter i forbindelse med udstillingen.

I Herlev lå indtil 1968 et helt særligt værksted - ja, faktisk en hel keramikfabrik. Saxbo. Den markante bygning, der blev opført i 1937, står stadig den dag i dag, men har siden værkstedets lukning haft en meget omskiftelig funktion og anvendes i dag som en del af Herlev Rådhus. I 2019 fylder Saxbo 90 år (1929-1968). Grundlagt af Gunnar Nylund (1904-1997) og Nathalie Krebs (1895-1978). Som et stykke dansk kulturarv, og ikke mindst som en væsentlig del af Herlevs udviklingshistorie, vil Gammelgaard i denne anledning fortælle historien om værkstedet, Nathalie Krebs og glasurerne, der kan få folk på den anden side af jordkloden til at tale om dansk stentøj og design. En historie, der kommer til at handle om en dansk kvindes mod og vilje til at føre sine idéer ud i livet.

Nathalie Krebs kom vidt omkring med sit stentøj både nationalt og internationalt. Allerede i sin samtid modtog hun stor hæder for sit virke. Hun belønnes som en af de første kvinder med Dannebrogordenen, blev Kgl. Svensk Hofleverandør og fik tildelt Prins Eugens Medalje, Vasa-ordenen samt livslang støtte på Finansloven. Men rig blev hun ikke. Så dette er også en beretning om en kvindelig iværksætters kamp for at holde fast i sine visioner.

Fra værkstedet i Herlev fik hun et kunstnerisk gennembrud med sine unikke glasurer og sans for farve- og formsprog. I krydsfeltet mellem naturvidenskab, moderne produktionsprincipper og kunst skabte hun helt nye grænser mellem kunst og kunsthåndværk. Ikke mindst hendes store udstillingsflid og evne til at skabe relationer kom hende til nytte i forhold til at få udbredt kendskabet til Saxbo.

Udstillingen Saxbo 90 bygges op omkring tre temaer, som skal give mulighed for at opleve og stifte bekendtskab med Saxbo som en del af dansk designtradition og kulturarv, herunder værkstedets lokale betydning.

På udstillingen præsenteres omkring 400 udvalgte keramiske værker, hvoraf mange ikke har været vist for publikum før. Du kan opleve værker af keramikere og kunstnerne som Eva Stæhr-Nielsen, Lillian Binderup Jensen, Leon Galleto, Edit Sonne Bruun, Kirsten Weeke, Jens Jacob Bregno, Hugo Liisberg, Jais Nielsen, Erik Rahr, Axel Salto, Olaf Stæhr-Nielsen m.fl.

Værkerne er indlånt fra samlinger af Fonden Herlev Bladet, Herlev Hjortespring Historiske Forening, Herlev Kommune, Kunsten Museum of Modern Art, Vejen Kunstmuseum, Lillian Binderup Jensen, Jette Hoffmeyer, Lisbeth Kjær, Ruth og Aksel Krebs og Anders Uhrskov,

Hobro

→25.10.19 *Bornholmsk kunsthåndværk*. Kunstetagerne, Friheden 16, 9500 Hobro. Katalog. Website: <http://kunstetagerne.dk>.

Deltagerne er keramikere Heidi Hentze, Anne Mette Hjortshøj, Sarah Oakman, Ann-Charlotte Ohlsson og Charlotte Thorup, glaskunstnerne Baltic Sea Glass v. Maibritt Jönsson og Pete Hunner, Morten Klitgaard og Maj-Britt Zelmer Olsen, trækunstnerne Tyge Axel Holm og Hans Henning Pedersen samt smykkekunstneren Kaori Juzu.

Holbæk

Holbæk Museum, Klosterstræde 18, 4300 Holbæk.

Website: www.vestmuseum.dk.

Knabstrup Lervarefabrik var i mange år en af de største arbejdspladser i Holbæk kommune. På Holbæk Museum findes landets største samling af Knabstrup-keramik.

Udstillingen præsenterer genstande fra teglværkets tid, men hovedvægten er lagt på genstande og fotos fra keramikfabrikens tid. Her kan man se urtepotter, dejfade, lysestager, lampefodder og hele stel som f.eks. det kendte Bellman-stel og thestellene Birthe og Tove.

Hovedformålet med udstillingen er først og fremmest at vise et repræsentativt udvalg fra museets store samling på over 1500 genstande fra Knabstrup. Derudover er der i museet en lille udstilling om Holbæk Lervarefabrik.

Holstebro

Holstebro Museum, Museumsvej 2A, 7500 Holstebro.

Website: <http://www.holstebrokunstmuseum.dk>.

Horsens

→?? Danico keramik 1919-1929. Forhallen, Horsens Museum, Sundvej 1A, 8700 Horsens. Website:

www.horsensmuseum.dk.

Keramikfabrikken DANICO blev grundlagt i 1919 af pottemageren Niels Peder Nielsen og købmand Carl Corfitzen. DANICO-navnet er en sammensætning af bogstaverne "DA" for Danmark, "NI" for Nielsen og "CO" for Corfitzen.

Kerteminde

→22.09.19 Den tabte tid · Kulturvandringer. Udstilling med Peter Brandes. Bogudgivelse. Johannes Larsen Museet, Møllebakken 14, 5300 Kerteminde. Website: www.johanneslarsenmuseet.dk.

Billedkunstneren Peter Brandes har igennem årtier opbygget en monumental position i den danske kunstverden. Ambitiøs og legesygt har han arbejdet i allehånde teknikker fra maleri, tegning, grafik, fotografi, glasmosaik, keramik og skulptur og i alle formater fra de talrige omfattende bogillustrationsarbejder til store kirkeudsmykninger eller fem meter høje keramik-skulpturer.

Han er fascinerende viljestærk og insisterende autodidakt, altid kredsende om at raffinere udtrykket og forenkle budskabet i de ofte lange serier af motiver over et givet tema.

Vinteren 2019 fyldte Peter Brandes 75 år, og Johannes Larsen Museet fejrer ham med denne biografiske udstilling.

Udstillingen er blevet til i et samarbejde med Museet for Religiøs Kunst i Lemvig og Johannes Larsen Museet og dermed delt i to tematikker. På Johannes Larsen Museet fokuseres vi på de store myter, som Brandes har arbejdet indgående med. Det sker i dialog med kunstnerens egen omfattende samling af antikke kunstværker.

Kolding

→25.08.19 Michael Geertsen - Ekko. Trapholt, Æblehaven 23, 6000 Kolding. Website: www.trapholt.dk. Michael Geertsen (f. 1966) er udlært som pottemager i 1988 og uddannet fra Designskolen, Afd. for Industrielt Design i København i 1993. Han har udstillet på gallerier og museer i bl.a. Danmark og USA. I 2012 skabte han en monumental permanent installation på Victoria and Albert Museum i London. Hans værker indgår i samlinger på bl.a. The Metropolitan Museum of Art, Museum of Arts and Design i New York samt Designmuseum Danmark. Derudover har han skabt brugskeramik og designobjekter i samarbejde med bl.a. Kähler, Muuto og Fritz Hansen.

Michael Geertsen er inspireret af keramikens traditionelle formgivning, glasurer og teknikker, når han sammensætter og vrider keramikens historiske arketyper i moderne skulpturelle konstellationer. Michael Geertsens værker bevæger sig mellem den frie formgivning, det klassiske design samt det eksperimenterende og kontroversielle kunsthåndværk.

Udstillingen Michael Geertsen - Ekko præsenterer et tematisk udsnit af 25 års kunstnerisk virke manifesteret i udvalgte keramiske unikaværker, prototyper, skitser og tegninger.

Udstillingen tematiserer Michael Geertsens omfattende æuvre med værker, der gensidigt fremkalder et æstetisk ekko mellem Michael Geertsens eget udtryk og vores fælles historie inden for kunsthåndværk. Gennem overskrifterne: Animation, Historie, Dekonstruktion og Design udfoldes Michael Geertsens mangfoldige virke, der positionerer sig i krydsfeltet mellem kunst og design.

→12.10.19 Jørgen Hansen - keramikens modige mester. Skulpturelle kar, krukker, fade mm. Galleri Pagter, Adelgade 3, 6000 Kolding. Website: www.galleripagter.dk.

Lemvig

→22.09.19 Skaberkraft - Peter Brandes og en kunstsamling. Bogudgivelse. Museet for Religiøs Kunst, Strandvejen 13, 7620 Lemvig. Website: www.mfrk.dk.

På MFRK's del af udstillingen smed Peter Brandes sætter Museet for Religiøs Kunst fokus på de talrige kristent inspirerede værker, som Peter Brandes har udført, ikke mindst i forbindelse med kunstnerens store kirkeudsmykningsopgaver, herunder Roskilde Domkirke, Vejleå Kirke og den lokale Nørre Nisum Kirke. Værkerne udstilles i dialog med Brandes' imponerende samling af kirkekunst fra antikken og middelalderen kombineret med kunstværker med kristent indhold fra de sidste to århundreder: Malerier af C.W. Eckersberg og Vilhelm Hammershøi, af Georg Baselitz og Leon Kossoff blot for at nævne nogle. Udstillingens kuratoriske greb bygger på kunstnerens associative tilgang til sin samling. Vi følger motivernes vandring, som de gentages og omformes i Peter Brandes' kunst. Gennem en tematisk præsentation af motiver som: Den fortabte søn, Jakobs kamp, Sædemanden m.fl. formidles forbindelsen mellem tradition og skaberkraft.

I de seneste år har der været en fornyet interesse for kunstneren som samler og som kurator, hvor det at samle og kuratere på sin vis kan opfattes som en kunstnerisk praksis i sig selv. Denne kunstneriske praksis, hvor samlingen udgør et levende kunstkiv, er udtalt hos Peter Brandes. Om at samle udtaler kunstneren at: "Der har altid, så længe jeg har samlet, været en klar forbindelse mellem mine udtryk i den kunst, som jeg skaber, og inspirationen fra de antikke kunstværker." Der er værker i udstillingen, som måske ikke tidligere har været placeret i en religiøs forståelsesramme, men ved at lade Peter Brandes' subjektive tolkning af værkerne styre værkudvalget lægger MFRK også op til en kontinuerlig samtale om, hvordan og hvem, der definerer, hvad religiøs kunst er.

Lyngby

Damhuset, Lyngby Hovedgade 1c, 2800 Kgs. Lyngby.
Website: www.damhuset.dk.

→08.09.19 *100 års dansk keramik*. Sophienholm, Nybrovej 401, 2800 Kgs. Lyngby. Website: <http://sophienholm.dk>.

Middelfart

Clay Keramikmuseum Danmark, Grimmerhus, Kongebrovej 42, 5500 Middelfart. Tlf 64 41 47 98.
Website: <http://claymuseum.dk>. [Den permanente udstilling af dansk værkstedskeramik er nedtaget].

→29.09.19 *Yndlingsværker · Keramikens Venners 25 års jubilæumsudstilling*. Clay Keramik Museum Danmark. 18 medlemmer af Keramikens Venner udstiller ca. 50 stykker af deres yndlingskeramik fra det 20. århundrede i anledning af det tilstundende 25 års jubilæum.

→03.11.19 *Ceramic Momentum*. Clay Keramikmuseum Danmark. Se museets website for yderligere information om arrangementer i forbindelse med udstillingen.

Hvad sker der på den internationale keramikscene lige nu? Det sætter Clay fokus på med udstillingen "Ceramic Momentum", der præsenterer international keramik i topklasse. 23 keramikere fra USA, Japan, Norge, Sverige og Danmark udfordrer materialet og hinanden med værker i stor skala.

Udstillingens spektakulære scenografi er inspireret af den udveksling og iscenesættelse af billeder og objekter, der foregår på Instagram.

→22.12.19 *Pottemageri*. Clay Keramikmuseum Danmark.

Udstillingen Pottemageri hylder dette fascinerende håndværk med en kavalkade af sprudlende arbejder. Den store diversitet i udtryk og teknikker, som er repræsenteret i skaren af Dansk Pottemagerforenings medlemmer, demonstreres i en installation af henvend 100 kopper og tallerkener. Disse helt fundamentale redskaber til et måltid fortolkes af 48 pottemagere i hver deres foretrukne teknik og æstetik. 15 pottemagere er desuden valgt ud til at vise deres kunnen i større arbejder.

11-10.19-26.01.20 *KADK eleverne - afgang 2019*. Clay Keramikmuseum Danmark. Udstilling med danske og udenlandske afgangere fra Det Kunstakademiets keramiklinje på Bornholm.

17.11.19-26.04.20 *Clay Today - museets 25 års jubilæum*. Clay Keramikmuseum Danmark. Museet markerer jubilæet med en udstilling, der sætter fokus på de ildsjæle, som startede det hele for 25 år siden. Det er keramikere Betty Engholm, Birgit Krogh, Niels Huang, Nina Hole og Peter Tybjerg, der dengang formede keramikgruppen Clay Today.

Nexø

Køppe Contemporary Objects, Nordvangen 2, 3730 Nexø. Website: www.contemporary-objects.com. Tlf 40 92 23 95. Se website for yderligere information.

Nivå

21.09.19-26.01.20 *Ring og Brendekilde*. Kunstnerbrødre. Bogudgivelse. Nivaagaards Malerisamling, Gammel Strandvej 2, 2990 Nivå. Website: www.nivaagaard.dk. Se Odense for yderligere information.

Nykøbing Mors

→29.09.19 *Krabbe, Krabbe og Haugen*. Udstilling med Dorthe Steenbuck Krabbe (keramik), Caroline Krabbe (maleri) og Luise Haugen (blandform). Morsø Kunstforening, Holmen 7C, 7900 Nykøbing Mors. Website: <http://mk61.dk>.

Næstved

DesignMuseum Næstved, 4700 Næstved. Website: www.naestved-museum.dk.

Odense

→08.09.19 *Ring og Brendekilde*. Kunstnerbrødre. Bogudgivelse. Brandts, Brandts Torv 1. 5000 Odense C. Website: <https://brandts.dk>. Se Randers Kunstmuseum for yderligere information.

En større forskningsbaseret udstilling, fagfællebedømt publikation samt omfangsrig formidlingsportefølje om de to danske kunstnere H.A. Brendekilde (1857-1942) og L.A. Ring (1854-1933). Udstillingen byder på et fyldigt udvalg af Ring og Brendekildes bedste malerier samt værker i keramik og glas. Udstillingen har tidligere været vist på Randers Kunstmuseum og vises også på Nivaagaards Malerisamling.

Ringsted

→17.11.19 *Silkevejen*. Ringsted Museum og Arkiv, Køgevej 41, 4100 Ringsted, Website: <https://www.vestmuseum.dk>.

Få historien om hvordan silke og porcelæn bliver eftertragtede luksusvarer i Danmark. Udstillingen fortæller om den svære og hemmelighedsfulde kunst i at avle silke, samt hvordan kineserne i århundrede bevarede kunsten i silkevævning som en hemmelighed for europæerne. Udstillingen fremviser også porcelænsgenstande og fortæller om den handel, som foregik i 1700-tallet og frem til midten af 1800-tallet gennem 'Asiatisk Kom-

pagni'. Udstillingen handler om denne periodes spændende luksusvarer og vaner, hvor kulturudvekslingen mellem Europa og Kina førte til nye stilarter og udbredelsen af luksuriøse materialer i bredere samfundslag.

Roskilde

Roskilde Museum, Sankt Ols Stræde 3, 4000 Roskilde.

Website: www.roskildemuseum.dk. Roskilde Museum råder over en stor samling af Alumina fajance, som for 15 år siden blev skænket af en borger, der igennem et langt liv havde samlet flere tusinde genstande. På 1. sal har museets Alumina-samling fået nye, smukke rammer, og udstillingen afspejler hele udviklingen fra fabrikken åbner i 1863 til 1969, hvor den sidste Alumina-tallerken forlader fabrikken.

→01.09.19 Godt kunsthåndværk. Roskilde Kunstforening, Stændertorvet 3C, 4000 Roskilde. Website: <http://roskildekunstforening.dk>.

11 kunsthåndværkere udstiller fine og overraskende værker af høj kvalitet i metal, keramik, glas og tekstil.

Keramikken er repræsenteret ved: Gurli Elbækgaard, der søger at skubbe grænsen for, hvad hun kan med ler og farve. Marianne Nielsen, Helene Stockmarr Gerdorf og Marianne Krumbach der forener deres individuelle kompetence indenfor modellering, drejning og glasurarbejde, og ta'r klassiske keramiske dyder op i et nutidigt udtryk. Ane-Katrine von Bülow der formgiver grafisk porcelæn til værker der spænder fra store, monumentale, cirkelrunde skåle til dynamiske, kantede former bygget op i enkelt geometrisk formsprog. Samt Simon Kofoed, der transformere det bastante og tunge porcelænsler til tynde og lette former og udtryk.

Rø

Bornholms Kunstmuseum, Otto Bruuns Plads 1, Rø, 3760 Gudhjem. Website: www.bornholms-kunstmuseum.dk.

→15.09.19 Maria Rubinke - Legacy. bogudgivelse. Bornholms Kunstmuseum.

Maria Rubinke (f. 1985) er uddannet fra Kunstakademiets Glas- og Keramikskole på Bornholm i 2008. Allerede i studietiden blev hun fascineret af porcelænet og det har siden da været hendes foretrukne materiale. Til denne udstilling har hun også kastet sig over bronze og marmor og dermed udvidet sit univers. I porcelænet, såvel som i bronzen, udfordrer Rubinke mulighederne med materialet. Her finder man store porcelænskrokodiller, mandsbrede bronzeskrubtudser og et 4 meter højt og 1 ton tungt bronze-relief, hvor krager og skarabæer kigger på os fra knortede bronzegrene.

Bronze og porcelæn i Lysternes Have. Som direkte inspirationskilde til udstillingen har Rubinke fordybet sig i et af kunsthistoriens mest kendte værker: Nemlig Hieronymus Boschs maleri: Lysternes Have fra 1490-1510, hvor Himlen, Jorden og Helvedet er afbilledet med fantasifulde dyr og nøgne, skøre kroppe i et drømmelandskab. Rubinke har ladet sig inspirere af værket og følt et slægtskab med det, og som kommer til udtryk i udstillingen. Hun beskæftiger sig således med kulturarven og forsøger at stille spørgsmål ved, hvad vi

som mennesker efterlader os og giver videre til andre. Det er her udspringet til titlen, Legacy, skal findes.

Rønne

Hjorths Fabrik · Bornholms Keramikmuseum, Krystalgade 5, 3700 Rønne. Website: www.bornholmsmuseum.dk.

→10.08.19 Terra Ténebrès - Skyggelandet. Hjorths Fabrik. Keramikeren Morten Løbner Espersen viste tre forskellige typer af keramiske værker på udstillingen Terra Ténebrès, som betyder Skyggelandet. De såkaldte Moon Jars, Vacui og Glaze Pearls.

Morten Løbner Espersen er kendt for sine vilde glasurarbejder, som får overfladerne på hans krukker, til at fremstå som farestrålende månelandskaber, man kan gå på opdagelse i.

Morten Løbner Espersens nye værker udstilles normalt i storbyer som Miami, Bruxelles og Berlin, så udstillingen hos Hjorths Fabrik i Rønne er en sjælden mulighed, for at se Espersens evner udi glasurkunsten.

→23.12.19 Glasur. Fokus på glasur, overflade og struktur. Hjorths Fabrik. Keramikere kommer ikke let til glasurens smukke ydre, for undervejs i processen er der mange udfordringer. I arbejdet med glasur skal keramikeren besidde stor forståelse og grundighed, for de mineraler og råmaterialer som glasuren bliver blandet af. På Hjorths Fabrik er der stor stolthed i, at alle glasurer bliver lavet på fabrikken.

Der vises værker af Hans Hjorth, som i starten af 1900-tallet, startede traditionen for stentøjsglasurer på Hjorths Fabrik.

→23.12.19 Salt. Udstilling med Hans & Birgitte Børjeson. Hjorths Fabrik.

→23.12.19 noma - the collection - den verdenskendte restaurants bordservice. Hjorths Fabrik. 'The Collection', som viser restaurant noma's nye bordservice. Udstillingen viser hvordan keramikken samspiller med noma's nye koncept, der fokuserer på tre sæsoner: Ocean / "Seafood Season" – det er koldt med en stemning af hav i blålige nuancer. Plant Kingdom / "Vegetable Season" – det er let med grønne, lyse og saftige nuancer. Forest / "Game and Forest Season" – en stemning af efterårets brændte farver. Al servicen er nøje afstemt efter de tre sæsoner. Farver, form og æstetikken i keramikken understøtter denne stemning.

Udstillingen giver også et indblik i en del af den store proces, det har været at samle, udvikle og producere. Udstillingen er lavet i samarbejde med stylist Christine Rudolph, der har været kurator og tovholder på projektet. Der blev brugt mere end halvandet år på at udvælge, udvikle og producere de 6.000 stykker keramik, som kollektionen består af. Heraf en del på Hjorths Fabrik.

I alt fem keramikere har designet og produceret servicen: Astrid Schmidt, Anette Krogstad, Finn Dam Rasmussen, Hjorths Fabrik og Janaki Larsen.

Silkeborg

Museum Jorn, Gudenåvej 7-9. 8600 Silkeborg.

Website: <http://www.museumjorn.dk>.

Skælskør

Guldagergaard · International Ceramic Research Center, Heilmannsvej 31A, 4230 Skælskør. Website:

<http://ceramic.dk>.

Thisted

29.11.19-12.01.20 *Dansk keramik i 100 år*. Det Ny Kastet, Det Gamle Rådhus, Store Torv, 7700 Thisted.

Website: <http://detnykastet.dk>.

Vejen

17.08.19-17.11.19 *100 års danske sølvsmykker*.

Udstillingens smykker tilhører det berlinske ægtepar Marion og Jörg Schwandt. Bogudgivelse. Vejen

Kunstmuseum, Østergade 4, 6600 Vejen. Website:

www.vejenkunstmuseum.dk.

Viborg

Dansk keramik i 100 år. Primo 2020. Skovgaard

Museet, Domkirkestræde 2-4, 8800 Viborg. Website:

<http://www.skovgaardmuseet.dk>.

Udstillinger hvor og hvornår – udlandet

ved Gunnar Jakobsen

Udstillingsoversigten er udarbejdet på grundlag af afsøgninger på Internettet. Oversigten dækker ikke alle lande. Oversigten indeholder et udvalg af udstillinger med keramik, udstillinger, hvor keramik indgår, og er ikke komplet for det pågældende land. Oversigten publiceres med forbehold for eventuelle aflysninger/ændringer. Inden et eventuelt besøg bør man derfor undersøge, om udstillingen nu er blevet til noget samt udstillingens åbningstider.

Skal man en tur til udlandet, så vil bl.a. følgende websites med gode links til museer eller med udstillingsoversigter kunne anbefales:

www.konstkalendern.se [Sverige]
<http://www.svensktkulturarv.se> [Sverige]
www.studiopottery.co.uk [Storbritannien]
www.keramikfreunde-keramos.de
www.thefrenchporcelainsociety.com

Nogle af de bedre tidsskrifter indeholder også gode omfattende udstillingsoversigter som bl.a.:

Ceramic Review - www.ceramicreview.com
Neue Keramik/New Ceramics - www.neue-keramik.de

Sverige

Falkenberg

RIAN Designmuseum, Skepparestrådet 2, S-311 74 Falkenberg. Website: <http://www.riandesign.se>.

Gustavsberg

Gustavsberg Porslinsmuseum, Nationalmuseum, Odelbergs väg 5, S-134 40 Gustavsberg. Website: <http://www.nationalmuseum.se>

Gustavsbergs Porslinsmuseum är en del av Nationalmuseum. I samlingarna finns över 45 000 föremål från Gustavsbergsfabrikens 170-åriga historia. Allt från konstgods och praktfulla urnor till välkända serviser och äldre sanitetsgods. Här finns även föremål av emalj och plast, samt provexemplar, det som aldrig kom att produceras.

Gustavsbergs Porslinsmuseum är tillfälligt stängt för renovering. Tillsammans med Värmdö kommun rustar vi upp lokalerna och välkomnar till ett ännu bättre museum som-maren 2020.

→15.09.19 *Signe Persson-Melin*. Gustavsbergs Konsthall, Odelbergs väg 9, Gustavsbergs hamn, S-134 40 Gustavsberg. Website: <http://www.varmdo.se/gustavsbergskonsthall>. *Tingen måste ha utstrålning - keramikern och formgivaren.*

Göteborg

Röhsska Museet, Vasagatan 37-39, S-400 15 Göteborg. Website: <https://rohsska.se>.

Lerverk, Postgatan 8A, Kronhusbodarna, S-411 13 Göteborg. Website: www.lerverk.se.

Sintra, Landsväggsgatan 5, Haga, S-413 04 Göteborg. Website: www.sintra.se.

Höganäs

Höganäs Museum, Polhemsgatan 1, S-263 37 Höganäs. Website: www.hoganasmuseum.se. Se website for yderligere information.

Keramiskt Center, Gärdesgatan 4B, S-263 39 Höganäs. Website: www.keramisktcenter.se.

En permanent avdelning som handlar om den keramiska traditionen i Höganäs, om hur och varför Kullabygden fick sitt epitet Keramikbygden. Med fokus på Höganäsbolaget och Andersson & Johansson/Höganäs Keramik.

→18.08.19 *Claes Thell*. Lilla Galleriet, Keramiskt Center.

→22.09.19 *Hanna Järlehed Hyving*. Galleriet, Keramiskt Center.

→29.09.19 *Jill Ekberg, Ulf Ekberg & Åke Thornblad* (90 år). Måleri, skulptur, stengods. Höganäs Museum.

→29.09.19 *Birgitta Svensson*. Lilla Galleriet, Keramiskt Center.

05.10.19-29.12.19 *Bente Brosbøl Hansen*. Galleriet, Keramiskt Center.

Lidköping

→25.08.19 *En guldkantad historia*. Läckö Slot, 531 99 Lidköping. Website: www.lackoslott.se.

Festivitas, glamour och lyx. Guldet har alltid varit en statussymbol, ett tecken på att en produkt valts ut som särskilt eksklusiv.

Sedan mitten av 1800-talet har Rörstrand förgyllt sitt keramiska gods med guldkanter och gyllene dekorer. Allt från 1800-talets lyxserviser till blomvaser och saltkar dekorerades med guld. Det ansågs länge att finservisen skulle ha guldkant. Den togs bara fram ur skåpens mørker vid speciella tillfällen och diskades för hand med största varsamhet. På 1990-talet fick Rörstrand flera stora prestigefulla beställningar, bl a till ryska duman och till Nobelstiftelsen som firade jubileum, och då var såklart gulddekorer det givna valet. I år bjuder vi in till ett guldgliitrande rum på förborgen!

→01.09.19 *Figurer och figuriner*. Rörstrand Museum, Fabriksgatan 4, S-531 30 Lidköping. Website: www.rorstrand-museum.se.

Utställningen fokuserar på hur den mänskliga gestalten framställs inom dagens keramik, med uttrycksformer som spänner från referenser till den borgerliga salongens finlemmade porslinsfiguriner till kraftfulla, stiliserade gestaltningar. Utställningen visas i den kulturhistoriska miljön i Falkenbergs hembygdsmuseum på S:t Lars Kyrkogata 8, ett par kvarter från designmuseet.

I utställningen medverkar Amalia Bille (S), Maria Boij (S), Louise Hindsgavl (DK), Torsten Jurell (S), Irene Nordli (N), Alexander Tallén (S) samt konstnärsparet David Clarke & Tracey Rowledge (UK).

Lund

Kulturen, Tegnersplatsen, S-22104 Lund. Website: www.kulturen.com. *Vår samling av keramik är en av de största och mest betydande i Norden och kan berätta om viktiga händelser och utbyte mellan kulturer. Här finns Kinas keramik från äldsta tider fram till 1700-talets importerade "vita guld". Islamisk kultur och konst lyfts fram genom fajanser från Persien och Mellanöstern och i de spansk-moriska fajanserna.*

Renässansens fajanser från Spanien, Italien och Holland möter det kinesiska porslinet och en europeisk porslinstradition utvecklas bland annat i Meissen. Den sprids med hantverkare över Europa och även till Sverige, först med fajanstillverkning vid Rörstrand och Marieberg och senare i porslin.

Stockholm

Kaolin, Hornsgatan 50, S-118 21 Stockholm. Website: www.kaolin.se. Se website for yderligere udstillingsinformation.

blås&knåda, Hornsgatan 50, S-118 21 Stockholm. Website: www.blasknada.se. Se website for udstillingsinformation.

05.10.19-23.10.19 *Lotte Westphael*. Kaolin.

17.10.19-09.02.20 *Hella Jongerius - Breathing Colour*. Nationalmuseum, Södra Blasieholmshamnen, Stockholm. Website: <https://www.nationalmuseum.se>. *En visuell installation om färg, form, ljus och materialitet.*

Maj 2020. *Ulla Hansen*. Kaolin.

Uppsala

Uppsala Konstmuseum, Drottning Christinas väg 1E, S-752 37 Uppsala. Website: <https://konstmuseum.uppsala.se>.

Norge

Bergen

Kode Art Museums and Composer Homes, Rasmus Meyers allé 9, N-5015 Bergen. Website: <http://kodebergen.no>.

Kristiansand

SKMU Sørlandets Kunstmuseum, Skippergata 24 B, N-4611 Kristiansand. Website: <http://skmu.no>.

Oslo

Nasjonalmuseet for kunst, arkitektur og design. Website: <http://nasjonalmuseet.no>.

Det nye Nasjonalmuseet blir Nordens største kunstmuseum og et sted for helt nye møter med kunsten. Aldri før har det vært bygget et kunstmuseum som dette i Norge. Det nye Nasjonalmuseet blir det største kulturbygget i Norden. Museet bygges på den gamle Vestbanetomta i Oslo og åpner for publikum i 2020.

Kunst, design og arkitektur i nye sammenhenger. Hele 6.000 kunstverk skal stilles ut i den faste samlingsutstillingen. Utstillingen blir kjernen i museet. Her vil eldre og moderne kunst, arkitektur, design, kunsthåndverk og samtidskunst møtes i nye sammenhenger.

Trondheim

Nordenfjeldske Kunstindustrimuseum, Munkegata 3-7, N-7013 Trondheim. Website: <https://nkim.no>.

Finland

Helsinki

11.10.19-22.03.20 *Collectors and Collections*. Design Museum, Korkeavuorenkatu 23/Högbergsgatan 23, SF-00120 Helsinki. Website: www.designmuseum.fi. *Collectors seeks answers to the questions of how and by whom design is collected. How are design collections created and why do some design objects become sought-after collectibles? In addition to museum collections, there are many valuable Finnish collections of design objects that are not accessible to the public. This exhibition displays choice items from valuable private collections both in Finland and abroad, comparing them with the Design Museum's own collection.*

Along with rare items, the exhibition also focuses on utility objects. The collecting of everyday items has become a popular pastime, because almost anyone in Finland can begin collecting utility glassware of the mid-20th century, Moomin mugs or Arabia tableware. Collectors and Collections also addresses in straightforward terms the downside of the culture of collecting, forgeries of art and design objects.

Design Museum Arabia, Tavastvägen 135, SF-00560 Helsinki. Website: www.designmuseum.fi.

Storbritannien

Aberystwyth

Aberystwyth Arts Centre, Penglais, Aberystwyth, Ceridigion, Wales SY23 3DE. Website: www.aberystwythartscentre.co.uk. See website for [udstillingsinformation](#).

Bath

The Museum of East Asian Art, 12 Bennett Street, Bath BA1 2QJ. Website: <https://meaa.org.uk>. *The Museum of East Asian Art's permanent collection consists of some 2,000 objects, mostly from China and East Asia, representing 7,000 years of art and craftsmanship. The artefacts include a comprehensive jade collection, ceramics, carvings, metalware and lacquerware. The museum also highlights Bath's historical relationship with China – the trade in tea and porcelain being an important aspect of 18th century Bath's social life.*

Beaux Arts Bath, 12-13 York Street, Bath BA1 1NG. Website: www.beauxartsbath.co.uk.

21.09.19-24.11.19 *James Tower*. Ceramics, Sculptures and Drawings. Katalog. Victoria Art Gallery, Bridge Street, Bath BA2 4AT, Somerset. Website: <https://www.victoriagal.org.uk>.

James Tower (1919-1988) is best known for his elegant forms in glazed earthenware. During a career spanning four decades, from the 1950s to the 1980s, he worked unceasingly in a wide variety of media to achieve an elusive harmony of shape and surface, form and decoration, inert material and active design. His personal understanding of the purpose and meaning of abstraction embodies a perpetual dialogue between the visible world and the unseen dynamics which shape it. This centenary volume of essays considers Tower's entire output from a wide variety of perspectives, embracing paintings and drawings, as well as sculpture in bronze, terracotta and fibreglass. The contributions of leading critics and historians approach his work, situated at the junction of art, craft and design, in a broad historical and cultural context, illuminating key episodes in postwar British art, and Tower's unique place within it.

Bideford

The Burton Art Gallery and Museum, Kingsley Rd, Bideford, Devon EX39 2QQ. Website: <https://www.burtonartgallery.co.uk>. *Pots have been produced in north Devon since the Middle Ages, using the local clay found at Fremington.*

At one time thousands were made for use in local homes and farms and exported to parts of England, South Wales and to the American colonies.

Bideford's history is intimately bound up with the pottery industry. In the 17th century small ships voyaged to the New World with cargoes of pots - many examples of which can be found there today in museums. Due to the accessibility of clay and wood, potters made a good living in the Bideford

area and many became wealthy trading merchants. Vast quantities of pots, crocks and ovens left Bideford Quay for the settler sites of Virginia and the ships returned laden with tobacco.

Much of the pottery produced around Bideford was plain earthenware for cooking and storage. North Devon is particularly well known for its harvest jugs. These were made for celebrations and were covered with shapes and patterns from the natural world, and might also be inscribed with poems or sayings. This area is also famous for two decorative techniques. One is slip trailing, which is the use of slip - or liquid white clay - to dip pots or trail patterns on them. The other is sgraffito: a technique for making shapes by scratching through slip to reveal the clay underneath.

The Ceramics Collection at the Burton at Bideford is a unique and significant collection of predominately North Devon slipware. It provides an ideal introduction to the history and heritage of ceramics in the area. Dating from the late 1600s to the 1970s, both everyday domestic ware and fine decorative pieces are included. Locally-produced 'harvest jugs' form an important part of the collection.

Bovey Tracey

Devon Guild's Riverside Gallery, Riverside Mill, Bovey Tracey, Devon TQ13 9A. Website: www.Crafts.org.uk.

Bowness-on-Windermere

Blackwell, The Arts & Crafts House, Bowness-on-Windermere, Cumbria LA23 3JT. Website: www.blackwell.org.uk.

Brighton

Brighton Museum & Art Gallery, Royal Pavilion Gardens, Brighton BN1 1EE. Website: <https://brightonmuseums.org.uk>.

A selection of ceramic vessels, plaques, tiles and ornaments dating between the 1600s and 1900s, the collection of 2000 plus pieces illustrates British popular culture, politics, history and society.

Based on 23 themes outlined by the collector Henry Willett including professions, crime, religion, pastimes and clubs, the pieces on display offer a snapshot into British culture.

Cambridge

Fitzwilliam Museum, Trumpington Street, Cambridge CB2 1RB. Website: www.fitzmuseum.cam.ac.uk.

Some of the finest manufacturers and decorators are represented in the exceptional collection of earthenware and porcelain pieces, covering a range of forms from decorative sculpture to practical tableware, tiles and vases. The ceramics collection, which is still being expanded today, forms part of the museums 30,000 strong Applied Arts collection.

The Fitzwilliam Museum is home to one of the most important collections of European, Middle Eastern and Far Eastern ceramics in the United Kingdom. Both earthenware

(Iznik, Minai, Italian Maiolica, Delft, Staffordshire, etc.) and porcelain (Ming, Imari, Meissen, Sèvres, Chelsea, etc.) are represented in the collection in myriad forms, from tableware and tiles to vases and sculptures. Amongst the collections on display are pieces from the finest manufacturers and most talented decorators, many of which were commissioned for patrons who were arbiters of taste in their times. Acquired from some of the most prolific nineteenth- and twentieth-century British collectors, the collection also embodies connoisseurial tastes for ceramics in the United Kingdom.

One of the stars in the Fitzwilliam's Asian collections is what is considered to be the best group of Korean Koryo celadon pottery outside of Korea. This variety of ceramics was the standard pottery produced in Korea during the Goryeo dynasty, and has a beautiful, distinctive, pale green hue.

The delights from Japan include hundreds of carved netsuke, Japanese sword fittings and blades and a splendid collection of Imari and Kakiemon porcelain - the best anywhere in the UK.

→22.09.19 *Jennifer Lee: The Potter's space*. Katalog. Kettle's Yard, Castle Street, Cambridge CB3 0AQ. Website: <https://www.kettlesyard.co.uk>. This exhibition is the first solo presentation of the renowned ceramicist, Jennifer Lee's work in a UK public institution since 1994. It includes 40 works made from different periods throughout Lee's entire career as well as new pots, which have been especially made for the exhibition at Kettle's Yard.

Jennifer Lee (b. 1956) is a major presence to have emerged from studio ceramics of the 1970s, whose practitioners dismantled notions of clay as a medium confined to functional forms and domestic environments. Lee's hand-built unglazed stoneware pots are characterised by their smooth surfaces and rich colours. Beginning with a pinch pot base, which is built upon by coiling lengths of clay, the roots of her process lie in the earliest forms of clay making.

Jennifer Lee's ceramics are represented in over 45 public collections worldwide including The Metropolitan Museum of Art, the Philadelphia Museum of Art, Los Angeles County Museum, the V&A and the British Museum.

Described by Edmund de Waal as 'the embodiment of place, complex and intriguing,' Lee's pots focus on the interaction between materials and elements, powerfully evoking experiences of time, place and process in a way that feels at once ancient and contemporary.

→30.10.19 *Salisbury Family Collection of Studio Ceramics*. Fitzwilliam Museum. The Salisbury family, based locally in Cambridge, have kindly lent part of their studio ceramics collection to the Museum. This collection, formed over many years, includes pieces by some of the finest artists to work in clay from the mid-20th century onwards. These include Austrian and German emigrés Lucie Rie, Hans Coper and Ruth Duckworth, and contemporary artist Jennifer Lee, winner of the Loewe Craft Prize 2018.

→30.11.19 *Design Evolution: Highlights from the Keatley Trust collection*. Fitzwilliam Museum. This display highlights some of the outstanding pieces of decorative art on loan to the Museum from the Keatley Trust. John Keatley founded the Trust in 1968 in order to purchase the best-designed and most finely-crafted ceramics, glass, metalwork, woodwork, furniture and book bindings and subsequently lend these to museums around the UK for the benefit and enjoyment of the public. The collection focusses predominantly on the 20th century which, as John Keatley says, represents the period of greatest transformation of the lives of most people, in the history of Britain. This display, celebrating the fiftieth anniversary of the Trust, includes ceramics by Bernard Moore, Bernard Leach and Sam Haile, glass by Paul Nash, John Hutton and Whitefriars, and metalwork by Robert Welch, Gerald Benney, Rod Kelly and Jane Short.

→30.12.19 *The Frua Valsecchi collection*. The Fitzwilliam Museum. Over the past fifty years, Francesca and Massimo Valsecchi have built up a remarkable collection of paintings, furniture, sculpture, glass and ceramics. This includes the renowned nude portrait of Patricia Preece by Stanley Spencer, William Burges's painted 'Flax and Wool' cabinet, a Spanish 17th century polychrome wood sculpture of the Christ Child, Art Nouveau Tiffany glass, metalwork and ceramics designed by Christopher Dresser and an extremely rare Meissen porcelain vulture.

These artworks have generously been offered to the Fitzwilliam Museum on long-term loan and the next few months will see over 130 pieces gradually being introduced throughout the galleries. The objects will be displayed throughout the Museum to create intriguing and witty juxtapositions and 'conversations', as the works were seen in the Valsecchi's private home. They can be identified in the galleries by their specially designed labels.

Durham

The Bowes Museum, Barnard Castle, Co Durham DL12 8NP. Website: <http://thebowesmuseum.org.uk>. The collection pottery features objects from the 16th to 19th centuries, with a particular focus on French porcelain and delicate faïence pieces. The Bowes Museum also has a strong collection of English and Oriental pottery, and pieces from most of the major German porcelain producers. Some highlights of the vast and vivid collection include 18th century Dutch Delft vases, the Lady Ludlow collection - dominated by rococo ceramic birds, and Japanese Arita ware.

→15.09.19 *Frances Priest: Influences of the East*. The Bowes Museum. Inspired by different cultures, places and periods in history, Ceramic artist Frances Priest's most recent works will be shown among historic Chinese and Japanese porcelain from The Bowes Museum's own collection, selected by curator Howard Coutts.

Using *The Grammar of Ornament* by Owen Jones as a stepping stone into exploration, Frances creates intricate and colourful ceramic objects that celebrate her fascination for ornament and

pattern, using clay as a canvas on which she builds richly drawn and layered surfaces of inlaid line, glaze colour and enamel decals.

This exhibition looks at the colour, line and pattern in ceramics both from and inspired by the East. The remarkable vivid colours and patterns painted onto white porcelain of the historical works provides an interesting comparison to Frances' contemporary explorations of ornamental motifs, surface pattern and colour.

Farnham

Crafts Study Centre. University for the Creative Arts, Falkner Road, Farnham Surrey GU9 7DS. Website: <https://www.csc.uca.ac.uk>.

The Crafts Study Centre holds an outstanding collection of objects and archives which are central to the history of the 20th century studio crafts movement in Britain. The ceramics collection dates broadly from c.1920 to present day. Many pioneer and leading studio potters are represented and fine examples of their work are, in certain cases, supported by archives. The Centre holds archive material from Michael Cardew, Marianne de Trey, Henry Hammond, Bernhard Leach and Dame Lucie Rie. Richard Batterham, Michael Cardew, Hans Coper, Bernhard Leach, Lucie Rie, Katherine Pleydell-Bouverie and William State Murrey, etc are some of the makers represented in the collection.

27.08.19-15.08.20 *Moving forward - The Crafts Study Centre at 50.* Crafts Study Centre.

The Crafts Study Centre was founded as a charity on 1st April 1970 as a research and study collection of modern craft. It was located at first in the Holburne Museum of Art, Bath, and the collections transferred to Farnham in the year 2000. The Crafts Study Centre has since gained standalone accreditation status as a university museum of modern craft set in the context of the specialist arts university, in a partnership with the University for the Creative Arts.

In order to celebrate 50 years, the current Trustees of the Crafts Study Centre and members of the Centre's Acquisitions Committee have each selected a group of objects that are of particular interest to them and their fields of study in modern craft. This will establish an exhibition of personal scrutiny and research mediated by expert witnesses: the makers, curators, educationalists and academics who oversee today's Crafts Study Centre as the legal guardians and advisors of the newly-reconfigured charitable incorporated organisation.

Objects and archives from across the range of the collections have been selected, to create a symbolic exhibition celebrating 50 years of assiduous collecting, exhibiting, research and writing: establishing a major contribution to craft history and understanding in England and internationally. As Alison Britton, the Chair of the Crafts Study Centre has written, the exhibition shows how 'craft moves forward through its uses of history, looking and comparing, in pursuit of a skilful contemporary relevance'.

Glastonbury

→09.11.19 *The Art of the Potter.* Somerset Rural Life Museum, Chilkwell Street, Glastonbury, Somerset BA6 8DB. Website: <https://swheritage.org.uk/somerset-rural-life-museum>.

Decorative and functional ceramics have been produced in Somerset for hundreds of years. In England, during the 17th and 18th centuries, some of the greatest examples of slipware ceramics were produced. This popular decorative technique was widely used, prior to the introduction of enamel. Hand thrown earthenware pottery was decorated with coloured slip (liquid clay) and then glazed. Slipware ceramics may seem rustic, but their creation requires great skill. It is highly collectable. 'The Art of the Potter' explores how slipware developed in Somerset from the late 1600s onward.

Langport

Muchelney Pottery, Muchelney, Nr. Langport, Somerset TA10 0DW. Website: www.johnleachpottery.co.uk.

Leeds

Craft Centre & Design Gallery Leeds, Leeds City Art Gallery, The Headrow, Leeds, West Yorkshire LS1 3AA. Website: www.craftcentreleeds.co.uk.

London

British Museum, Great Russell St, London WC1B 3DG. Website: www.britishmuseum.org.

Victoria and Albert Museum, Cromwell Road, South Kensington, London SW7 2RL. Website: www.vam.ac.uk.

Contemporary Ceramics Centre, Great Russell Street 63, Bloomsbury, London WC1B 3BF. Website: www.cpaceramics.com. Altid et besøg værd.

Contemporary Ceramics Centre is the only retail gallery in London specialising exclusively in British Studio Ceramics.

The gallery is a benchmark for current practice in studio ceramics and with an annual exhibition programme and regularly changing display, it is always possible to see and buy a wide range of work from functional tableware to individual collector's pieces.

Contemporary Applied Arts, 89 Southwark Street, London SE1 0HX. Website: www.caa.org.uk.

Erskine, Hall & Coe, 15 Royal Arcade, 28 Old Bond Street, London W1S 4SP. Website: www.erskinerhallcoe.com.

Thrown, Highgate Contemporary Art (Ground Floor), 26 Highgate High Street, Highgate, London N65JG. Website: <https://www.throwncontemporary.co.uk>.

Pangolin London, Sculpture Gallery, Kings Place, 90 York Way, London N1 9AG. Website: www.pangolinlondon.com.

→02.08.19 *Fantasma*. Malene Hartmann Rasmussen. Katalog. Messum's, 28 Cork Street, London W1S 3NG. Website: <https://www.messumslondon.com>.

Danish artist Malene Hartmann Rasmussen works with figurative narrative sculpture and installation, creating work from individual hand-modelled ceramics and found objects. She is part of a vanguard of artists who choose not to define themselves by discipline or craft but instead blur the boundaries between Applied Art, Design and Fine Art, with exceptional hand-craftsmanship at its core.

*Reflecting her Danish ancestry and the tales of northern European folklore Hartmann Rasmussen's work is a metaphor for the relationships of her past - both with her family and the adolescence she left behind. The brightness, playfulness and immediate visual appeal belies a darker narrative where reality and daydreams are merged. The installation deals with ideas of worship, animism, ritual and the supernatural as well as ghosts. The title of the installation is *Fantasma* - the Spanish word for ghosts - and the works reflect the time honoured use by human beings of figurative sculpture as talismanic objects to help deal with feelings such as fear, misery, anger, lunacy and grief.*

Hartmann Rasmussen cites her greatest influence as her childhood - one that involved an alcoholic father and a mother who suffered from bipolar disorder and was regularly hospitalised. "It is not specific tales from Scandinavia but more the different sides of human nature and the creatures that represent these that interest me", she says. "In some of the stories I have read and I remember from my childhood you have to be on good terms with the trolls and other creatures then they will help you in times of trouble. Often when people help the trolls with something, the trolls then pay for the service with gold. If you don't keep your promise the gold turns to rocks... I find the magical aspect of that kind of narrative, fascinating."

*Much of her inspiration comes from the books she read as a child too. "When researching my recent installation *Troldeskoven* (In the Troll Wood) I got hold of some old books from an antiquarian bookseller with stories and sayings told for generations from mother to child in rural Denmark. The stories revolve around trolls and subterranean people on the island of Bornholm - the island I lived on for three years while studying ceramics - and some locals still believe in them. In the daytime the trolls live inside rocks or inside tumuli; the grassy mounds of earth raised over Viking graves that are dotted all over the landscape. At night the grass and soil rise up on glowing poles forming a roof. Inside you see the trolls dance and drink, and if they invite you in to drink with them, all the soil and grass will fall down and bury you inside forever. The Danish word 'bjergtage' meaning 'being taken by the mountain', originates from these stories. 'Bjergtage' is the Danish word for bedazzle. The strong bond between the myth and language is something I find fascinating."*

This new body of work - her first to be on public exhibition since she was Ceramics Resident Artist at the V&A in 2018 - is inspired by Danish frescos called kalkmalerier, that depict demons and fabeldyr or fantastical creatures found in Danish churches dating from the high and late middle ages.

'I love the naivety of them' says Hartmann Rasmussen, 'there is no perspective and the dimensions are all wrong, but they can be very elaborate and detailed'. Some figures such as Violet Sleep reflect the Danish idea of 'Hellmouth' the entrance to hell, which appears in churches in the shape of a monster with an enormous mouth and teeth.

There are also fantastical creatures such as Sciapod; a strange being that feeds on people's heads that has one large foot that it uses for shade as it lives in the desert. A key sculpture in the show is the biggest that Hartmann Rasmussen has ever made; a tall, totem-like sculpture of stacked beasts.

'I am fascinated by the use of magic in the form of transformation, spells, offerings and sacred ritual objects and take in some of those ideas in my work in general.'

→17.08.19 *Merete Rasmussen: New York*. Katalog. Pangolin London. Known for her signature abstract ceramic and bronze forms brought to life with bold, bright colour this highly anticipated solo show is her first since leaving London for the beautiful countryside of East Sussex four years ago. Merete Rasmussen has been working the same stoneware for over twenty years to create her boldly coloured, gravity-defying sculptural ceramics.

*Known for her instantly recognisable ceramics which are painstakingly hand-built using the coil technique, a highlight of the show, *Dual Form*, is a large piece in two segments, presented as one form and synergised by a flaming orange. Rasmussen has also been working on a new collection of smaller bronzes. The use of this material allows her the freedom to experiment with small scale works which are difficult in the ceramic.*

I work with positive and negative space, meaning the space in between is as important as the physical mass itself. I make my sculptures with the idea of them being viewed from different angles to understand the form. [Merete Rasmussen, 2015].

Merete Rasmussen was born in Copenhagen and brought up in Sweden. Returning to Denmark to study at the Designskolen Kolding, she was inspired by the iconic designs of her fellow Danes, Arne Jacobsen and Verner Panton. Travelling widely during her studies, Rasmussen states that the sand dunes of Namibia, sculptural by nature, had a particularly potent effect on her work.

Merete Rasmussen has exhibited widely and her work is held in a number of public collections including The Victoria and Albert Museum, London; The Museum of Arts and Design, New York; The National Fund of Contemporary Arts, France; The Crafts Council Collection, UK and the Fitzwilliam Museum, Cambridge.

→17.08.19 *Slipped*. Contemporary Ceramics Centre. *This expressive group show features three modern-day masters of the historic art of slipware, presenting a range of forms from energetic sculpture to bold functional ware.*

→31.08.19 *Ewen Henderson & Martin Smith*. Marsden Woo Gallery, 229 Ebury Street, London SW1W 8UT. Website: www.marsdenwoo.com.

→efteråret 2019 *Gutte Eriksen*. montre, Room 48, British Museum.

→26.01.20 *Female Voices Tour*. Victoria and Albert Museum. *Uncover the contribution of women to art and design on this special tour taking place every Sunday.*

There have always been women artists but, until very recently they've often been ignored by the art world. Each of one of these V&A Volunteer Guide-led, non-scripted tours, highlights the leading role of women as artists but also patrons, muses, creators, business partners and more.

→14.01.21 *Rachel Kneebone at the V&A*. Victoria and Albert Museum. *The monumental porcelain sculpture '399 Days' by contemporary British artist Rachel Kneebone will be displayed amongst the V&A's Medieval and Renaissance collection, highlighting the sculptors' shared interest in capturing highly emotive states.*

Inspired by themes of transformation and renewal, Kneebone's complex porcelain sculptures are born of intense emotions, expressing movement and fluidity in a medium usually associated with stillness and calm

10.09.19-21.12.19 *Jason Wason*. New work on display. Ceramic Windows at Kings Place & and Kings Place Foyer, Pangolin London. *Wason's ceramic pieces are much more than functional ceramics, they are works of art with sumptuous metallic oxide finishes that transform and often transcend the original clay body. For his first solo show *Burnt Offerings* at Pangolin London, Wason worked with Pangolin Editions to explore casting in bronze and silver which enabled him to go beyond the traditional limitations of working in ceramic. The extraordinary results were a beautiful compliment to his regular body of work as seen in *Silent Witness*.*

13.09.19-06.10.19 *Michael Rice: Dust*. Thrown. *A solo exhibition of ceramics and sculpture by internationally acclaimed artist Michael Rice. The exhibition will present the Dubai-based artist's work to London, celebrating his archetypal presence with an intuitive collection exploring form creating form.*

13.09.19-06.10.19 *International Tableware Collection*. Thrown. *On our shelves at the back of the gallery, we have put together a selection of distinctive original tableware from our international submissions. The collections will feature work from South Africa, Germany and the USA.*

19.09.19-12.10.19 *Peter Beard in London*. Contemporary Ceramics Centre. *My professional career in ceramics was begun in 1971. Some 20 years ago I introduced work in bronze, and occasionally in stone, to my repertoire. My work has been exhibited around the world and is represented in numerous museums, public collections and private collections in the UK and overseas.*

I have a contemplative approach to making and spend a lot of time drawing lines and sketching out ideas for new pieces. This approach eventually produces beautiful, considered objects that are contemporary but which owe an allegiance to history, giving them a timeless quality. My strong simple shapes are decorated with complex surfaces to complement the form and excite the eye, drawing an emotional response from the viewer. Landscape in all forms is my main source of inspiration, along with ancient artefacts from diverse cultures.

My wax-resist pieces involve combinations of shiny, matt and semi-matt glazes built up in layers to create their textural surfaces during firing. Wax is used to isolate areas during glaze application.

I also make ground pieces. The technique here involves the layering of coloured clays and glaze and then grinding back the glazed surface to reveal intricate patterns within a silky smooth marble-like finish which is beautifully tactile. These pieces can take up to six months to complete and are the culmination of hours of experimentation and development.

Mine is an evolutionary process, combining technical skill with innovation and passion with intellect.

11.10.19-23.11.19 *The Leach Pottery: Hand Heart Mind*. Thrown. *The Leach Pottery will return to Thrown, celebrating their philosophies even further with a focus on their collaborative work alongside individual collections from the studio team and a special collection of drawings from the Leach studio by artist Adrian Taylor.*

Manchester

→05.01.20 *Halima Cassell*. Eclectica-global inspirations. Manchester Art Gallery, Mosley Street, Manchester M2 3JL. Website: www.manchesterartgallery.org. *Inspired by geometry, architecture, natural forms and foreign travel, she creates deeply carved forms in unglazed ceramic, bronze, stone, wood and cast glass.*

Cassell was born in Kashmir, grew up in the north west of England and her sculpture reflects her dual international and local heritage. Early ceramic works such as Mancunian Roofscapes, first shown at Manchester Art Gallery in 2005, were influenced both by the architecture of the north west and the repeated geometric patterns of Islamic design. In recent years, Cassell has travelled throughout Britain and in Italy, Japan and Pakistan to explore new materials, techniques and approaches. These experiences have enriched her work and taken it in previously unforeseen directions: the regular repetition of carved geometry and immaculate symmetry giving way to sensuous organic curves and asymmetry. Travel renewed her appetite for experimentation - in Japan she threw

pots whilst stood on a step ladder and in Italy she worked in marble for the first time.

Cassell is gifted with an exceptional ability to visualise complex patterns and mentally project them on to 3-D objects. Her work is diverse in inspiration and form, but her personal style is instantly recognisable due to her bold, energetic designs, crisp carving and intuitive understanding of how to integrate pattern, form, material and scale.

This extensive show, her largest to date, in the city where she first dreamt of becoming an artist, is an opportunity to see the full range of her work including the debut of her latest piece, *Virtues of Unity*, an assemblage of ceramic sculptures which when complete will represent every nation on earth.

Cassell exhibits in the UK and internationally and her work is represented extensively in leading private and public collections including the Victoria and Albert Museum, Birmingham Museum and Art Gallery and the Walker Art Gallery, Liverpool.

Norwich

The Sainsbury Centre for Visual Arts, University of East Anglia, Norwich, Norfolk NR4 7TJ. Website: <https://scva.ac.uk>. Not formally part of the Robert and Lisa Sainsbury Collection, the Lisa Sainsbury Ceramics Collection represents a major collection of 20th century studio ceramics. Lisa Sainsbury's collection of modern pots began in the 1950s, when she and Sir Robert first purchased work by Lucie Rie.

A remarkable group of pots by Lucie Rie, as well as examples from her war-time work in button production, are the highlights of the collection. The Sainsbury's friendship with Lucie Rie led them to the work by Hans Coper, with Sir Robert seeing his works as "sculptures". The Sainsbury Centre now holds the largest public collection of Hans Coper ceramics, many donated by his widow after his death in 1981.

The collection also includes pieces by Rie's and Coper's contemporaries such as Bernard Leach and Shoji Hamada. Other artists represented include; James Tower, Ewen Henderson, Claudi Casanovas, Rupert Spira, Jennifer Lee, Julian Stair, Sara Radstone, Gabrielle Koch and Ian Godfrey.

Other highlights include a selection of Lucie Rie's work in wartime button production, and pots by Rupert Spira and James Tower.

→15.12.19 Magdalene Odundo: *The Journey of Things*. The Sainsbury Centre for Visual Arts. Magdalene Odundo is one of the world's most esteemed artists working in the field of ceramics. This major exhibition brings together more than 50 of Odundo's works. They are shown alongside a large selection of objects chosen by Odundo from across the globe and spanning 3000 years, to reveal the rich and diverse range of objects and making traditions that have informed the development of her own work.

The Sainsbury Centre showcases *Transition II*, Odundo's largest work, made up of 1,001 individual suspended glass pieces. Redesigned site-specifically each time it is shown, *Transition II* is presented in a sweeping crescendo, suggesting flowing water or a murmuration of starlings. Odundo made this work during a residency at the National Glass Centre in 2014 in collaboration with glassblower James Maskrey. *The Journey of Things* at the Sainsbury Centre allows *Transition II* to be presented in the context of Odundo's ceramic practice.

Oxford

Ashmolean Museum, Beaumont Street, Oxford OX1 2PH. Website: <https://www.ashmolean.org>.

European ceramics and glass. Thanks to the scholarly collecting of C.D.E. Fortnum the Ashmolean possesses Italian, Spanish and Mexican maiolica collections of international importance. These are complemented by a comprehensive collection of Delftware from the Marshall, Reitlinger, Jahn and Oppenheimer collections and by the English tiles from the collection of Dr Anthony Ray. In addition there are noteworthy collections of English slipware, Toby jugs and English and German salt-glazed stoneware.

The porcelain collections include the Marshall Collection, the most extensive and encyclopaedic collection of early coloured Worcester porcelain in existence. There is also an exceptionally rare example of 16th-century 'Medici' porcelain and important groups of 18th-century porcelain from other English and Continental factories.

In the refurbished 19th-Century Art Galleries there are new acquisitions and loans of 19th-century Art Pottery, including important pieces by the Martin brothers and by Christopher Dresser for Minton, Wedgwood, Linthorpe and Ault.

Over the past 30 years the Museum has assembled a comprehensive collection of British Studio Ceramics.

China. Chinese ceramics have always been highly regarded and avidly collected and the Ashmolean collection mainly comprises earthenware, high-fired ware and porcelain from China's most famous kilns. It also includes the most important collection of greenware celadons outside China. Many of the 17th- and 18th-century porcelains the museum now houses were acquired during the 19th century, although a few were presented by Elias Ashmole himself in 1683.

Japan. The Japanese collection is now best known for its ceramics, in particular the collection of seventeenth- and eighteenth-century export porcelain which is one of the most comprehensive collections in the world. Ceramics for the Japanese market are also well represented, including fine examples of Arita, Nabeshima and Hirado porcelain, tea ceremony wares and Kyoto earthenwares.

Islamic Middle East. The Museum's extensive collection of Islamic ceramics dating from the 8th to the 19th centuries is particularly important. Numbering over 1500 pieces, this collection forms a major resource for research and teaching

both for the University of Oxford and visiting students and scholars.

The collection's core is formed by the generous gifts to the Museum by Sir Alan Barlow and Gerald Reitlinger, in 1956 and 1978 respectively. A significant selection of vessels and tiles is on permanent display in the Islamic Middle East gallery. The Museum's collection is complemented by extensive archaeological material from Islamic Syria, Iraq and Iran.

Oxford Ceramics Gallery, 29 Walton St, Oxford OX2 6AA. Website: www.oxfordceramics.com.
See website for udstillingsinformation.

Ruthin

Ruthin Craft Centre, Centre for Applied Arts, Park Road, Ruthin, Denbighshire, Wales LL15 1BB. Website: www.ruthincraftcentre.org.uk.

St. Ives

Leach Pottery, Studio & Museum, Higher Stennack, St Ives, Cornwall TR26 2HE. Website: www.leachpottery.com. See website for yderligere udstillingsinformation.

→29.09.19 *Callum Trudgeon: Japan & Denmark - Wood Fired Pots*. Shop, Leach Pottery.

→08.03.20 *Surface*. Cube Gallery, Leach Pottery. Artist-potter Bernard Leach created an aesthetic from the practice, cultures, and histories of East & West. His wide-ranging interests encompassed the 'arts' and 'crafts' - spheres often, and sometimes still, viewed as separate. From drawing and painting, to etching, Leach's artistic interests led him to clay where he made pots and, in essence, created three-dimensional canvasses; pots that bridged art and craft.

This exhibition shows how potters evoke 'Surface' through a rich display of historic and contemporary pots. Individually beautiful and inspiring, each pot helps to build the story of how the surface has been explored and expressed in pottery for more than a century. In the display cases, you will find pots by iconic historic and contemporary potters and alongside works by the next generation of makers. This exhibition also features an installation of an area of Sarah Dunstan's studio - a potter who works in St Ives in a way that places surfaces and pattern at the heart of her work. Newly-released film footage of Shoji Hamada, decorating in Japan, will give you the opportunity to see one of the last century's most iconic potters working with the surface.

Stoke-on-Trent

The Potteries Museum & Art Gallery, Bethesda Street, City Centre, Stoke-on-Trent ST1 3DW. Website: www.stokemuseums.org.uk.
The Potteries Museum holds the world's most comprehensive collection of Staffordshire pottery. The collection is not limi-

ted to just Staffordshire pottery though, everything from Neolithic pottery to an impressive assortment of 20th century British studio ceramics is on show.

Gladstone Pottery Museum, Uttoxeter Road, Longton, Stoke-on-Trent, ST3 1PQG. The last complete Victorian Pottery factory in the country.

Wedgwood Museum, Wedgwood Drive, Barlaston, Stoke-on-Trent, Staffordshire ST12 9ER. Website: www.wedgwoodmuseum.org.uk.

The Wedgwood Museum tells the story of the Josiah Wedgwood and Sons company who, in the late 1750s, began producing what would become the one of the world's most famous pottery brands.

As well as having the museum, The World of Wedgwood is also the site of Wedgwood's working factory, open for tours, so you can learn about the casting, design, and decoration developed over 250 years, then watch it being done today.

07.09.19-13.10.19 *British Ceramics Biennial*. China Hall, Old Spode Works, Kingsway, Stoke-on-Trent ST4 1JH. Website: <https://www.britishceramicsbiennial.com>.

Swadlincote

Sharpe's Pottery Museum, West Street, Swadlincote, Derbyshire DE11 9DG. Website: <https://www.sharpespotterymuseum.org.uk>.

The museum tells the story of the pottery and South Derbyshire's pivotal role in the development of sanitary ware such as toilets, sinks and sewage pipes. Sharpe's manufactured sanitary ware using local clay for a century - from the 1850s to 1950s, closing in the 60s after struggling to modernise following the Clean Air Act.

As well as sanitary ware there are many other examples of domestic and decorative work by other potteries local to South Derbyshire on display. An exhibit in collaboration with The National Forest examines the negative impact the coal and clay industries had on the local area, and the recent transformation of this landscape.

Swindon

Swindon Museum and Art Gallery, Bath Road, Swindon, Wiltshire SN1 4BA. Website: www.swindonmuseumandartgallery.org.uk.

→28.09.19 *Uncanny: Realism and Fantasy in Modern Ceramics*. Swindon Museum and Art Gallery. Ceramics that beguile, ceramics that bewitch... this exhibition celebrates the most unusual and unsettling ceramics in Swindon's collection of modern British Art. Ceramic artists can manipulate clay to create rippling surfaces, soft flowing shapes, or knife sharp edges. Ceramics can be inspired by dreams and nightmares. This exhibition explores the subversive side of contemporary ceramic art.

The exhibition features modern and contemporary ceramics by Malene Hartmann Rasmussen, Fenella Elms, Laurence Simon, Patricia Volk, Ben Arnup and Grayson Perry.

Telford

Coalport China Museum, High Street, Telford TF8 7HT. Website: <https://www.ironbridge.org.uk>.

The beautifully bizarre-looking bottle kilns sitting proudly on site at Coalport China Museum give away what this site was used for between the late 1700s and early 1900s. Coalport China was a major manufacturer of fine porcelain and its founder, John Rose, was instrumental in developing new decorating techniques and glazes.

The factory produced some exquisite pieces during its operation, and the museum now holds the official National Collections of Caughley and Coalport china. Of the objects on display, the colossal Northumberland Vase – the largest item ever made by the pottery - and the china made for Queen Victoria stand out as partially spectacular pieces.

Uppingham

Goldmark Gallery, 14 Orange Street, Uppingham, Rutland LE15 9SQ. Website: www.goldmarkart.com.

28.09.19-27.10.19 *Lisa Hammond*. Goldmark Gallery. *For the last 3 years Lisa Hammond, widely regarded to be one of the finest British potters, has been carefully selecting and putting aside the best pots from every firing for this exhibition, which features over 200 stunning pots.*

In 2015 Hammond was awarded a prestigious residency at The Mashiko Museum in Japan, the second of its kind and the latest in the development in an ongoing conversation between Britain and Japan that began with Hamada and Leach in the first half of the 20th century. She was invited to spend 7 weeks making and firing using local techniques and materials, an effort to show local potters new ways to interpret their materials and continue to promote that cross-cultural conversation that has become an ongoing tradition.

Lisa Hammond is widely recognised to be one of the finest studio potters working today and she has exhibited all over the world. Her work embraces an extensive range of thrown functional ware for the preparation, cooking and serving of food. It is immensely important to her that this work is used in daily life. Alongside the functional ware she also makes a range of work that is more individual and playful. The development of these pieces is a result of time spent in Japan, making, firing and exhibiting.

Her work is authentic, a product of experience, close attention and relentless practise. It invites the art of serving tea, of giving and sharing food and flowers, of looking carefully and reflecting. [Michael Tait, 2016 (Commissioning Editor of The Guardian)].

Wardlow Mires

07.09.19-08.09.19 *Wardlow Mires Pottery and Food Festival*. Three Stags' Heads, Wardlow Mires, Derbyshire SK17 8RW. Website:

www.potsandfood.co.uk. *A celebration of the Table with over 50 renowned potters, quality food producers and much more. This is the 6th year of the festival. Held by Geoff and Pat Fuller both potters themselves.*

Winchcombe

Winchcombe Pottery, Broadway Road, Winchcombe, Gloucestershire GL54 5NU. Website: <http://www.winchcombepottery.co.uk>.

Wolverhampton

→?? *William and Evelyn De Morgan*. Malthouse Gallery, Wightwick Manor and Gardens, Wightwick Bank, Wolverhampton, West Midlands WV6 8EE. Website: <https://www.nationaltrust.org.uk/wightwick-manor-and-garden>.

We are working in partnership with the De Morgan Foundation to bring a new exhibition from their collection of art and ceramics. William and Evelyn De Morgan were one of the most energetic and creative couples of the late 19th and early 20th century. He worked with William Morris, supplying Morris & Co with iconic red lustre tiles and decorative ceramics. She studied art at the Slade School and developed a vivid technique in the later Pre-Raphaelite style.

Our new exhibition will explore what motivated them as artists, look at their creative process and showcase how they reacted to the socio-political changes of the era as they strived for a better, more beautiful world.

Worcester

Bevere Gallery, Bevere Lane, Worcester, Worcestershire WR3 7RQ. Website: <http://beveregallery.com>.

Croome, [near High Green], Worcester, Worcestershire WR8 9DW. Website: <https://www.nationaltrust.org.uk/croome>. *Historical objects from the 6th Earl of Coventry's collection have returned to Croome. Very important pieces that have been absent for over 70 years - including Lord Coventry's exquisite Meissen, Worcester and Sèvres porcelain - are presented in unique ways.*

York

Centre of Ceramic Art (CoCA), York Art Gallery, Exhibition Square, York YO1 7EW. Website: www.centreofceramicart.org.uk. *CoCA highlights and celebrates our collection of British Studio Ceramics, which is the largest and amongst the most important in the UK and covers the entire British studio ceramics movement.*

Formed mainly of large gifts from significant private collectors, it retains the unique personality, passions and obsessions of its creators, providing an insight into the socio-economic development of the British studio ceramics movement.

The collection is supported by extensive and fascinating archives, as well as historical collections of ceramics which date back to prehistory.

CoCA is housed in two beautiful new gallery spaces on the first floor of York Art Gallery and will present changing exhibitions and displays, new acquisitions, and commissions.

The Anthony Shaw Collection. Anthony Shaw has been collecting art for over 40 years. His collection is now on long term loan to York Museums Trust. Shaw is particularly drawn to work that explores the sculptural and painterly qualities of clay.

In the first display of his collection in York, which opened on 1 August 2015, Shaw selected a variety of work by an array of artists. These included sculptural pieces by Gordon Baldwin and Ewen Henderson, figurative mixed media work by Kerry Jameson, and functional ceramics by Jim Malone.

Shaw has always felt that his collection is most at home in a domestic environment, and worked with the ceramist Martin Smith to develop a domestic-style space in which to show his collection.

Taking the form of two rooms, Shaw placed his objects on furniture, between books on shelves, and in front of paintings, inviting visitors into the space to share the experience of living with a collection.

→03.11.19 **Lucie Rie: Ceramics & Buttons.** Centre of Ceramic Art (CoCA). As one of the most respected potters of the 20th century, Dame Lucie Rie (1902-1995) was known for her finely thrown and beautifully decorated functional domestic ceramics.

She emigrated to the UK during the Second World War and began producing ceramic buttons for the fashion industry, after spotting a gap in the market as many British button factories had been requisitioned for the War effort.

This exhibition at the Centre of Ceramic Art (CoCA), York Art Gallery highlights this less well known area of her practice, displaying hundreds of her buttons alongside many examples of domestic wares she became celebrated for.

Tyskland

Tag der offenen Töpferei. Website: <http://www.tag-der-offenen-toepferei.de>. Keramiker aus allen Bundesländern laden Sie am zweiten Wochenende im März ein, die geöffneten Töpfereien, Keramikwerkstätten, Studios und Ateliers zu besuchen. Entdecken Sie die vielfältigen Arbeitsmöglichkeiten der Keramiker, besichtigen Sie unterschiedliche Werkstätten, schauen Sie uns bei der Arbeit zu.

Bamberg

→03.11.19 **Transluzent - Christiane Toewe.** Sammlung Ludwig, Altes Rathau, Obere Brücke 1, D- 96047 Bamberg. Website: <https://museum.bamberg.de/sammlung-ludwig>.

Licht verstärkt die ästhetische Atmosphäre von filigranem Porzellan, dies zeigen die Installationen aus Porzellan und modelliertem Licht der Bamberger Künstlerin Christiane Toewe.

Die leuchtenden Objekte verschwinden in ihrem eigenen Licht und überwinden so die Grenzen der Materialität. Toewes Treue zum Material Porzellan und ihr seit 1990 erarbeitetes Konzept, immer die Kombination mit Licht zu suchen, das Herausfordern der besten Porzellan-Eigenschaften und die ständige Auseinandersetzung mit den Grenzen der Materie ist die technische, handwerkliche Seite. Dies mit Inhalt zu füllen, die Andere. Letztendlich geht es Christiane Toewe immer um das Miteinander in der Gesellschaft. Wer ist innen, wer draußen, was wirkt sich auf was aus? Welche Position hat der Betrachter? Und: Christiane Toewe macht den Besucher zum Teil des Ganzen.

Berlin

Bröhan-Museum, Schloßstraße 1a, D-14059 Berlin (am Schloß Charlottenburg), Website: www.broehan-museum.de. 1. Mittwoch im Monat freien Eintritt.

The collection at Bröhan-Museum includes applied arts and fine art from the end of the 19th century until the start of the Second World War. It is divided into three areas: of international significance is the collection of art nouveau, providing a truly representative overview of the art of this period. In the collection area of art deco and functionalism, the museum has outstanding examples of modern design from the 1920s and 1930s, from exquisite individual pieces to items that went into serial production. An extensive collection of paintings and prints from the Berlin Secession completes the museum's holdings.

The **art nouveau** collection is the heart of Bröhan-Museum. It shows the various national incarnations of this movement, for example, the English arts and crafts movement, French art nouveau, German and Scandinavian Jugendstil, and the Viennese Secession. The museum owns outstanding works by Hector Guimard, Eugène Gaillard, and Louis Majorelle, and significant ensembles of work by Henry van de Velde, Peter Behrens and Alfred Grenander. The porcelain collection is especially rich, featuring works from the most important German, French, and Scandinavian manufacturers, including Königliche Porzellan-Manufaktur Berlin, Meissen, Royal Copenhagen Porcelain Manufactory, Manufacture Nationale

de Porcelaine de Sèvres and the porcelain makers Rörstrand and Bing & Grøndahl. The glass art of art nouveau is represented by works by Emile Gallé, Daum Frères et Cie. and Johann Loetz Wwe.

Art Deco. Bröhan-Museum possesses first-class holdings of French art deco furnishings, including several designs by Jacques Emile Ruhlmann, but also significant works from the designers Dominique and Süe et Mare. In the realm of metal-working, the collection includes iron pieces by Edgar Brandt and silver by Jean Puiforcat and Tétard Frères. German art deco is featured with ceramics from Hael-Werkstätten and metal work from the Reiman-Schule.

Functionalism. Functionalist approaches to design can be found early on around Deutscher Werkbund, represented by works by leading members like Richard Riemerschmid, Bruno Paul, Hermann Gretsch, and Wilhelm Wagenfeld.

Kunstgewerbemuseum, Staatliche Museen zu Berlin, Kulturforum, Matthäikirchplatz, D-10785 Berlin.
Website: www.smb.museum.

Keramik-Museum Berlin, Schustehrusstraße 13, D-10585 Berlin-Charlottenburg. Website: www.keramik-museum-berlin.de.

Galerie Theis, Schustehrusstraße 15, D-10585 Berlin-Charlottenburg. Website: www.galerietheis.de.

Studio Galerie Berlin, Frankfurter Allee 36 A, D-10247 Berlin [U-Bhf. Samariterstraße - S-Bhf. Frankfurter Allee]. Website: <https://studio-galerie-berlin.de>. 60 Künstler*innen präsentieren und verkaufen ihre Arbeiten jederzeit in der Galerie.

KPM Welt, KPM Königliche Porzellan-Manufaktur Berlin GmbH, Wegelystraße 1, D-10623 Berlin. Website: <https://www.kpm-berlin.com>.

20.03.19→ *The Worlds of Rococo*. A new permanent presentation of the porcelain and faience collection. Kunstgewerbemuseum.

The eighteenth century was the century of porcelain. Princes, aristocrats and the well-to-do bourgeoisie were absolutely addicted to this "white gold". People would even speak of the maladie de porcelain. Those who couldn't afford genuine porcelain turned to faience to decorate their dining tables, cabinets, mantel pieces and commodes.

The exhibition has various thematic focuses:

- *How did porcelain make its way from Asia to Europe?*
- *To what extent are the aristocratic lifestyles of the Rococo period reflected in the art of porcelain and faience?*
- *What were some of the compositional particularities of the medium, and what were the production techniques?*

The fact that porcelain remains relevant to designers today is displayed through a feature on "Porcelain and 3D Printing".

The collection of eighteenth-century European porcelain and faience represent a focal point of the museum, and feature items of outstanding quality. Their new presentation within the chronological progression of the display is positioned beside the cabinet, which was installed in 2014, featuring fashion and accessories from the Rococo period, allowing visitors to draw parallels between the two displays.

→20.09.19 *Till Sudeck*. Studiokeramik. Keramik-Museum Berlin. *Nach 10-jähriger Tätigkeit im Außenhandel (darunter 5 Jahre in Südamerika), studierte Till Sudeck Psychologie und Sinologie von 1958 bis 1962 in Paris. Die Begegnung mit japanischer Keramik und Studien über den Zen-Buddhismus bewirken bei ihm, sich auch beruflich der praktisch-kreativen Töpferei zu widmen. 1963 und 1964 besuchte er die Hochschule für Bildende Künste, Hamburg und ließ sich in Formgestaltung und Glasurtechnik bei Prof. Jan Bontjes van Beek ausbilden.*

Gemeinsam mit seiner Studienkollegin Christine Atmer de Reig eröffnete er 1964 eine Werkstatt in Aumühle bei Hamburg. Diese Werkstattgemeinschaft existierte bis 1966. 1973 zog Till Sudeck in das „Transparente“ Töpferhaus, erbaut von dem Architekten Raimund Kollings; Wohn- und Werkstätte sind mit einem Ausstellungsteil harmonisch unter einem Dach vereint.

1979 legte Sudeck die Gesellenprüfung ab und hielt sich 1985 für einen Studienaufenthalt in Japan auf.

Seine Frau Janine, 1939 in Paris geboren, trägt einen großen Anteil an seiner Studiokeramik, speziell in der Entwicklung von Glasuren. Heute lebt sie in Aumühle und betreut den Werkstattnachlass, aus dem fast alle unsere Ausstellungsstücke stammen.

→01.06.20 *Max Roesler*. Feinsteingutfabrik Rodach und Darmstadt. Keramik-Museum Berlin. *In Zusammenarbeit mit dem „Roeslerforscher“ Rolf Hinderk Peters, präsentiert das Keramik-Museum Berlin einen Überblick der Produktion der, von dem ehemaligen Direktor der Wächtersbacher Steingutfabrik im Jahre 1894 in Rodach bei Coburg gegründeten Keramischen Fabrik. Der florale Jugendstil ist ebenso vertreten, wie Entwürfe, die an die Künstler der Darmstädter Mathildenhöhe und die Wiener Secession erinnern. Nach dem 1. Weltkrieg finden wir Entwürfe des Art Deco und dann zum Ende der 20er Jahre das Spritzdekor als neue abstrakt expressive Dekorationstechnik. In Rodach, aber vor allem auch in der Abteilung Darmstadt entstehen zu dem moderne den Einfluss des Bauhauses zeigende Gefäße, Leuchter und Vasen sowie Figuren, entworfen von jungen aufstrebenden Künstlern und Künstlerinnen.*

Während der Hausmodelleur Alfred Liebmann für die floralen Entwürfe verantwortlich zeichnet, entstehen unter der Federführung des in Berlin lebenden rumänischen künstlerischen Beirates Adolf Behrmann neue Formen und Serien, die in Richtung des geometrischen funktionalen Jugendstils verweisen. 1914 werden sowohl Adolf Behrmann als auch die Feinsteingutfabrik Max Roesler Mitglied des Deutschen Werkbundes. Zu Beginn der 20er

Jahre, die Feinsteingutfabrik gehört inzwischen zum Keramischen Konzern rund um die Älteste Volksstedter Porzellanfabrik, übernimmt der Architekt und Behrens Schüler F. Gustav Partz die künstlerische Leitung und steht für interessante Durchbruchserien, neue Service und farbige Fonddekore. 1924 wird die ehemalige Großherzogliche Keramische Manufaktur in Darmstadt als Zweigwerk übernommen und ab 1929 entwickelt Walter Puritz und der Arthur Hennig Schüler Wolfgang Kreidl hier eine Abteilung mit einer Figurenkollektion und eigenständigen Form- und Dekorentwürfen sehr moderner Handschrift, es entstehen hier und in Rodach auch neue konstruktive Entwürfe von Adolf Behrmann. Junge Künstler und Künstlerinnen aus Darmstadt und Frankfurt, wie Well Habicht, Ali Bonte-Lichtenstein, Bruno Schäfer und Carl Fischer sowie damals 18 und 19-jährige Schüler der keramischen Fachschule in Lichte zeichnen für Kinder- und Tierfiguren, Jazzmusiker, Sportler und Motorradfahrer in Feinsteingut verantwortlich.

Vasen und Schalen, Ess- und Kaffeeservice, Entwürfe für den gedeckten Tisch und die moderne Vorratshaltung in der Küche, Figuren und Kinderservice, die Ausstellung dokumentiert die Produktionsvielfalt der Feinsteingutfabrik Max Roesler, die 1937 arisiert und 1942 im Handelsregister gelöscht wurde. Ihre Erzeugnisse haben überlebt und zeigen einen interessanten Ausschnitt der Geschichte der Keramischen Industrie in Deutschland vor dem 2. Weltkrieg.

Braunschweig

Herzog Anton Ulrich-Museum, Museumstraße 1, D-38100 Braunschweig. Website: <http://www.3landes-museen.de>.

Die Abteilung Angewandte Kunst enthält die Sammlungen der italienischen Majolika, des Limousiner Maleremails, der Kostbarkeiten, des Fürstenberger Porzellans und Porzellane anderer Manufakturen, der Wedgwoodkeramiken, der Fayencen, des Steinzeugs, der Gläser, der Glyptik, der historischen Möbel, der Uhren, der Waffen und der Spitzen.

Eines der bedeutendsten Werke der Abteilung Angewandte Kunst ist das aus den herzoglichen Sammlungen stammende Gefäß aus Medici-Porzellan. Es entstand um 1575/80 in den Werkstätten des Großherzog Francesco I. de' Medici (1574-1587), wo man zu dieser Zeit das ehrgeizige Ziel verfolgte, eine dem chinesischen Porzellan ebenbürtige Töpferware herzustellen. Die dabei erzielten Ergebnisse unterscheiden sich allerdings deutlich vom Porzellan, denn sie enthalten einen relativ großen Anteil an glashaltigen Substanzen.

Das Braunschweiger Gefäß ragt unter den heute rund 60 noch erhaltenen Stücken der Medici-Porzellane besonders heraus, weil es im Unterschied zu den allermeisten anderen mehrfarbig bemalt ist. Ein vergleichbares Exemplar besitzen lediglich das British Museum und ein Privatsammler. In der umlaufend auf dem Gefäßkörper dargestellten Landschaft erscheint ein kastellartiges Gebäude, das an die Engelsburg in Rom erinnert. Das Gefäß hatte ursprünglich die Form einer Vase. Nachdem die Enden der Henkel abgebrochen waren, gestaltete man es zu Beginn des 17. Jahrhunderts durch das Anbringen der vergoldeten Silberapplikationen zu einer Gießkanne um. Sie dokumentieren die von Anfang an bestehende große Wertschätzung des Gefäßes.

Die Sammlung der italienischen Majolika wurde 1765 in das Herzogliche Kunst- und Naturalienkabinett aufgenommen. Sie wurde hauptsächlich von Herzog Anton Ulrich zusammengetragen.

Fürstenberger Porzellan. Diese Bestände beinhalten künstlerisch herausragende Erzeugnisse der Manufaktur Fürstenberg von der frühen Zeit bis zur Mitte des 19. Jahrhunderts. Somit dokumentiert die Sammlung auf exemplarische Weise die Entwicklung der Produktion vom Spätbarock bis zum Spätklassizismus der Manufaktur Fürstenberg, die 1747 von Herzog Carl I. gegründet wurde.

Die Sammlungsabteilung Fürstenberger Porzellan zeichnet sich durch die Reichhaltigkeit und Vielzahl seltener bzw. unikatere Stücke aus. Einen besonderen Schwerpunkt bildet die Unterabteilung der Biskuitbüsten mit Ausformungen von Köpfen nach antiken und zeitgenössischen Vorlagen. Mit 148 unterschiedlichen Einzelstücken ist sie wohl die weltweit größte Sammlung historischer Porzellanbüsten. Neben den Büsten sind zudem der Bestand der Frühen Produktion, die von Pascha Johann Friedrich Weitsch (1723-1803) mit Landschaften bemalten Porzellane sowie die umfangreiche Sammlung der Vasen zu erwähnen.

Brühl

Brühler Keramikmuseum, Kempishofstraße 10 & 15, D-50321 Brühl. Website: www.bruehler-museumsinsel.de/keramikmuseum-bruehl.

900 Jahre - vom 7. Jahrhundert bis 1530 - gab es im Brühler Raum Töpferwerkstätten. Ihre Erzeugnisse waren auf sämtlichen europäischen Märkten eine begehrte Handelsware.

Die ausgestellten Badorfer, Pingsdorfer und Brühler Gefäßkeramiken zählen zu den bedeutenden Kulturgütern des Rheinlandes.

Im 13. Jahrhundert vollzog sich im deutschsprachigen Raum der epochale Stilwandel von der Romanik zur Gotik. Für die rheinische Töpferkunst lässt sich dieser Wandel nirgendwo anders so anschaulich und reich belegen wie in der Töpferstadt Brühl.

Bürgel

Keramik-Museum Bürgel, Am Kirchplatz 2, D-07616 Bürgel. Website: www.keramik-museum-buergel.de.

→29.09.19 Bauhaus und Bürgel. Keramik-Museum Bürgel. Die wechselseitigen Beziehungen zwischen den Dornburger Werkstätten und der Töpferstadt.

Walter Gropius ließ 1920 die keramische Abteilung des Bauhauses in Dornburg einrichten. Die Wahl hätte durchaus auch auf die Töpferstadt Bürgel fallen können, hatte Gropius sogar persönlich den Ort während seiner Suche nach einem geeigneten Standort für die Töpferwerkstatt besucht. Allerdings hatte er hier wohl keine gewillten oder geeigneten Partner für sein Vorhaben gefunden.

In Dornburg arbeitete der spätere Bauhaus-Werkmeister Max Krehan noch streng in der Bürgeler Handwerkstradition und drehte auf der Töpferscheibe deren über Jahrhunderte entwic-

kelte Formen der bäuerlichen Geschirr- und Gebrauchskeramik. Dieses Formverständnis und -repertoire floss so auch in die Ausbildung der Bauhaus-Töpfer ein, genau wie die Lehrinhalte der Bürgeler Gesellenausbildung selbst.

Später, ab den 1930-er Jahren, zeigen sich dann auch deutlichere Parallelen in der Arbeit der Bürgeler Töpfereien und dem Schaffen des Bauhaus-Töpfers Otto Lindig. In den 1980-er Jahren und bis weit in die 1990-er Jahre hinein dienten die Bauhaus-Formen unter anderem als Ausbildungsgegenstand für die in der Bürgeler Lehrwerkstatt ausgebildeten Studenten der Kunsthochschule Burg Giebichenstein, welche unter der Anleitung Wolfgang Phillers entstanden.

Experimentierfreudigkeit beim Zerschneiden und Zusammenetzen von Grundformen war bei der Bürgeler Töpfermeisterin Christine Freigang ebenso en vogue, wie einst bei den Bauhausgesellen selbst.

→??.10.19→?? Kristian Körting. Keramik-Museum Bürgel. Se Dornburg for yderligere information.

Coburg

Europäisches Museum für Modernes Glas, Rosenau 10, D-96472 Rödentel (bei Coburg). Website: www.kunstsammlungen-coburg.de.

Creußen

Krügemuseum der Stadt Creußen, Am Rennsteig 8, D-95373 Creußen. Website: www.kruegemuseum.de.

Darmstadt

Galerie keramikum, Untere Mühlstrasse 26, D-64291 Darmstadt. Website: <http://www.keramikum.de>.

Dornburg

→18.08.19 Rokokoschloss Dornburg, Max-Krehan-Straße 2, D-07774 Dornburg-Camburg. Website: www.keramik-museum-buergel.de.

Schalen und Vasen mit leuchtenden Glasuren wetteifern in ihrer schlichten Schönheit mit ungewöhnliche Objekten, deren Formen unverkennbar der Natur entlehnt sind, um die Aufmerksamkeit der Betrachter. Dazwischen entlocken dem Besucher der neuen Sonderausstellung im Rokokoschloss Dornburg drei Straußenvögel ein Lächeln, die ihre tönernen Häuse neugierig in die Höhe recken. Und auch die vierköpfige „Getüm-Familie“ lässt so manchen schmunzelnd und verstohlen nach dem Bart des Künstlers schauen, der die Gäste zur Vernissage seiner Werkschau herzlich begrüßt. Auch wenn der Getüm-Vater schon gute 40 Jahre auf dem tönernen Buckel hat, eine gewisse Ähnlichkeit hat er doch auch heute noch mit Kristian Körting, der in diesem Jahr seinen siebzigsten Geburtstag feiern kann.

Dass Kristian Körtings Keramik in Dornburg gezeigt wird, kommt nicht von ungefähr. „Hier drüben, hinter dem Fenster im ersten Stock wurde ich 1949 geboren“, sagt er mit Fingerzeig auf das Marstallgebäude gegenüber dem Rokokoschloss. Dort hatten im gleichen Jahr seine Eltern, Hans-Heiner und Gerda Körting die im Erdgeschoss befindliche Töpferei übernommen, in der von 1919 bis 1924

die Bauhaus-Töpfer ausgebildet wurden und später Bauhäusler Otto Lindig gearbeitet hatte.

Die Liebe zur Keramik hat Kristian Körting wohl von seinen Eltern in die Wiege gelegt bekommen, und doch hat der junge Mann nach der Schule auf eigenen Wunsch erst einmal den Beruf des Kfz-Mechanikers erlernt. Doch nach der Armeezeit konnte er sich wohl seiner Berufung nicht mehr widersetzen, und er ging bei seinen Eltern in die Lehre.

„1977 habe ich dann hier im Rokokoschloss zum ersten Mal meine Keramiken ausgestellt, ich bin also jetzt wieder zu den Wurzeln zurück gekehrt“, sagt Körting. Lisa Körting, die zweite Frau seines Vaters, hatte sich damals sehr darum bemüht, das Rokokoschloss auch für Kunstausstellungen nutzen zu dürfen. Bis heute werden im Dachgeschoss wechselnde Ausstellungen gezeigt, Künstler aus Thüringen und darüber hinaus vorgestellt.

Schon damals sei übrigens die „Getüm-Familie“ dabei gewesen, jedoch nur als Trio, denn Sohn Thomas kam erst 1980 zur Welt, entsprechend später sein Getüm-Abbild. Die Schau heute zeigt Arbeiten aus verschiedenen Schaffensperioden, in denen der gelernte Keramiker Kristian Körting immer wieder neue Techniken ausprobierte und sich mit anderen Materialien versuchte. „Es gab immer wieder neue Epochen, etwa wenn ich einen neuen Brennofen angeschafft hatte, mit dem andere Techniken möglich waren, oder wenn ich neue Materialeien wie die Kristallglasuren ausprobierte“, erzählt Körting. Ende der 1970er etwa habe er mit Ton und Hefe experimentiert, „die die Gefäße manchmal regelrecht sprengte“. Auch mit Rakubrand oder Engoben hat er gearbeitet, die auf seine Gefäße ganze Landschaften zauberten. Doch die Keramik sein nicht sein einziges Betätigungsfeld. Auch in der Malerei, der Objektgestaltung und der Musik habe er sich ausprobiert, erklärt Körting. „Aber die Keramik ist mein Heimathafen, in dem ich immer wieder einlaufe.“

Dresden

Staatlichen Kunstsammlungen Dresden, Porzellansammlung, Zwinger, Sophienstraße, D-1067 Dresden. Website: www.skd.museum.

Schloss Pillnitz, August-Böckstiegel-Straße 2, D-01326 Dresden. Website: www.skd.museum.

28.09.19→ Porzellankabinett im Turmzimmer. Residenzschloss, Dresden.

Gut 200 Jahre war das Turmzimmer in der Festetage des Dresdner Residenzschlosses prominenter Schauraum für die kurfürstlich-königliche Porzellansammlung. Neben Vasen aus China und Japan präsentierte August III. auf vergoldeten Konsolen vor rot lackierten Wänden hier insbesondere die besten Erzeugnisse seiner einzigartigen und vielbenedeten Meissener Manufaktur.

Mit kleineren Veränderungen blieb das barocke Porzellankabinett bis zur Zerstörung des Schlosses 1945 bestehen und wird derzeit rekonstruiert. Mit den Elementvasen des Hofbildhauers und Modellmeisters Johann Joachim Kändler

kehren herausragende Meisterwerke der Meissener Manufaktur in das Schloss zurück, die 75 Jahre im Depot der Porzellansammlung schlummerten. Zahlreiche leer bleibende Wandkonsolen werden an den Verlust eines Großteils der vor dem Krieg ausgelagerten Porzellane erinnern.

Duingen

Töpfermuseum Duingen, Töpferstrasse 8, D-31089 Duingen. Website: www.toepfermuseum-duingen.de.

Düsseldorf

Hetjens-Museum, Schulstrasse 4, D-40213 Düsseldorf. Website: www.duesseldorf.de/hetjens.

→27.10.19 *Aufbruch zu neuen Malgründen*. Malerei des fränkischen Barock auf Glas und Glasur. Hetjens-Museum.

Im deutschen Sprachraum erblühte im 17. und 18. Jahrhundert eine erstaunliche Vielfalt der Malerei auf Glas und Keramik. Beginnend mit der Glaskunst ermöglichten vor allem die Schmelzfarbendekore aus Email eine reiche Palette zur farblichen, figürlichen und szenischen Gestaltung, die bald auch auf Steinzeuge und Fayencen übertragen wurde. Letztere boten mit ihrem weißen Fond einen idealen Malgrund, der insbesondere von freischaffenden Künstlern, sogenannten Hausmalern, erfindungsreich gestaltet wurde. Darunter gab es viele, wie etwa Johann Schaper und Abraham Helmhack aus Nürnberg, die ursprünglich selbst als Glasmaler tätig waren.

Der „Aufbruch zu neuen Malgründen“ erfolgt in den Hütten, Werkstätten und schließlich Manufakturen nicht ohne gegenseitige Inspiration der Glasmacher, Hafner, Glasierer und Maler. Durch deren Wandertätigkeit, wie auch die Exporte der Waren selbst, verbreiteten sich entsprechende Motive und Techniken im ganzen deutschsprachigen Raum. Eine qualitätvolle Auswahl, insbesondere der Apostel- und Kurfürstendarstellungen illustriert sowohl die Inspiration durch bekannte Glasdekore aus Böhmen oder dem bayrischen Wald, wie auch die deutliche wechselseitige Beeinflussung zwischen fränkischen Emailgläsern und Creußener Steinzeugen.

21.09.19-19.01.20 *Luxus, Liebe, Blaue Schwerter - Faszination Rokoko*. Hetjens-Museum.

Keine Epoche wird derart mit Luxus und Raffinesse verbunden wie das 18. Jahrhundert. Im Rokoko wird das Interieur als Gesamtkunstwerk angesehen. Dessen einzelne Elemente sollen sich in ihrer Wirkung gegenseitig steigern, um auf diese Weise einen Gesamteindruck von größter Eleganz zu erzielen.

Frankreich mit dem Hof in Versailles war zu dieser Zeit für ganz Europa stilbildend. In der Hauptstadt Paris offerierten die »marchands merciers«, die Luxuswarenhändler, Kunstwerke, die weit über die Landesgrenzen hinaus Begehrlichkeiten weckten. Ganz besonders im Werkstoff Porzellan haben diese Kleinode Ausdruck gefunden.

In einer Inszenierung mit historischen Möbeln und Gemälden werden im Großen Saal des Palais Nesselrode die schönsten

Kostbarkeiten dieser Epoche aus Privatsammlungen präsentiert.

28.11.19-01.03.20 *Märchenhaftes Meissen - Traumwelten der DDR*. Hetjens-Museum.

In den 1960er und 70er Jahren entwickelt das Künstlerkollektiv - Peter Strang (* 1936), Heinz Werner (* 1928) und Ludwig Zepner (1931-2010) - gänzlich neue Formen und Malereien für das Meissener Porzellan in der DDR. Auffallend viele Dekore und Malereien basieren thematisch auf Märchen und Erzählungen - also Sujets, die bewusst oder unbewusst unpolitisch angelegt sind. Hier begegnet der Betrachter den Helden aus 1001 Nacht, den Feen und Trollen aus Shakespeares »Sommer-nachtstraum«, dem Lügenbaron Münchhausen sowie Waldnymphen und lüsternen Jägern, die ihnen nachstellen. Hinzu kommen phantastisch wirkende Blumen und Bäume, die anmuten als kämen sie aus einer anderen Welt.

Edenkoben

Schloss Villa Ludwigshöhe, Villastrasse 64, D-67480 Edenkoben. Website: www.keramik-sammlung.de / <http://schloss-villa-ludwigshoehe.de>

Aufgrund von Bau- und Renovierungsarbeiten sind bis auf weiteres keine Führungen im Ausstellungsraum vor dem Schaudapot der Sammlung Hinder/Reimers möglich. Vor der Max Slevogt-Galerie werden jedoch in einer kleinen Schau ausgewählte Exponate aus den reichen Beständen der Landessammlung präsentiert.

Vor diesem Hintergrund bietet Dr. Ingrid Vetter, Leiterin der Sammlung einmal im Monat eine Themen-Führung an, die sich auf einen ausgewählten Aspekt oder eine spezielle keramische Technik bezieht.

Eichenzell

Museum Schloss Fasanerie, Schloss Fasanerie, D-36124 Eichenzell. Website: <http://www.schloss-fasanerie.de>.

Schloss Fasanerie beherbergt eine permanente Porzellanausstellung im Untergeschoss des Nordflügels. Hier sind Schätze präsentiert, die man sonst nur in einem ausgewiesenen Porzellan- und Keramikmuseum erwarten würde. Tafelgeschirre verschiedenster Art, Figuren, Möbel- und Kamindekorationen entführen den Betrachter in die Welt des „weißen Goldes“.

Die großen Hofservice fallen bereits durch die Vielzahl der einzelnen Stücke und die Variationsbreite ihrer Dekoration auf. So ist ein Berliner Service für den Kasseler Hof ausgestellt, das bis heute in 1.800 Teilen erhalten geblieben ist. Höhepunkte der Porzellanmalerei des 19. Jahrhunderts finden sich auf einem mit Blumen und Blüten dekorierten Service aus der französischen Manufaktur Sèvres. Auf jedem der 258 Teile ist eine andere Pflanze zu sehen, einmalig in der Perfektion ihrer Darstellung.

In der Porzellansammlung von Schloss Fasanerie wird der interessierte Kenner Stücke aus jeder bekannten Manufaktur Europas sowie Raritäten aus China und Japan finden.

Flensburg

TonArt - Flensburg, Schloßstrasse 16, D-24939 Flensburg. Website: www.tonart-flensburg.de.

Frankfurt am Main

Japan Art - Galerie Friedrich Müller, Braubachstraße 9, D-60311 Frankfurt am Main. Website: www.japan-art.com.

Frankfurt-Höchst

Porzellan Museum Frankfurt im Kronberger Haus, Bolongarostraße 152, D-65929 Frankfurt-Höchst. Website: <https://historisches-museum-frankfurt.de>.

Frechen

Stiftung Keramion - Zentrum für moderne + historische Keramik, Bonnstrasse 12, D-50226 Frechen. Website: www.keramion.de.

→11.08.19 *Zarte Flügel, dicke Brummer - Insekten und sonstiges Getier in der Keramik*. Keramion. Unter dem Titel „Zarte Flügel, dicke Brummer - Insekten und sonstiges Getier in der Keramik“ stimmt das Museum in den aktuellen Diskurs um die Frage nach dem Verlust der Biodiversität ein und hinterfragt die Bedeutung von Bienen, Schmetterlingen, Käfern und Co. in der Keramik.

Der zeitliche Bogen ist weit gespannt: Zu sehen sein werden historische Beispiele, wie etwa eine bedeutende Prunkschale aus Meißener Porzellan vom Kurfürsten und Erzbischof von Köln Clemens August aus dem frühen 18. Jahrhundert bis zu modernen plastischen Insektendarstellungen.

Hervorzuheben sind die virtuoson Stillleben des italienischen Künstlerduos Bertozzi und Casoni oder fantastische, schillernde Käfer der niederländischen Künstlerin Carolein Smit. Ergänzt durch Design-Geschirr von Andy Warhol, Paloma Picasso oder dem Label Versace, ergibt sich ein Eindruck von der Vielfältigkeit und Qualität der Insekten-Darstellungen. Und da in der Keramik ebenso wie in der Realität Insekten nicht ohne Pflanzen auskommen, werden keramische Blumen-darstellungen die Präsentation abrunden.

→13.10.19 *#architektur!* Keramion.

Das Thema „Architektur“ bestimmt die Auswahl der Exponate aus dem eigenen Bestand. Klassische modellierte Häuser werden ebenso zu sehen sein wie Theaterszenen oder kubische Keramiken, die einen abstrahierten Architekturbezug erkennen lassen. Das Keramion selbst wird in dieser Wechselausstellung zum wichtigsten Exponat.

08.09.19-23.02.20 *Kunst trifft Technik - Wettbewerb Keramik aus dem 3D-Drucker*. Keramion. *3D-Druck ist ein wichtiges Schlagwort für die Industrie 4.0. An keinem anderen Verfahren lassen sich innovative Techniken der Zukunft so gut festmachen. Es ermöglicht nicht nur Produktionen in kleinen Losgrößen, es bricht auch bisherige Grenzen der Gestaltungsmöglichkeiten auf. Spannend ist also die Frage, inwieweit dieses Verfahren auch in der Kunst angewandt werden kann. Ihr geht die Wettbewerbsausstellung „Kunst trifft Technik -Keramik aus dem 3D-Drucker“ nach.*

Vom 8. September 2019 bis zum 23. Februar 2020 sind die Ergebnisse des Wettbewerbs zu sehen, den das Keramion gemeinsam mit der WZR ceramic solutions GmbH bereits im letzten Jahr ausgelobt hat. Von den eingereichten Entwürfen wurden im 3D-Verfahren zehn Beiträge in keramisches Material umgesetzt. Bei den Einzelkünstlern bzw. -designern oder -duos handelt es sich um Marco Wallraf, Dana Sáez, Daniel Rauch, Oliver Pietern, Levente Kiss und Christian Heuchel von O & O Baukunst, Arthur Homa, Steffen Hartwig, Johannes Friedrich Choe, Emilie Burfeind/Andreas Grimm und Helena Boddenberg.

So unterschiedlich die kreativen Hintergründe der Teilnehmenden sind, so vielfältig sind auch die Formergebnisse, die das Manuelle immer mehr ins Digitale verlagern.

03.11.19-01.03.20 *Stillleben, eine ganz besondere Kunst -Judith Püschel und Antje Scharfe*. Keramion. Sowohl Antje Scharfe (geb. 1953) als auch Judith Püschel (geb. 1955) haben an der Burg Giebichenstein bei Gertraud Möhwald gelernt und beschäftigen sich seit Jahrzehnten mit der Darstellungen von keramischen Objekten, die teilweise als Stillleben inszeniert werden. Judith Püschel setzt sich mit ihren teilweise obskuren, farbintensiven Raku-Objekten ironisch-hintersinnig mit gesellschaftlichen Fragen auseinander, während Antje Scharfe mit ihren filigranen Porzellanstücken, die sie mit zarten Zeichnungen versieht, das Gefäß-Thema ästhetisch auslotet.

Fürstenberg

Museum Schloss Fürstenberg [Porzellanmanufaktur Fürstenberg], Meinbrexener Straße 2, D-37699 Fürstenberg/Weser. Website: www.fuerstenberg-porzellan.com.

The attraction of the Fürstenberg castle complex is in its combination of the past and the present. On the one hand, there is the historic Weserrenaissance castle and on the other, the modern manufactory with its extensive range of porcelain and accessories. The new porcelain museum shows a fascinating change in dining from 1747 to the present day. The observation deck provides a breathtaking panoramic view of the Weser Valley.

Gotha

Schloss Friedenstein, Schlossplatz 1, D-99867 Gotha. Website: www.stiftungfriedenstein.de.

25.08.19→?? Für die Gothaer Sammlung wiedergewonnen: Rückerwerb bedeutender chinesischer Keramiken und Porzellane. Schloss Friedenstein.

Wie kaum eine andere Museumslandschaft in Mitteldeutschland haben die Gothaer Sammlungen für Kunst und Wissenschaft nach Ende des Zweiten Weltkrieges immense Verluste erlitten. Noch vor der Beschlagnahmung der Museums- und Bibliotheksbestände durch die Rote Armee und deren anschließendem Abtransport in die damalige Sowjetunion, kam es im Frühjahr 1945 zu Diebstählen ungekannten Ausmaßes. Auch die Ostasiensammlung blieb davon nicht verschont. Mehr als die Hälfte des etwa 4.000 Objekte umfassenden Gothaer Sammlungsbestands ging 1945/46 verloren.

Ende 2018 ist es dank Vermittlung des Heidelberger Kunstauktionshauses Metz und der Förderung durch die Thüringer Staatskanzlei gelungen, ein kleines Konvolut chinesischer Keramiken und Porzellane, die seit mehr als 60 Jahren als verschollen galten, für die Stiftung Schloss Friedenstein Gotha zurück zu erwerben.

Das Sammeln chinesischer Kunstwerke und Kulturgegenstände besitzt in Gotha eine mehr als 350jährige Tradition. Bereits in den ersten Gothaer Kunstkammerinventaren aus der Mitte des 17. Jahrhunderts sind unter der Rubrik „Fremder Nationen Rüstungen, Kleider und Geräte“ Objekte chinesischen Ursprungs verzeichnet. Kurz nach 1800 ließ Herzog Emil August von Sachsen-Gotha-Altenburg (1772-1822) im Schloss Friedenstein ein „Chinesisches Cabinet“ einrichten. In sieben Räumen wurden den staunenden Besuchern Kostbarkeiten und Gegenstände der Alltagskultur Chinas, Japans und Indiens vor Augen geführt. Die kulturgeschichtliche Besonderheit dieses „Cabinets“ lag darin, dass die Sammlungen nicht, wie sonst üblich, als exotische Seltenheiten und fernöstliche Kuriositäten präsentiert wurden. Anhand der umfangreichen Kollektion sollte man sich ganz im Sinne moderner ethnographischer Museen über Geschichte und Politik, Gesellschaft und Kunst des Fernen Ostens informieren können. Als Herzog Emil August 1822 verstarb, beherbergte sein „Chinesisches Cabinet“ mehr als 2.200 Exponate und galt neben den Londoner Ostasiensammlungen als bedeutendste Einrichtung seiner Art in Europa. Nach Gründung und Eröffnung des Herzoglichen Museums (1879) wurden die China-Bestände kontinuierlich erweitert. Insbesondere mit der Erwerbung der bedeutenden Sammlung altchinesischer Keramik des Sinologen Prof. Dr. Friedrich Hirth (1845-1926) im Jahr 1896 erhielt das Museum äußerst qualitätvolle Neuzugänge von internationalem Rang.

Nachdem die Stiftung Schloss Friedenstein Gotha das Auktionshaus Metz auf die Verlustobjekte aufmerksam gemacht hatte, schlug Geschäftsführer Mike Metz vor, die Stücke in der Auktion unter Vorbehalt zuschlagen zu lassen und der Stiftung ein Vorkaufsrecht mit längerfristigem Zahlungsziel einzuräumen. Dank der von der Thüringer Staatskanzlei umgehend zugesagten finanziellen Förderung konnte die Stiftung dieses Angebot annehmen und die Stücke zurück erwerben. Das Kunstauktionshaus Metz verzichtete zudem auf das Aufgeld, stellte einen Teil des Ankaufspreises als Spende zur Verfügung und übernahm auch die Kosten des Kunsttransportes der „zerbrechlichen“ Objekte von Heidelberg nach Gotha.

Die Rückgewinnung der Porzellane aus dem Bestand des „Chinesischen Cabinets“ – dessen Gründer, Herzog Emil August von Sachsen-Gotha-Altenburg, im Jahr 2022 anlässlich seines 250. Geburtstages mit einer großen Sonderausstellung im Herzoglichen Museum geehrt wird – und der Stücke aus der Sammlung Hirth stellt einen besonderen Glücksfall für die Gothaer Kunstsammlungen dar. Allen Unterstützern und den Förderern gilt daher großer Dank. Die zurückgewonnenen Objekte werden ab sofort bis zum 25. August 2019 im Herzoglichen Museum im Bereich der Ostasiatischen Sammlung präsentiert.

29.09.19-26.01.20 Die Sammlung der Lotte Reimers-Stiftung. Katalog. Schloss Friedenstein.

Lotte Reimers (*1932) ist nicht nur eine herausragende Künstlerin mit dem Ruf einer Grande Dame der westeuropäischen Keramikszene, sondern zugleich auch eine bedeutende Sammlerin zeitgenössischer Keramikunst. Seit nunmehr 20 Jahren fühlt sie sich den breit gefächerten historischen Keramiksammlungen von Schloss Friedenstein eng verbunden. Aus den exzellenten Beständen ihres eigenen Museums in Deidesheim (Rheinland-Pfalz) schenkte Lotte Reimers der Stiftung Schloss Friedenstein Gotha eine mit großer Kennerschaft zusammengetragene Sammlung internationaler Keramik.

Erstmals wird diese großartige Schenkung der Lotte Reimers-Stiftung mit mehr als 300 Keramiken des 20. und 21. Jahrhunderts von 115 Künstlerinnen und Künstlern aus aller Welt in Gotha präsentiert. Die Sonderschau findet in der Säulenhalle des Herzoglichen Museums statt und wird mit den historischen Keramiksammlungen im Unter- und Obergeschoss des Museumsgebäudes korrespondieren.

Großalmerode

Glas- und Keramikmuseum, Kleiner Kirchrain 3, D-37247 Großalmerode. Website: www.geschichtsverein-grossalmerode.de.

Aus Oberton getöpferte Keramik kam bis in die 1950er Jahre in fast allen Haushalten vor: Essgeschirr, Kochtöpfe, Backformen, Vorratsgefäße und vieles mehr. Schmuckteller und Porzellangeschirr ergänzen die typische Haushaltskeramik.

Zu den Spezialitäten des Großalmeroder Keramikhandwerks gehörten Dachziegel und Wasserrohre. Beides wurde beim Brand mit einer Salzglasur überzogen und war daher besonders haltbar. Auch salzglasierte Tonmurmeln waren ein Exportschlager.

Zur Industriekeramik zählen insbesondere Schmelztiegel und Schamottesteine. Die Tiegel bestehen unter anderem aus dem hitzebeständigen Fetton vom Hirschberg. Seit dem Mittelalter werden sie in Metallgießereien weltweit nachgefragt und haben den guten Ruf der Stadt begründet.

Hamburg

Museum für Kunst und Gewerbe, Steintorplatz. D-20099 Hamburg. Website: www.mkg-hamburg.de.

→23.02.20 Unter Freunden · Japanische Tee-keramik. Museum für Kunst und Gewerbe.

„Unter Freunden · Japanische Teekeramik“ führt ein in die Welt der Teemenschen (chajin) und Liebhaber japanischer Teekeramik. Rund 100 Teeschalen, Vasen und Tee-Utensilien wie Teller, Platten und Schalen erzählen von innigen Verbindungen zwischen Menschen und Objekten.

Hameln

Keramikgalerie Faita, Alte Markstrasse 45, D-31785 Hameln. Website: www.keramik-galerie-faita.de.

Heidelberg

Galerie Marianne Heller, Friedrich-Ebert-Anlage 2, Im Stadtgarten, D-69117 Heidelberg. Website: www.galerie-heller.de.

→01.09.19 *Zwischen Prag und Budweis*. Keramische Kunst aus Tschechien. Galerie Marianne Heller. Mit „Zwischen Prag und Budweis“ schreibt die Galerie erneut ihre nun schon 30 Jahre währende Fortsetzungsgeschichte mit Ausstellungen zeitgenössischer Keramik aus Tschechien weiter. Teilnehmende Künstler sind Jiří Laštovička, Elzbieta Grosseová und Tomáš Prohl.

29.09.19-10.11.19 *The Kobalt Series*. Masterworks by Wasinburee Supanichvoraparch, Thailand. Galerie Marianne Heller.

01.12.19-19.01.20 *Ausgewählte Stücke zu ausgewählten Bildern*. Japanische Keramik und Malerei. Galerie Marianne Heller.

Hildesheim

Roemer- und Pelizaeus-Museum, Am Steine 1-2, D-31134 Hildesheim. Website: <http://www.rpmuseum.de>. Das Roemer- und Pelizaeus-Museum besitzt eine der bedeutendsten Sammlungen chinesischen Porzellans in Europa. Fast 100 Stücke aus dieser besonderen Sammlung präsentiert das Roemer- und Pelizaeus-Museum jetzt in einer Neuaufstellung der Ausstellung „Chinesisches Porzellan“. Thematisch gegliedert, erlauben die kostbaren Objekte Einblicke in die Dekortechniken der chinesischen Porzellane und die Vielfalt und Bedeutung ihrer Dekormotive.

Im Zentrum dieser Neupräsentation von Porzellanen des 15. bis 19. Jahrhunderts stehen prächtige Blauweiß-Porzellane der Ming- und der Qing-Dynastie, die durch zahlreiche mono- und polychrome Porzellane ergänzt werden.

Darüber hinaus richtet sich der Blick aber auch auf die Vorstellungswelt des Daoismus und des chinesischen Buddhismus, das Gelehrtenwesen und die Schreibkunst.

Der Stifter dieser Sammlung, der 1827 in Betheln bei Hildesheim geborene Ernst Ohlmer, lebte als Beamter des chinesischen Seezolldienstes von 1868 bis 1914 in China. 1880 schenkte er dem Museum einige bedeutende Stücke aus seiner umfassenden Sammlung, die nach seinem Tod im Jahre 1927 schließlich dem Museum übereignet wurde. Die besondere Bedeutung der Sammlung Ohlmer beruht darauf, dass der größte Teil der Porzellane nicht für den Export nach Europa, sondern für den chinesischen Markt, den kaiserlichen Hof und die hohe Beamtschaft, hergestellt wurde.

02.11.19-30.05.20 *Begegnungen. 5 Kulturräume - 5000 Jahre Keramik* von Gerd Hiort Petersen und Hans Munck Andersen im Dialog mit Keramik aus Südamerika und China“. Roemer- und Pelizaeus-Museum.

Hochheim

Galerie Rosemarie Jäger, Wintergasse 13, D-65239 Hochheim am Main. Website: www.rosemarie-jaeger.de.

Hohenberg an der Eger

Porzellanikon Hohenberg, Deutsches Porzellanmuseum, Freundschaft 2, D-95691 Hohenberg/Eger. Website: www.porzellanikon.org.

Höchstädt an der Donau

Museum Deutscher Fayencen, Schloss Höchstädt, Herzogin-Anna-Straße 52, D-89420 Höchstädt an der Donau. Website: www.schloss-hoechstaedt.de.

Höhr-Grenzhausen

Keramikmuseum Westerwald, Deutsche Sammlung für Historische und Zeitgenössische Keramik, Lindenstraße 13, D-56203 Höhr-Grenzhausen. Website: <https://www.keramikmuseum.de>. See website for udstillinger.

Fachbuchhandlung und Verlag, Helmut Ecker, Westerwaldstrasse 1, D-56203 Höhr-Grenzhausen. Website: www.keramikbuch.de. Velassorteret specialboghandel for keramiklitteratur.

Ilmenau

→18.08.19 *Der vergessene Bauhausschüler und Rügenkeramiker Wilhelm Löber*. Sonderausstellung zu 100 Jahre Bauhaus. GoetheStadtMuseum im Amtshaus, Am Markt 1, D-98693 Ilmenau. Website: <https://www.ilmenau.de>.

Im Jahr des einhundertjährigen Bauhausjubiläums 2019 wird im GoetheStadtMuseum Ilmenau an den nahezu in Vergessenheit geratenen Bauhausschüler und Künstler Wilhelm Löber erinnert. Eine einzigartige Sammlung historischer Fotos seiner zum Großteil verschollenen Keramiken der 1920er Jahre, umfangreiches Archivmaterial und keramische Arbeiten, die in den 1970er Jahren auf der Insel Rügen entstanden, sind Gegenstand einer beachtlichen Privat-sammlung. Durch sie wird es möglich, ein umfangreiches Bild des Kunsthandwerkers, Grafikers und Bildhauers Wilhelm Löber zu entwerfen.

Dem Bauhausgedanken, Handwerk und Kunst miteinander zu verknüpfen, fühlte er sich zeit seines Lebens verpflichtet. Den größten Einfluss übte dabei sein Lehrer Gerhard Marcks sowohl bei der Gestaltung von Keramik als auch in der Bildhauerei auf ihn aus. Mit Ilmenau verbanden den 1903 in der Rhön geborenen Künstler seine Ausbildung am Realgymnasium und die Gestaltung eines Goethebrunnens im expressiven Stil. Er trägt die Inschrift „Stirb und Werde!“ und entstand im Goethejahr 1932. Das Kunstwerk auf dem Ilmenauer Friedhof war von Anbeginn umstritten, da es nicht den konservativen traditionellen Vorstellungen der Allgemeinheit entsprach. Umso erstaunlicher ist es, dass der Goethebrunnen erhalten geblieben ist.

In den 1960er und 1970er Jahren fertigte Wilhelm Löber die beliebte Fischland- und Rügenkeramik, die sehr hohen Absatz fand. Hier wurden recht verspielte Formen und Motive

aufgegriffen, die sich vom ursprünglichen Bauhausgedanken entfernten. Der beliebte Keramiker, aber fast vergessene Bauhausschüler und Bildhauer Wilhelm Löber verstarb 1981 auf Rügen.

Kandern

→27.10.19 *Keramik der 50er Jahre - aus deutschen und französischen Sammlungen.* Heimat- und Keramikmuseum, Ziegelstraße 30, D-79400 Kandern. Website: www.kandern.de.

Karlsruhe

Museum in der Majolika, Ahaweg 6, D-76131 Karlsruhe. Website: www.landesmuseum.de. Wiedereröffnung zum Museumsfest am 13.07.19 bis Ende der Herbstferien. *The Majolica Manufactory of Karlsruhe is the only ceramic factory in Germany which has survived every political and economical crisis of the last century and is still running today. It was founded in 1901 by the painter Hans Thoma and his friend Wilhelm Süs. The museum, which is located in the former administrative building of the Manufactory, presents an overview of its production from its very beginnings as the Grand Ducal Majolica Manufactory until today. It was later renamed National Majolica Manufactory.*

Since it was founded, this manufacturing plant has responded to nearly all trends and events in cultural and art history. The exhibited items reflect the artistic and historical change of the last century: from historicism and art nouveau to expressionism, constructivism, New Objectivity, Domestic Revival and art of the National Socialist period, to the tendencies of the 1950s and 1960s and finally to the current trends in art.

Museum beim Markt, Karl-Friedrich-Straße 6, D-76133 Karlsruhe. Website: www.landesmuseum.de.

Kassel

Hessisches Landesmuseum, Brüder-Grimm-Platz 5, D-34117 Kassel. Website: <https://museum-kassel.de>. *The collections of the Landgraves of Hesse form the core of today's collection. It includes pieces from the art cabinets of Wilhelm IV (r. 1567-1592) and Moritz the Scholar as well as gilt-silver objects from the former Silver Cabinet. There are Baroque works of art created for the court of Landgrave Carl (r. 1677-1730), a collection of historical glassware, a notable collection of amber, another of carved ivory, Hessian faience and porcelain from Meissen, Kassel, and Fulda as well as specimens from the Landgraval porcelain gallery originally imported from China and Japan.*

Kellinghusen

Museum Kellinghusen, Hauptstraße 18, D-25548 Kellinghusen. Website: <http://www.kellinghusen.de/freizeit-kultur-und-vereine/museum.html>. *Museum Kellinghusen helliger sig stedets berømte tradition inden for keramikens verden. Samlingens hovedvægt er lagt på fajence fra Kellinghusen, der er fremstillet i 1700- eller 1800-tallet. Der lå seks værksteder i Kellinghusen mellem 1765 og 1860. Stedet opnåede at blive berømt for sine tallerkner, der har blomsterpyntet rand på strålende gul*

farve og en blomsterbuket i midten. Ud over den typiske fajence vises udvalgte enkeltstykker.

08.08.20-09.08.20 10.00-18.00 Töpfermarkt. Kellinghusen.

Köln

Museum für Ostasiatische Kunst, Universitätsstraße 100, D-50674 Köln. Website: www.museenkoeln.de.

Museum für Angewandte Kunst, An der Rechtschule, D-50667 Köln. Website: www.museenkoeln.de.

Landshut

Museen der Stadt Landshut, Stadtresidenz, Altstadt 79, D-84028 Landshut. Website: www.landshut.de/museen. *Sammellust - der Titel zeigt es unmissverständlich an: Es geht um Begeisterung und Leidenschaft. Seit etwas mehr als anderthalb Jahrzehnten pflegen die Museen der Stadt Landshut eine Partnerschaft mit dem Münchner Keramiksammler Rudolf Strasser. Bereits 2003 konnten die Museen einen Teil der umfangreichen Privatsammlung in ihre Bestände übernehmen; seither gehört die zeitgenössische Keramik in Landshut zum ständigen Ausstellungsprogramm.*

Seiner Herkunft nach ursprünglich ein leidenschaftlicher Fürsprecher zeitgenössischer Gebrauchskeramik, also für das von Hand geformte, handwerklich gut gemachte Gefäß, richtete sich Rudolf Strassers Interesse schon bald mit gleicher Intensität auf das künstlerisch gestaltete Gefäßobjekt; speziell in jüngerer Zeit trat verstärkt noch die keramische Plastik hinzu.

Die aktuelle Studioausstellung in der Landshuter Stadtresidenz konzentriert sich auf ausgewählte Hauptwerke der Sammlung aus dem Grenzbereich von Gefäßobjekt und freier Plastik und macht mit einigen der jüngsten Neuerwerbungen Rudolf Strassers bekannt. Namen wie Claude Champy, Michael Cleff und Jean-François Fouilhoux, Bodil Manz, Renée Reichenbach und Jordi Serra vergegenwärtigen stellvertretend die Vorlieben und Ambitionen eines leidenschaftlichen Sammlers und eröffnen eine individuelle Perspektive auf die Vielfalt künstlerischer Keramik der Gegenwart.

Leipzig

Grassi, Museum für Angewandte Kunst, Johannisplatz 5-11, D-04103 Leipzig. Website: www.grassimuseum.de.

terra rossa, Kunstverein & Galerie, Roßplatz 12, D-04103 Leipzig. Website: www.terra-rossa-leipzig.de.

→13.10.19 *Gefäß/Skulptur 3.* Deutsche und Internationale Keramik seit 1945. Katalog. Grassi. *The artistic studio ceramics are among the most important and internationally prominent collection areas of the museum. Numerous groups of stocks, often based on donations, were presented in two large and widely acclaimed exhibitions already in 2008/2009 and 2013/14. Many excellent new additions to these exhibitions followed in the stock. They are the basis of the continued exhibition Gefäß/Skulptur 3 and another comprehensive accompanying publication.*

In ceramics, the artistic developments since the mid-twentieth century have been manifested in a variety and impressively. Forming power and glazing beauty are encountered. Time and again, the path from the vessel to the sculpture is chosen or the relationship between these two possibilities is explored.

09.11.19-30.03.20 *Ein Service für Kaiserin Joséphine. Sammlung Günther Sterba. Grassi.*

Die Schenkung von Professor Günther Sterba umfasst eine Sammlung von 41 außergewöhnlich delikates bemalten Desserttellern, die von der königlichen Porzellan-Manufaktur Berlin 1807 für Kaiserin Joséphine von Frankreich angefertigt wurden. Die Teller sind nach einer grafischen Vorlage mit detailliert dargestellten Einzelpflanzen im Spiegel und einem Blattkranz in Sepiamalerei auf der Fahne dekoriert. Die geografische Herkunft und der Name der Pflanzen sind in französischer Sprache auf der Tellerrückseite angegeben. Nach dem Tode der Kaiserin im Mai 1814 und der Versteigerung des Nachlasses galt das botanische KPM-Service lange Zeit als verschollen. Dank der Schenkung von Professor Sterba besitzt das Museum nun die größte Sammlung an Tellern aus diesem seltenen Service.

09.11.19-11.10.20 *Spitzen des Art Déco. Porzellan im Zackenstil. Grassi.*

Extravagante Formen, verspielte Motive und Farbenreichtum charakterisieren die hochwertigen Produkte der Porzellanmanufakturen in den Zwischenkriegsjahren. Die in der Ausstellung präsentierten Mokkagedecke und Dosen verstehen sich als kleine Luxusobjekte, die sich weder als reines Vitrinenstück noch als Gebrauchsgegenstand verorten lassen. Vielfach entdeckt man in ihnen Elemente des sogenannten Zackenstils wieder, der auch die Architektur der Pfeilerhalle, in der die Ausstellung gezeigt wird, prägt.

Nicht weniger beliebt waren aufwändige, zwei- oder dreidimensionale figürliche Darstellungen - etwa von exotischen Tieren. In Umfang und Vielgestaltigkeit zweifellos außergewöhnlich, bestechen die Hamburger Sammlungen von Gisela Krause-Ausborn und Gerd Ausborn sowie von Professor Peter Schatt durch ihre unterschiedlichen Schwerpunkte und jahrzehntelange Sammelleidenschaft. Erstmals in dieser Konstellation wird eine Auswahl von Objekten aus diesen Sammlungen zusammen präsentiert und damit ein Querschnitt durch die gestalterischen Ausprägungen des Art Déco gezogen.

Ludwigsburg [ved Stuttgart]

Keramikmuseum des Württembergischen Landesmuseums, Schloss Ludwigsburg, Schlossstrasse 30, D-71634 Ludwigsburg. Website: www.schloss-ludwigsburg.de. Das Keramikmuseum in Schloss Ludwigsburg wurde 2004 als Zweigmuseum des Landesmuseums Württemberg eröffnet. Mit rund 4.500 Exponaten auf etwa 2.000 Quadratmetern zählt es zu den größten seiner Art in Europa. Die Exponate aus Irdenware, Steinzeug, Majolika, Fayence, Porzellan und Steingut vermitteln die Geschichte der Keramik vom Mittelalter bis zur Gegenwart.

Thematischer Schwerpunkt ist die europäische Porzellankunst. Neben qualitätvollen Stücken aus Meißen, Wien und anderen bedeutenden Manufakturen setzt der weltweit größte Bestand

an Ludwigsburger Porzellan einen starken landesgeschichtlichen Akzent. Von internationalem Rang ist auch Herzog Carl Eugens Sammlung italienischer Majolika. Die umfangreiche Sammlung von Unikat-Keramik seit 1950 spiegelt das Kunstschaffen in sechs europäischen Ländern wider.

Mannheim

Reiss-Engelhorn-Museen, Museum Zeughaus C5, D-68159 Mannheim. Website: www.rem-mannheim.de.

Meißen

Meissen Porzellan-Museum, Talstraße 9, D-01662 Meißen. Website: www.porzellan-stiftung.de. Seit 2015 ist die Meissen Porzellan-Stiftung GmbH Eigentümerin der Museumsobjekte der Staatlichen Porzellan-Manufaktur Meissen und betreut das Porzellan-Museum.

Im Stil einer neoklassizistischen Festhalle errichtet, wurde das Museum im Januar 1916 mit einer großen, repräsentativen Modellschau eröffnet. Das Gebäude der Schauhalle besteht noch immer in seiner ursprünglichen Form und wurde im Jahre 2005 durch einen modernen Anbau erweitert. Die wertvolle historische Innenausstattung aus dem Jahre 1916 ist bis heute Bestandteil des Museumskonzeptes. Vitrinen aus dunkel gebeizter Eiche, passend dazu die Verkleidung der Türnischen, Türen, Pfeiler und Tische bilden einen würdigen Rahmen für das Meissener Porzellan.

Im ersten Obergeschoss entdecken Sie die einmalige Sammlung Meissener Porzellans von 1710 bis in die Gegenwart. Chronologisch geordnet sehen Sie Höhepunkte aus dem über 300-jährigen Meissener Porzellanschaffen.

Die ausgestellten Porzellane sind der öffentlich zugängliche Teil der umfangreichsten Sammlung Meissener Porzellans von 1710 bis heute.

→31.12.19 *Böttger und das rothe Porcellain. Meissen Porzellan-Museum.*

Johann Friedrich Böttger, genialer Erfinder oder Betrüger? Anlässlich seines 300. Todestages folgen wir seinen Spuren. Wer war Böttger und warum wurde ausgerechnet er zur Schlüsselfigur? Wieso wurde aus einem Goldmacher ein Töpfer? Welche Visionen hatte er und was wurde daraus? Multimedial aufbereitet lernen Sie Böttger und seine Weggefährten kennen und die Zeit, in der er lebte.

Das "rothe Porcellain" als Denkmodell für das weiße rückt in der Sonderausstellung in den Fokus. Entdecken Sie frühe Beispiele aus der Zeit um 1705. Brenn-, Polier- und Malproben erzählen aus der Anfangszeit der europäischen Porzellanproduktion. Mit künstlerischer Raffinesse wurden die frühen Feinsteinzeuge gestaltet. Künstler wie Permoser, Thoma oder Irmingier sind in der Ausstellung präsent. Die Renaissance des roten Feinsteinzeuges als Böttgersteinzeug 1919 ermöglichte es Künstlern wie Max Esser, Gerhard Marcks, August Gaul oder Ernst Barlach mit diesem reizvollen Werkstoff zu arbeiten. Entdecken Sie neben ausdrucksstarken Tierplastiken und Figuren auch Medaillen und Münzen aus diesem Material.

Und heute? Silvia Klöde, Sabine Wachs, Jörg Danielczyk oder Maria Walther sind nur einige Künstler, die mit Böttgersteinzeug arbeiten oder gearbeitet haben. Rund 150 Exponate aus rotem Feinsteinzeug, von der Anfangszeit bis heute, legen Zeugnis ab. Ein keramisches Material, das besticht durch seine Härte und fasziniert durch seine besondere Ausdruckskraft.

Mettlach

Keramikmuseum Mettlach, Alte Abtei, Saaruferstraße, D-66688 Mettlach. Website: www.keramikmuseum-mettlach.de.

München

Marstallmuseum, Museum „Nymphenburger Porzellan“ (Sammlung Bäuml), Schloss Nymphenburg, D-80638 München. Website: www.schloss-nymphenburg.de.

Im 1. Stock des Marstallmuseums ist eine einzigartige Privatsammlung Nymphenburger Porzellane vom 18. bis 20. Jahrhundert zu sehen. 1747 gründete Max III. Joseph die kurfürstliche Porzellan-Fabrik. Ein Glücksfall für die junge Manufaktur war die Anstellung von Franz Anton Bustelli als Modellmeister. Seine lebendig erzählenden Figuren zierte einst die höfische Desserttafel. Im frühen 19. Jahrhundert setzte sich König Ludwigs I. für die Porzellankunst ein. Er gründete die „Kunstanstalt“ nahe der Kunstakademie, um dort die besten Porzellanmaler ausbilden zu lassen. Einen weiteren Höhepunkt des Museums bilden die Jugendstil-Porzellane mit ihren innovativen Formen und Dekoren.

Begründet wurde die Sammlung durch Albert Bäuml, der 1888 die Leitung der Manufaktur übernommen hatte. Um die künstlerische Qualität zu verbessern, sammelte er Nymphenburger Porzellan als Modellvorlagen. 1912 übernahm sein ältester Sohn diese Aufgaben. Die Sammlung, die mit Porzellanen aus dem Besitz der Bayerischen Schlösserverwaltung ergänzt ist, wird noch heute von der Familie aus privaten Mitteln erweitert.

Pinakothek der Moderne, Barer Strasse 40, D-80333 München. Website: www.pinakothek.de. Website: <https://www.pinakothek.de>.

Galerie Handwerk, Max-Joseph-Straße 4 [Eingang Ottostraße], D-80333 München. Website: www.hwk-muenchen.de/galerie.

27.09.19-29.03.20 *Anders gesehen*. Afrikanische Keramik aus der Sammlung S.K.H. Herzog Franz von Bayern. Katalog. Pinakothek der Moderne - Die Neue Sammlung - The Design Museum. *Über 1.000 Objekte afrikanischer Keramik aus der Sammlung S.K.H. Herzog Franz von Bayern konnten als Schenkung und als Dauerleihgabe für Die Neue Sammlung - The Design Museum gewonnen werden. Wir würdigen diese großzügige Gabe in einer umfangreichen Ausstellung und Publikation, die Abschluss gibt über Formen- und Funktionenreichtum afrikanischer Keramik sowie über ihre unterschiedlichen Entstehungszusammenhänge. Im Kontext eines Designmuseums kann diese Ausstellung eine gestaltungshistorische, von den Objekten ausgehende Auseinandersetzung mit den*

Gefäßen und Figuren ermöglichen und so einen neuen Blick auf die Keramikproduktion in Afrika bieten, der nach Form, Funktion, Dekor und Materialität fragt und ihre Eigenständigkeit sowie Parallelen zur internationalen Praxis aufzeigt.

Norden

Osfriesisches Teemuseum Norden, Am Markt 36, D-26506 Norden. Website: www.teemuseum.de.

Oberzell

Keramikmuseum im Schloss Oberzell, Schloßplatz 1, D-94130 Oberzell. Website: www.oberzell.de.

Das Keramikmuseum im ehemals fürstbischöflichen Schloss Oberzell bei Passau - am Ufer der Donau gelegen - gibt mit zwölfhundert Objekten einen Einblick in die Geschichte der Keramik von der Jungsteinzeit bis zur Gegenwart. Der Schwerpunkt liegt auf der handwerklich hergestellten Keramik, vornehmlich aus Niederbayern, das im Bereich der Gefäßkeramik im 18. und 19. Jahrhundert führend in Altbayern war. Das Museum bietet darüber hinaus einen Überblick über keramische Techniken, Herstellungsvorgänge und Verwendungen und führt bis zu Industrieproduktion und zeitgenössischer Keramik.

Zu den besonderen Themen gehören die europaweit bedeutende und jahrhundertelange Schwarzgeschirrprouktion in Oberzell, die handwerkliche Fayenceherstellung in Dießen am Ammersee, Steinzeug aus Bayern und Irdenware aus Niederbayern sowie Nymphenburger Porzellan, nachdem zu Beginn des 19. Jahrhunderts in diesem Schloß ein Zweigwerk der Nymphenburger Manufaktur eingerichtet werden sollte.

Besonders beliebt bei den Besuchern sind solche Gefäße, die im Laufe der Benutzung Schäden erlitten haben und von Wanderhandwerkern kunstvoll mit Draht und Blech wieder repariert wurden - ein Zeugnis der Sparsamkeit früherer Zeiten.

Oberschleißheim

Meißener Porzellan-Sammlung Stiftung Ernst Schneider, Schloss Lustheim, D-85764

Oberschleißheim. Website: <https://www.bayerisches-nationalmuseum.de>.

Im Jahr 1971 wurde das Jagdschloss Lustheim - unter Kurfürst Max Emanuel zwischen 1684 und 1688 nach Entwürfen Henrico Zuccallis im Park von Schloss Schleißheim erbaut - als erstes Zweigmuseum des Bayerischen Nationalmuseums eingerichtet.

Seither beherbergt es die weltberühmte Meißener Porzellan-Sammlung des Industriellen Dr. Ernst Schneider. Sie bietet Einblick in die beeindruckende Vielfalt der Erzeugnisse der Meißener Manufaktur und ihres geradezu unerschöpflichen Erfindungsreichtums in den ersten Jahrzehnten von ihrer Gründung 1710 bis in die Zeit des Siebenjährigen Kriegs (1756-1763).

Der Bogen spannt sich von den Geschirren und Figuren der Böttgerzeit über die berühmten Chinoiserien des Porzellanmalers Johann Gregorius Höroldt und die von August dem Starken besonders geschätzten "indianischen" Dekore bis hin zu den lebendig modellierten Tierfiguren des

Bildhauers Johann Joachim Kändler. Einen besonderen Höhepunkt bilden die zahlreichen Geschirre aus dem Tafelervice des Grafen Sulkowski und dem legendären Schwanenservice des Grafen Brühl, die eine Vorstellung vom Glanz barocker Festtafeln vermitteln.

Oldenburg

→16.09.19 *Beatrijs van Rheeden - Die Schönheit der Struktur.* Landesmuseum für Kunst und Kulturgeschichte Oldenburg, Schloss, Schlossplatz 1, 26122 Oldenburg. Website: www.landeseuseum-ol.de.

Die Objekte, die die niederländische Künstlerin Beatrijs van Rheeden (geb. 1965 in Groningen) mit ihrem Werkstoff Porzellan schafft, sind spektakulär: Kompakte Wabengefäße scheinen in ihrer organischen Geschlossenheit stabile Körper zu bilden und wirken zugleich filigran und zerbrechlich wie unter dem Mikroskop vergrößerte organische Strukturen.

Durch zweifarbig geschichtetes Porzellan, in das die Waben- und Sternmuster hineingeschnitten werden, entstehen faszinierende, bisweilen irritierende Farb- und Formspiele. Öffnungen ermöglichen den Blick in das Innere der fragilen Gebilde, so dass Licht und Raum die Körper durchdringen.

Was auf den ersten Blick präzise wie mit einem 3D-Drucker hergestellt scheint, erweist sich als Ergebnis hoch komplexer handwerklicher Fertigkeit. Beatrijs van Rheeden formt ausgehöhlte Porzellankörper und schneidet aus der Oberfläche die netzartigen Strukturen heraus. Der Rhythmus und die Logik von Mustern und Rastern sind das Grundthema der Keramikerin, die in ihren Arbeiten die Schönheit der unterbrochenen Wiederholung demonstriert.

01.08.20-02.08.20 *Internationale Keramiktage.* Keramikmarkt. Schloßplatz, Oldenburg. Website: www.werkschule.de.

Ransbach-Baumbach

Skulpturen- und Miniaturen-Museum, Sälzerstrasse 16, D-56235 Ransbach-Baumbach. Website: www.skulpturen-miniaturen-museum.de.

Fayencen. Im Museum wird eine sehr umfangreiche Ausstellung an sogenannten Wiener-Fayencen präsentiert: Die Manufaktur Goldscheider wurde mit ihrer Kunstkeramikproduktion ab etwa 1885 weltweit bekannt.

Ein Reigen voller Farbenfreude im Stil des Rokokos, der Biedermeier-Zeit, der Sezessions-Bewegung, des Jugendstils und Art déco erwartet die Museumsbesucher. Bereits vor über 100 Jahren waren die polychromen Bildwerke der Firma Goldscheider beim breiten Publikum überaus beliebt und fanden hohen Absatz.

Viele Künstler wurden von berühmten Schauspielerinnen, Tänzerinnen und Modestilen der jeweiligen Zeit zu ihren Arbeiten inspiriert.

Porzellan. Zwei weitere Ausstellungsschwerpunkte bilden Arbeiten aus Meissener Porzellan und Werke der Königlich-Preussischen Porzellan-Manufaktur in Berlin.

Die filigran ausgearbeiteten Figuren bestechen durch Farbigeit, Formgebung und Vielfalt in ihrer fantasievollen, künstlerischen Umsetzung und in ihrer sinnlich-eleganten Darstellung weiblicher Anmut.

Stoffe aus der antiken Mythologie, Darstellungen im Stil des Rokoko und aus dem Klassizismus sind Themen des gestalterischen Wirkens der gesammelten Künstler. Diese hochwertigen Werke waren einst Schmuckstücke der gehobenen Gesellschaft.

Rastatt-Förch

Schloss Favorite, Am Schloss Favorite 5, D-76437 Rastatt-Förch. Website: <http://schloss-favorite.de>. Kan kun ses på rundvisning som er hver time. Særlige rundvisninger med fokus på porcelænsamlingen.

Rosenau

Europäisches Museum für Modernes Glas, Unterwohlsbach, Rosenau 10, 96472 Rödental. Website: www.kunstsammlungen-coburg.de.

Die Kunstsammlungen der Veste Coburg hatten in den 1970er Jahren begonnen, moderne Keramik auszustellen und zu sammeln. 1975 wurde der Richard Bampi Preis zur Förderung junger Keramiker ausgerichtet; 1976, 1980 und 1984 folgte der Ausstellungszyklus "Keramik heute in Bayern" mit aktuellen Arbeiten von in Bayern tätigen Keramikern. Von diesen Ausstellungen konnten jeweils wichtige Werke dauerhaft übernommen werden. Entsprechend liegt der Schwerpunkt der Sammlung auf deutscher Keramik, doch gibt es auch zahlreiche qualitätvolle internationale Arbeiten, insbesondere aus Großbritannien, Frankreich, den Niederlanden, Skandinavien sowie Amerika, Korea und Japan.

Mit der Studiensammlung Keramik ist nun erstmals ein Großteil der Coburger Keramikbestände zu sehen. In 30 Vitrinen wird in alphabetischer Ordnung ein repräsentativer Querschnitt der umfangreichen Sammlung gezeigt. Dazu werden in einer freien Aufstellung Hauptstücke nach thematischen Gesichtspunkten gruppiert. Zu sehen sind traditionelle Gefäßkeramiken wie Vasen und Schalen, Wandreliefs, abstrakte und figurliche Skulpturen sowie konzeptionelle Objekte. In der Freiaufstellung wird den internationalen Werken besonderes Augenmerk geschenkt. Damit wird die internationale Ausrichtung der in der Rosenau gezeigten modernen Glassammlung auch bei der Keramik aufgegriffen. Von einigen Künstlern sind Werke sowohl aus Keramik als auch aus Glas zu entdecken. Die enge Verbundenheit der Werkstoffe Glas und Keramik wird somit offenbar.

Rudolstadt

→29.09.19 *Das Tier in Porzellan.* Sammlung Grambeck. Katalog. Porzellangalerie, Thüringer Landesmuseum, Residenzschloss Heidecksburg, Schlossbezirk 1, D-07407 Rudolstadt. Website: <https://www.heidecksburg.de>. Vor über 30 Jahren begann die Sammelleidenschaft von Joachim Grambeck. Bis zur Gegenwart entstand eine kontinuierlich gewachsene Sammlung mit über 250 Tierplastiken aus der Zeit von 1910 bis 1930.

Faszinierende Tiermodelle herausragender Bildhauer zeigen die neuen künstlerischen Herausforderungen der großen

deutschen Porzellanmanufakturen Meissen, Nymphenburg, Berlin und der 1909 von Max Adolf Pfeiffer in Thüringen gegründeten Kunstabteilung Schwarzburger Werkstätten für Porzellankunst. Diese umfangreiche Sammlung Grambeck mit einer außerordentlichen Qualität und bemerkenswerten Vielfalt an Tierplastiken repräsentiert Porzellandesign auf dem Weg in die Moderne.

Seitenroda

Leuchtenburg, Dorfstraße 100, D-07768 Seitenroda.

Website: <https://www.leuchtenburg.de>. „Eine der außergewöhnlichsten und modernsten Ausstellungen!“, lobt die internationale Jury des Europäischen Museumsrates.

Erleben Sie die außergewöhnliche und interaktive Ausstellung! Künstler aus der ganzen Welt haben sieben Erlebniswelten entstehen lassen, die einem Material Zauber verleihen: dem Porzellan. Machen Sie eine Reise durch die Geschichte dieses besonderen Materials und entdecken Sie die Porzellanwelten Leuchtenburg.

Selb-Plössberg

Porzellanikon - Staatliches Museum für Porzellan [Europäisches Industriemuseum für Porzellan, Europäisches Museum für Technische Keramik og Rosenthal Museum], Werner-Schürer-Platz 1, D-91800 Selb. Website: www.porzellanikon.org.

→08.09.19 *Wo bitte geht's hier nach Arkadien?*
Sonderausstellung mit der Künstlerin Regine von Chossy. Porzellanikon.

Der Mythos Arkadien zieht sich bis in unsere heutige Zeit: In idyllischer Landschaft zu leben, jenseits gesellschaftlicher Zwänge, unbelastet von mühsamer Arbeit und Alltagsdruck scheint sehr erstrebenswert. Wonach wir so sehnsuchtsvoll lechzen, gelingt den Werken der Künstlerin Regine von Chossy. Ihre Figuren, Objekte und Bilder begeben sich in einen spannungsvollen Austausch mit arkadischen Porzellan-szenen und bilden - verteilt im gesamten Museum - Inseln der Glückseligkeit. Absichtsvoll bilden sich neue Wechselwirkungen zwischen Chossys Arbeiten und dem sie umgebenden architektonischen wie musealen Raum. Die ungewöhnlichen Korrespondenzen ermöglichen einen anderen Blick auf Bekanntes wie Neues und laden zur unterhaltsamen Spurensuche ein.

Die gebürtige Oberfränkin Regine von Chossy studierte Bildhauerei an der Akademie der Bildenden Künste in München. Ihre Arbeiten umfassen Skulpturen in verschiedensten Materialien, Malereien und Zeichnungen sowie Performances, welche sie gern auch mit eigenem Gesang begleitet. Ihre kraftvollen und energetischen Arbeiten präsentierte sie bereits in etlichen Aktionen und Ausstellungen, wobei sie in einigen öffentlichen Sammlungen vertreten ist.

→06.10.19 *Reine Formsache*. Vom Bauhaus-Impuls zum Designlabor an der Burg Giebichenstein. Porzellanikon.

Eine reine Formsache ist es nicht, wenn sich das Porzellanikon - Staatliches Museum für Porzellan als größte europäische Institution ihrer Art zum Bauhausjahr ein

Projekt vorgenommen hat, welches sich gleich an beiden Standorten des Museums (Hohenberg a. d. Eger und Selb) dem Porzellandesign an der Burg Giebichenstein Kunsthochschule Halle widmet: Innerhalb des großen Ausstellungsprojektes Reine Formsache verschränken sich zwei Ausstellungsteile zu einem Bild des Woher und Wohin, der Impulse, Folgen und Wirkungen. Im Mittelpunkt stehen die Porzellandesignleistungen einst, jetzt und morgen: vom Bauhaus-Impuls in Weimar/Dornburg zur Burg Giebichenstein in Halle, 1915 bis heute.

Am Standort in Hohenberg a. d. Eger wird die historische Dimension erfahrbar gemacht. Es werden aus der Historie heraus Fragen aufgeworfen, für die jeweilige Gegenwart einer Beantwortung zugeführt und zugleich am Museumsstandort in Selb in das Heute überführt. Was in Weimar/Dornburg seinen Anfang nahm, wurde Manifest, wurde Botschaft, wurde Prinzip der Vermittlung, für alle nachfolgenden Lehrenden - bis in die jüngste Gegenwart. Die „reine Formsache“ als Haltung strahlte aus über die Generationen der Lehrenden, sie überdauerte die Zeit des Nationalsozialismus, sie legte den Grundstein für ein modernes DDR-Design und spiegelt sich in den Entwürfen der Studenten heute. Deren visionäre Designideen werden im Ausstellungsteil in Selb inszeniert. Hier wird nach Zukunftspotentialen und neuen Anwendungsfeldern des Materials Porzellan gefragt und Studien zu neuen Formgebungsmethoden und Techniken gezeigt. So spannt sich der Bogen von den Impulsgebern wie Marguerite Friedlaender-Wildenhain und Gerhard Marcks hin zur aktuellen Generation der Designer, die heute dem Porzellan sein Gesicht geben: z. B. Barbara Schmidt, die eine Vielzahl der Produkte von Kahla Thüringen Porzellan verantwortet und ihrerseits heute an der Kunsthochschule Berlin-Weissensee lehrt oder Heike Philipp, Entwerferin für den weltweit bedeutendsten Profiporzellanhersteller BHS-Tabletop entwickelt oder Chiharu Nagai, Professorin an der Seto Universität in Japan.

Die Erarbeitung des Gesamtprojektes setzt internationale Partnerschaften voraus und wird über das exzellente, europaweite Netzwerk des Museums kommuniziert.

Unterstrichen wird die herausragende Bedeutung des Projektes durch den Sitz des Porzellanikons: Selb, der einstigen „Weltstadt des Porzellans“, hier sind bis heute Unternehmen wie Rosenthal und BHS-Tabletop angesiedelt. Gleichzeitig ist Selb ein Kreativzentrum für modernes und international führendes Porzellandesign. Zudem ist hier die Bauhaus-Geschichte auf besondere Weise evident. Walter Gropius wirkte hier als Architekt, als Formenschöpfer und als Gestalter einer neuen Stadt. 2019 wird dieser Besonderheit in verschiedenen Aktionen Rechnung getragen: Das Unternehmen Rosenthal, die Stadt selbst und viele hier beheimatete Institutionen haben Projekte und Events geplant. Das Porzellanikon, als die Institution, die auf besondere Weise eine herausragende Tradition dieses Teiles Bayerns repräsentiert, wird den Rahmen für dieses umfangreiche Programm bieten und gleichzeitig mit der Ausstellung „Reine Formsache“ inhaltliches und damit einhergehend auch organisatorisches Zentrum sein.

→26.01.20 *Stille Stars*. Keramik in Film und Werbung. Porzellanikon.

Die Basis für die Sonderausstellung Stille Stars wurde im Rahmen des durch das EU-Programm Kreatives Europa kofinanzierten Projektes Ceramics and its Dimensions gelegt. Teilnehmer verschiedener Bildungseinrichtungen aus elf Partnerländern untersuchten die Rolle von Keramik in Film, Werbung und Werbefotografie. Die beeindruckenden Resultate veranlassten das Porzellanikon, die Untersuchungen fortzusetzen, sie in eine wissenschaftliche Studie zu gießen und darauf aufbauend eine Sonderausstellung zu konzipieren, die die Ergebnisse einem breiten Publikum zugänglich machen soll. Auf Basis der wissenschaftlichen Recherche wird die Ausstellung verschiedene Fragestellungen thematisieren und beleuchten. Präsentiert werden nicht nur Filme und Werbung aus Deutschland, sondern ganz Europa, beginnend mit den 1930er Jahren bis in die Gegenwart. Auf Grundlage der gewonnenen Ergebnisse wird eine Ausstellung entstehen, die als Bühne dienen kann, um Keramik und ihre Funktion als Kulturbotschafter ins Bewusstsein einer breiten Öffentlichkeit zu rücken. Die sonst so stillen Stars werden hier als Hauptdarsteller zentral ins Rampenlicht gestellt.

Siegburg

Siegburg Museum, Markt 46, D-53721 Siegburg.
Website: <http://www.stadtmuseum-siegburg.de>.

Staufen

Keramikmuseum Staufen, Wettelbrunner Strasse 3, D-79219 Staufen. Website: <http://www.landesmuseum.de>.
Se website for udstillingsinformation.
The Staufen Ceramics Museum was opened in July 1991 as a branch museum of the Badisches Landesmuseum Karlsruhe. In the basement of the museum is the complete original workshop of pottery master Josef Maier, who worked here from 1898 till the 1940s. The visitor is provided with an insight into the pottery tradition of the Upper Rhine region, as well as into the everyday life of a potter.

On the first floor the work of the ceramics artist Egon Bregger is shown. After his marriage to Emma, the daughter of Josef Maier, he took over the workshop in 1948. The presentation of Bregger's ceramics shows his development from a Bauhaus style all the way to a historical pottery style. On the same floor a collection of ceramic figures by Elisabeth Winter-Bonn is presented.

On the ground floor, regularly changing special exhibits of the Badisches Landesmuseum are held as well as studio exhibits of contemporary potters.

Velten

Hedwig Bollhagen Museum, Wilhelmstraße 32/33, D-16727 Velten. Se yderligere information på website: <http://hedwig-bollhagen-museum.okmhb.de>.

Weiden

Keramik-Museum, Zweigmuseum der Neuen Sammlung, Luitpoldstraße 25, D-92637 Weiden. Website: www.die-neue-sammlung.de.

Østrig

Stoob

Töpfermuseum, 7344 Stoob. Website: <http://toepfermuseum.at>.

Wien

MAK - Österreichisches Museum für angewandte Kunst / Gegenwartskunst, Stubenring 5, 1010 Wien. Website: <https://www.mak.at>.

Nederlandene

Amsterdam

Rijksmuseum, Museumstraat 1, NL-1071 XX Amsterdam. Website: www.rijksmuseum.nl.

Delft

Galerie Terra Delft, Galerie voor hedendaagse keramiek, Nieuwstraat 7, NL-2611 HK Delft. Website: www.terra-delft.nl.

Deventer

Loes and Reinier Gallery, Korte Assenstraat 15, NL-7411 JP Deventer. Website: www.loes-reinier.com.
Se website for yderligere information om udstillinger.

08.09.19-02.11.19 *Matthieu Robert*. Loes and Reinier Gallery.

17.11.19-11.01.20 *Annette & Gerd Wandrer*. Loes and Reinier Gallery.

Groningen

Groninger Museum, Museumeiland 1, NL- 9711 ME Groningen. Website: <https://www.groningermuseum.nl>.

→22.03.20 *Pronkjewails*. Design From Past and Present. Starck Pavilion, Groninger Museum.

For the museum building's 25th anniversary, guest curator John Veldkamp decorates the Starck Pavilion with ceramic and glass objects from past eras and the present day. The exhibition illustrates the Groninger Museum's collecting history while treating visitors to original combinations of splendid objects arranged in masterly still lifes.

Haag

Gemeentemuseum, Stadhouderslaan 41, NL-2517 HV Haag. Website: www.gemeentemuseum.nl.

→?? *Delftware Wonderware*. Gemeentemuseum.

Gemeentemuseum Den Haag has one of the finest and largest collections of Delftware in the world. Delftware is not only a beautiful traditional product and a paragon of Dutch prosperity in the Golden Age, but also an inspiration for contemporary design. At the Delftware WonderWare exhibition of the

Gemeentemuseum you will discover the beauty and the fascinating stories behind this world-famous cultural heritage.

Delftware takes a prominent place in the wide variety of applied arts at the Gemeentemuseum. Delftware WonderWare shows the versatility of this traditional Dutch product, then and now. From the typical blue-white to flashing red, snow-white and even Delft black; from 17th Century vases for the very rich to contemporary tulip vases made by Dutch designers like Hella Jongerius and Wieki Somers. Delftware Wonderware will submerge you in the beauty of this valuable product.

→18.08.19 6 x *Kunst & Keramiek*. Gemeentemuseum. *The Europees Keramisch Werkcentrum (EKWC), where renowned artists and promising new talents can experiment with clay to their heart's desire, is celebrating its fiftieth anniversary. To mark this event Gemeentemuseum Den Haag will select installations made by six diverse Dutch artists who combine ceramics with other materials, or experiment with new techniques in surprising way. Each installation is like a personal universe with its own laws and rules combining both art and craft.*

→18.08.19 *Maria van Kesteren*. Gemeentemuseum. *The material and the hand of the maker are barely discernible in the minimalist objects of Maria van Kesteren (b. 1933). The execution is perfect, down to the smallest detail, the result of her years of devotion to the craft of woodturning. The Gemeentemuseum will pay tribute to this artist to mark her 85th birthday.*

→01.12.19 *Barbara Nanning*. Bogudgivelse. Gemeentemuseum. *The circle has always been an important starting point for Barbara Nanning (b. 1957). Her forms and structures derive from a circular motion that she allows to solidify in glass or ceramics. She has been creating objects and installations in this way for precisely 40 years this year. Featuring twenty pieces by Nanning, the exhibition will illustrate her unique visual idiom that links the organic and the inorganic.*

Nanning originally worked in ceramics before turning to glass. She graduated from the Gerrit Rietveld Academy in Amsterdam in 1979, at the same time as Geert Lap and Babs Haenen, who along with Nanning formed the core of a new generation of Dutch ceramicists who would become internationally renowned. In 1994 - at the invitation of the National Glass Museum and Royal Leerdam Crystal - Nanning experimented for the first time with what for her had been an unfamiliar and remote material. She shaped her first glass sculptures by sawing the blown glass objects and then grinding and polishing them.

Over the past 25 years Nanning has built up an impressive body of work in glass that now features in museum and private collections in the Netherlands and abroad. Many of the objects and installations she creates suggest spontaneous growth, like crystals, jellyfish, flowers and microorganisms. They evoke tension and show that the contrast between 'formed by nature' and 'handmade' is not quite as rigid as we tend to think.

The centre of the circle is a resting point; from there, the movement emanates. That's what I do: capturing the essence of movement and growth in my work. [Barbara Nanning].

Nanning's unique visual idiom and artistic practice have been inspired to a large degree by the time she has spent at the epicentre of glass production in Europe, Nový Bor. Every year she travels to the Czech Republic to create the most surprising shapes and structures in glass, aided by the town's experienced glassblowers.

→01.03.20 *The Lavino Collection*. Showcase of Dutch Delftware. Gemeentemuseum. *Colourful containers in the form of elegant ladies, lavishly decorated flower holders, fruit bowls, jumping horses, human figurines, objects inspired by Chinese porcelain, cupboard sets, shoes and other miniatures, and even a plate in the rare 'Delft. Gemeentemuseum Den Haag recently received one of the world's largest and most important private collections of Dutch delftware on long-term loan. The Lavino Collection was built by steel magnate Meijer Lavino (1937-2005). This unique collection, never before shown to the public, includes almost the entire range of wares produced by Delft potters between 1660 and 1820. The exhibition will focus on the quality and range of the collection, and its history.*

Meijer Lavino was the only child of Jewish parents. In 1964 he and Jo de Jong set up De Jong & Lavino, steel suppliers. In addition to his love of clocks, romantic paintings and rugs, between 1980 and 2002 he devoted himself with great passion to collecting Dutch delftware. He bought a wide-ranging and varied selection of Dutch delftware and was also intrigued by pairs and complete sets. Besides the variation in forms, he also collected Delftware featuring all the decorative techniques, from white and blue-and-white to multicoloured and pastel shades with gilding. He had a remarkable eye for the best-quality pieces. To ensure he purchased the best available, Lavino surrounded himself with Dutch delftware experts, and he could also rely on the support of his wife Paula Lavino-Ridderhof.

21.03.20-16.08.20 *Royal Blue*. The Golden Age of Delft Pottery. Gemeentemuseum.

A unique find and a moving love story. This describes the purchase of two Royal Delft (or Delftware) flower vases in the shape of the royal couple William III and Mary II. In 2015 these two lovers - after having been separated from one another in private collections for 40 years - were reunited at the Gemeentemuseum Den Haag. William and Mary were known for their splendid collection of Delftware with which they decorated their palaces in the Netherlands and England. From pyramid-shaped tulip vases many meters tall to flowerpots and serving dishes for preserves: in the late 17th century the most beautiful and technically refined earthenware was created for them by the potteries in Delft. The exhibition Royal Blue is organised in conjunction with Het Loo Palace and will bring together the very best showpieces from the Rijksmuseum, Museum Prinsenhof Delft and numerous European collections.

Harlingen

Harlinger Aardewerk & Tegelfabriek, Voorstraat 84, NL-8861 BP Harlingen. Website: <https://harlinger.nl>.

Hertogenbosch

→18.08.19 *Geert Lap - Specific Objects*. bogudgivelse. Designmuseum den Bosch, De Mortel 4, 5211 HV 's-Hertogenbosch. Website: <https://designmuseum.nl>. *Thanks to his great technical know-how and boundless craftsmanship, the Dutch ceramicist Geert Lap (1951-2017) left an oeuvre that is cherished around the world in many museums and private collections.*

Leeuwarden

Prinsessehof National Museum of Ceramics, Grote Kerkstraat 11, NL-8911 DZ Leeuwarden. Website: www.prinsessehof.nl. See website for yderligere udstillingsinformation.

Permanent collection. The museum's permanent collection is displayed in From East and West, including an important collection of Chinese porcelain, Delft Blue and Dutch Art Nouveau and Art Deco ceramics.

In the exhibition From East and West you travel around the world and through time with ceramics as your guide. Every place and time has its own ceramics, which reflect political, economic and cultural circumstances. Moreover, knowledge and taste travel from East to West, and vice versa. Along the way you will discover unexpected similarities in styles, shapes and techniques from all over the world. From China, the cradle of ceramics, to the Frisian clay.

→27.10.19 *Galerie De Witte Voet 1975-2017*.

Prinsessehof. *The Prinsessehof in Leeuwarden presents the exhibition Galerie De Witte Voet 1975-2017. This Amsterdam gallery has been a household name among collectors, enthusiasts and museums for more than 40 years. Owner and founder Annemie Boissevain will receive the Van Achterbergh Prize this year. On the occasion of this award, the Prinsessehof National Museum of Ceramics will exhibit a selection of works as a tribute to the now closed gallery.*

Annemie Boissevain started her gallery in Amsterdam in 1975. In recent decades, the gallery specialised in sculptural ceramics and enjoyed (inter)national renown. Boissevain's audacity in deviating from the beaten track made her gallery popular among artists. The Van Achterbergh Prize is awarded every two years to a person or institution of special significance for the development of contemporary ceramic arts in the Netherlands. This award was created in memory of the ceramics collector and connoisseur J.W.N. van Achterbergh. Several candidates were reviewed but the jury was unanimous in its nomination of the owner of Galerie De Witte Voet. Annemie Boissevain recently closed her gallery in Amsterdam after being active for more than 40 years.

Experimental. The exhibition shows the quality and diversity of the work exhibited by De Witte Voet over the past 42 years. Most of the works on display were purchased by the Prinsessehof via Galerie De Witte Voet. The often experimental works were made by artists from the Netherlands and

abroad. Anne-Marie van Sprang is making an installation especially for the exhibition, which also includes works by Satoru Hoshino, Maarten Heijkamp, Pablo Ponce, Nick Renshaw, Piet Stockmans and Irene Vonck, among others.

Milsbeek

21.09.19-22.09.19 *Keramisto 2019*. 32e Internationale keramiekmanifestatie. De Mookerplas, Plasmolen, Milsbeek. Website: www.keramisto.nl.

Nieuw-Buinen

Keramisch Museum Goedewaagen, Glaslaan 29, NL-9521 GG Nieuw-Buinen. Website: www.keramischmuseumgoedewaagen.nl.

Rotterdam

Museum Boijmans Van Beuningen, Museumpark 18-20, NL-3015 Rotterdam CX. Website: www.boijmans.nl.

Tegelen

Keramiekcentrum Tiendschuur Tegelen, Pottenbakkersmuseum, Kasteellaan 8, NL-5932 AG Tegelen. Website: www.tiendschuur.net.

→22.09.19 *In Bold*. Keramiekcentrum Tiendschuur Tegelen. *This time the theme of the exhibition is Printing techniques on ceramics. Ceramics can be decorated in countless ways. One of the very oldest is printing objects in the wet clay. The Babylonians thus stamped the oldest known cuneiform script in their clay tablets. Meanwhile, the spectrum of graphic techniques on ceramics has been expanded with screen prints, rollstamps, transfers, monotype and much more. We would like to show the surprising possibilities and beauty of printed ceramics with an international selection of renowned artists.*

27.09.19-26.01.20 *Vanitas - transitoriness caught in clay*. Keramiekcentrum Tiendschuur Tegelen.

Vanitas: the vanity of things or everything goes by. Seasons come and go, people get older. Plants die off, perished. Buildings burst, paintings fade, stones wear off. A theme that inspires artists for centuries. This exhibition shows work by artists from home and abroad. They capture the test of time in their ceramic artworks.

Belgien

Bruxelles

Musées royaux d'Art et d'Histoire/Koninklijke Musea voor Kunst en Geschiedenis, 10 Jubelpark, B-1000 Bruxelles. Website: www.kmkg-mrah.be.

Puls Contemporary Ceramics · Annette Sloth, Edelknaapstraat 19 rue du Page (Châtelain) B-1050 Brussels. Website: www.pulsceramics.com. See website for udstillinger.

Terra Nova. Gallery Pierre Marie Giraud, Rue de Praetere 7, B-1050 Bruxelles. Website: www.pierremariegiraud.com.

Raeren

Töpfereimuseum Raeren, Burgstrasse 103, B-4730 Raeren. Website: www.toepfereimuseum.org.

Frankrig

La Borne

Centre céramique contemporaine, 25 Grand' Route, F-18250 La Borne. Website: <http://ceramiquelaborne.org>. See website for flere af årets mange udstillinger.

Musée Vassil Ivanoff, Route des Coquillers, La Borne d'en bas, 18250 La Borne. Website: www.musee-ivanoff.fr.

→27.08.19 *Charlotte Poulsen*. Intermezzo. Centre céramique contemporaine.

31.08.19-08.10.19 *Svein Hjorth-Jensen*. Éclats d'émail. Centre céramique contemporaine.

Le Don du Fel

18→10.10.19 *Nous les animaux!* Galerie du Don, F-12140 Le Fel. Website: www.ledondufel.com.

Nançay

Galerie Capazza, 1 rue des Faubourgs, F-18330 Nançay. Website: www.galerie-capazza.com.

Paris

Les Arts Décoratifs, 107, rue de Rivoli, F-75001 Paris. Website: www.lesartsdecoratifs.fr.

Musée National de Céramique Sèvres, Cité de la céramique, 2 place de la Manufacture, F-92310 Sèvres. Website: www.musee-ceramique-sevres.fr. See website for årets udstillinger.

Galerie NeC, 117 Rue Vieille du Temple, 75003 Paris. Website: <https://galerienec.com>.

Rouen

Musée de la Céramique Rouen, rue Faucon 1/rue Jeanne d'Arc 94 Rouen. Website: <http://museedelaceramique.fr>. *Rising up between a paved courtyard and a terraced garden beside the Musée des Beaux-Arts, the Hôtel d'Hocqueville contains the largest public collection of Rouen earthenware in France. The building, constructed in the 17th century and largely altered during the following century, now sports a Neoclassical-style interior design, providing an outstanding and intimate setting for visitors to explore the history of European ceramics. The museum contains five thousand pieces, providing a comprehensive overview of Rouen earthenware from the 16th to the late 18th century, and exhibits some of the finest examples. They include Renaissance paving by Masséot Abaquesne, large ceremonial dishes with radiating decoration from the early 18th century, pieces with niello decoration in ochre, and monumental earthenware paintings and sculptures, like the remarkable Celestial and Terrestrial Globes by Pierre II Chapelle (1725) and a series of busts of the Seasons (1730). While Rouen earthenware represents over two-thirds of its treasure, the museum also features some remarkable collections from other earthenware centres like Delft, Nevers and Lille, thus situating its local history in the more general context of European ceramics from 15th century Italian majolica ware to 1930s creations from the Sèvres factory.*

The circuit begins on the ground floor with a display of the earliest European earthenware: majolica, produced in Italy between the 15th and 18th centuries. It continues with pieces from the Rouen workshops of the ceramist Masséot Abaquesne (c. 1500-before 1564), glazed terracotta ware from Normandy and pieces by Palissy's followers from the 17th and 18th centuries. On the first and second floors, the rooms devoted to the 18th century - the core of the collection - feature earthenware masterpieces from Rouen: blue monochromes, red and blue radiating decorations, niello decoration in ochre, polychrome earthenware sculptures and paintings, chinoiserie and embellishments in horn. Works by the earthenware centres of the Netherlands, Nevers, Lille and Moustiers are grouped together in a small study. Two rooms are dedicated to porcelain and china. Lastly, the circuit continues beyond the 18th century with a presentation of 19th and 20th century pieces from the Sèvres factory.

Saint Quentin la Poterie

Galerie Terra Viva, 4 Rue de la Fontaine, F-30700 Saint Quentin la Poterie.

Sarreguemines

Musée de la Faïence, 17, rue Poincaré, F-57200 Sarreguemines. Website: www.sarreguemines-museum.eu.

Moulin de la Blies, 125 Avenue de la Blies, F-57200 Sarreguemines. Website: www.sarreguemines-museum.com.

Toucy

Galerie de l'Ancienne Poste, Place de l'Hôtel de Ville, F-89130 Toucy. Website: <https://galerie-ancienne-poste.com>.

Schweiz

St. Gallen

01.09.19-13.10.19 *TONundTON 1990-2019*. Installations by Theres Stämpfli and Peter K Frey. Katalog. KunstHalle Will, Davidstrasse 40, CH-9000 St. Gallen. Website: <https://www.kunsthallesanktgallen.ch>.

Geneve

Baur Foundation · Museum of Far Eastern Art, 8 rue Munier-Romilly, CH-1206 Geneve Website: <https://www.fondation-baur.ch>.

Musée Ariana - Musée suisse de la céramique et du verre, Avenue de la Paix 10, CH-1202 Geneve. Website: www.ville-ge.ch/ariana.

→08.09.19 *At the Modern Art Dining Table*. Musée Ariana.

Between 1919 and 1933, and for the first time in its history, Germany was under a republican regime: the "Weimar Republic". The world was then experiencing a period of exceptional artistic ferment, led by the avant-gardes. These years coincided with the rise of modern art and abstraction, such as Russian Suprematism and Constructivism, the De Stijl movement in the Netherlands, and the Bauhaus school in Germany.

The Musée Ariana is presenting ceramics from a private collection, mainly found in second-hand stores in the Geneva region. These pieces, generally decorated with airbrush designs, are both illustrations of utilitarian ware and at the same time the reflection of a highly innovative form of artistic expression. Or when - on the dining tables of German homes and across all sectors of society - geometric abstraction rubbed shoulders with traditional flower subjects.

→10.11.19 *Mur | Murs*. bogudgivelse. Musée Ariana. *With Jacques Kaufmann (France/Switzerland, 1954) and his MUR | murs, the Musée Ariana has the opportunity for the first time to extend out into the museum grounds. For over 20 years, this artist and ceramist has created architectural and monumental installations around the world, always taking the brick as his starting point. Beginning with this basic unit made to the scale of the human hand, he integrates his projects into the landscape.*

The exhibition at the Musée Ariana will first be set up in the grounds. One of the walls will then "enter" the museum, leading visitors down to the lower ground floor. Taking place at the heart of International Geneva, this exhibition pertinently questions the notion of the wall. Whether acting as a barrier or as a means of protection, permanent or temporary, the wall is first and foremost a man-made structure whose purpose is to gather together or to exclude.

→10.01.21 *Gallivanting Teapots*. Musée Ariana. *Invented in China in the early 16th century, the teapot very rapidly became widespread. It was introduced into Europe by the large East India Companies, which were powerful*

commercial enterprises. More than just a utilitarian object and now a very familiar one here, the teapot also represented an art of living and responded to habits and customs that swept through the highest levels of society. Its use became more generalised over the course of the 18th century.

This exhibition, devised by the Visitor Interpretation department, also appeals to your senses. As well as sight, it calls - exceptionally for a museum - on your sense of smell, not to mention other activities that focus on taste. The diversity of styles, decoration and added elements, such as knobs, spouts and handles, are indicative of constantly changing fashions.

Nyon

Musée Historique et des Porcelaines, Chateau de Nyon, CH-1260 Nyon. Website: www.chateaudenyon.ch. See website for udstillinger.

Solothurn

Kunstforum, Schaalgasse 9, CH-4500 Solothurn. Website: www.kunstforum.ch.

Zürich

Porzellan- und Fayencen. Die Sammlung des Schweizerischen Nationalmuseums, Zunfthaus zur Meisen Zürich, Münsterhof 20, CH-8001 Zürich. Website: <http://www.nationalmuseum.ch>.

24.11.19-20.09.20 *Seladon im Augenmerk*. Jadegleiche Porzellane und ihre Meister in Longquan. Katalog. Völkerkundemuseum der Universität Zürich, Pelikanstrasse 40, 8001 Zürich. Website: <https://www.musethno.uzh.ch>.

Ever since at least the ninth century, the Chinese province of Zhejiang has been known for its fine celadon porcelain with its wonderful shimmering surfaces in qing, the magnificent shades of green. Chinese celadon enjoyed its golden age from the eleventh to the fourteenth century, a time when it found its way into the imperial collections and was exported worldwide. The decline of craftsmanship followed, and by the end of the nineteenth century it had almost disappeared completely. It was not until the 1950s that it was successfully brought back to life. In the 1990s changes to the market economy forced porcelain artisans to reorient; to this day they have since been able to successfully align themselves, similar to the UNESCO World Cultural Heritage system, as Living State Treasures and masters with their unparalleled celadon glazes.

Italien

Albissola

Casa Museo Asger Jorn, Via D'Annunzio 6-8, 17012 Albissola Marina (SV). Website: <http://www.museodiffusoalbisola.it>.

Faenza

→06.10.19 *Miquel Barceló*. The International Museum of Ceramics in Faenza, Viale Baccarini n. 19, 48018 Faenza. Website: <http://www.micfaenza.org>.
The exhibition is devoted to one of the greatest protagonists of the international contemporary art. Miquel Barceló, versatile artist able to join different art languages, is mainly well known to the public for his gestural pictorial research.

During the 1990s, he started to approach ceramics showing a primitive poetic, emotionally powerful. His career is not characterized only by ceramic sculpture; actually, the artist finds in the great architectural spaces his uniqueness. Here he creates great wall installations and carries on performative events, where the clay becomes a key element for a poetical, original vision.

Milano

Officine Saffi, via Aurelio Saffi 7, Milano. Website: www.officinesaffi.com.

Spanien

Barcelona

Ceramique. Museu del Càntir d'Argentona, Plaça de l'Església 9, 08310 Argentona, Barcelona. Website: <http://www.museucantir.org>.

Museo Nacional de Cerámica y Artes Suntuarias "González Martí", Poeta Querol 2, 46002 Valencia. Website: <https://www.mecd.gob.es/mncceramica>.

Terracotta Museu, Sis d'octubre, 99, La Bisbal d'Empordà (Girona). Website: www.terracottamuseu.cat.

USA

Baltimore

The Walters Art Museum, 1 West Mount Vernon Place, Baltimore MD 21201. Website: <https://thewalters.org>.
Explore the Walters' renowned collection of ceramics, from the oldest object in our collection to the newest. Se website for udstillingsinformation.

Charlotte

Mint Museum Randolph, 2730 Randolph Road, Charlotte NC 28207. Website: www.mintmuseum.org.

→?? Portals to the Past: British Ceramics 1675-1825. Mint Museum Randolph. Se website for yderligere udstillingsinformation.

→?? Wares of the World: Asian Influence in Contemporary North Carolina Ceramics. Mint Museum Randolph. Se website for yderligere udstillingsinformation.

Los Angeles

Los Angeles County Museum of Art, 5905 Wilshire Blvd, Los Angeles, CA 90036. Website: <http://www.lacma.org>.

New York

Everson Museum of Art, 401 Harrison Street, Syracuse NY 13202. Website: <https://www.everson.org>.

The Metropolitan Museum of Art [The MET], 1000 Fifth Avenue, New York NY 10028. Website: <https://www.metmuseum.org>.

Jason Jacques Gallery, 29 East 73rd Street, New York, New York 10021. Website: <http://www.jasonjacques.com>.
Se website for udstillingsinformation.

→22.09.19 *Masterpieces of French Faience*. Selections from the Sidney R. Knafel Collection. Katalog. The Frick Collection, 1 East 70th Street, New York NY 10021. Website: <https://www.frick.org>.

Beginning this fall, an exhibition in the Portico Gallery will present 75 objects from the collection of Sidney R. Knafel - the finest collection of French faience in private hands - to tell the fascinating and complex history of this particular art form.

A feat of great technical achievement, French faience was introduced to Lyon in the second half of the sixteenth century by skilled Italian immigrants - the French word "faience" deriving from the northern Italian city of Faenza. Over the next two centuries, production spread throughout the provinces of metropolitan France. The fine decoration of French faience draws inspiration from multiple sources - Italian maiolica, Asian porcelain, and even contemporary engravings. The forms of its platters, bowls, plates, and ewers derive mostly from European ceramics and silver. This complex interplay of influences comes together in works of great originality.

→22.09.19 *Essential Korea*. Gallery 233, The MET Fifth Avenue.

The history of Korean art spans more than five thousand years. Korea's cross-cultural contacts with neighbors near and far - especially China - have played a significant role in shaping its rich and diverse artistic traditions. Korean culture has also provided important inspiration to others, notably Japan. This exhibition offers a window into the essentials of the peninsula's creative output, past and present. Arranged in loosely chronological order are major works from The Met collection, augmented by significant loans from the National Museum of Korea. The pieces represent key genres and themes of Korean art; they include strikingly modern-looking pots and glittering

jewelry from ancient burial sites; exquisite Buddhist icons; refined green-glazed celadon; understated white porcelain; and pictorial images, both sophisticated and whimsical, that feature a range of motifs from nature.

The Met received its first gift of a Korean object in 1893. The Arts of Korea Gallery opened in 1998. Today, the collection and gallery afford New Yorkers and the Museum's global visitors ongoing explorations of Korea's cultural traditions and innovations.

→01.12.19 *Mixed Doubles*. Everson Museum of Art. *Humans first produced fired ceramic objects around 29,000 BCE. Since then, technical knowledge and stylistic influences have gradually spread across the globe. Mixed Doubles pairs the work of twelve contemporary ceramists with historical works from the Everson's legendary permanent collection. Some artists, like Korean-American artist Steven Young Lee pay tribute to their ancestors, while others, like Betty Woodman, synthesize stylistic elements from multiple cultures to develop their own distinctive visual vocabulary. Mixed Doubles' pairings range from breezy coincidences and casual similarities to profound cultural influences. Most importantly, the dialogue between these historical and contemporary objects reinforces our shared humanity.*

→27.10.19 *Earth Piece*. Everson Museum of Art. *Named after Yoko Ono's 1963 'Earth Piece', a score that invites the reader to "Listen to the sound of the earth turning," this exhibition examines artists who have combined clay and ceramics with performance art, photography, conceptual art, and even land art. Far from being used as "just another material," clay comes freighted with millennia of associations with material culture. Earth Piece highlights the work of well-known figures from the art world, as well as lesser-known artists whose work shaped the field of ceramics into a vibrant discipline that is equally at home in both domestic and contemporary spheres.*

→?? *Café Architecture Competition*. Everson Museum of Art. *The Everson has partnered with Syracuse Architecture to host an international competition to design a new Museum café, which will serve as a venue to showcase and use The Rosenfield Collection, a newly acquired 3,000+ piece functional ceramic art collection assembled by Louise and David Rosenfield. This exhibition will feature design concepts from more than twenty-five architecture firms who entered the competition and feature the four finalists in conjunction with a public symposium planned for mid-September.*

Pennsylvania

Palmer Museum of Art, The Pennsylvania State University, Curtin Road, University Park PA 16802. Website: <https://palmermuseum.psu.edu>. See website for *udstillingsinformation*.

The Palmer's collection of ceramics is varied and impressive, encompassing both ancient and contemporary styles and both western and non-western traditions.

Ancient Peruvian Ceramics. *As part of its impressive ceramics collection, the Palmer Museum of Art houses an extensive array of Peruvian pottery ranging from the early centuries B.C.E. up to the sixteenth century. The museum owns examples from all cultural areas of Peru, including the Inca, who achieved a level of political, social, and economic organization that greatly impressed Spanish explorers upon their arrival in the region. As with many ancient civilizations, Peruvian societies left no written records, making ceramics - which often depict mythical gods, heroic figures, and complex rituals, often revolving around the dead - vital to our understanding of their structure.*

Asian ceramics. *Ceramics are the strength of the museum's collection of Asian art. Ranging in date from the third century B.C.E. to the nineteenth century, the collection includes representative pots, dishes, and sculpture made in China, Japan, Korea, and Cambodia. Also included in the Asian ceramic collection are cooking vessels, vases, and other utilitarian wares, as well as sculpture of Daoist immortals, all made for domestic use. Of exceptional historical interest are animal and figural sculptures excavated from tombs constructed in China during the Tang period (618-907).*

Contemporary ceramics. *The Palmer Museum houses an important collection of contemporary ceramics, which ranges from traditional vessels created by St. Ives potter Bernard Leach, Mashiko artist Shoji Hamada, and a host of Japanese mingei ceramists, to the more avant-garde creations by British pot makers Dame Lucy Rie and Hans Coper, and Danish ceramists Inger Thing, Alev Siesbye, and Richard Manz.*

Pomona

American Museum of Ceramic Art, AMOCA, 340 S. 339 North Garey Avenue, Pomona CA 91767. Website: www.amoca.org.

Canada

Toronto

Gardiner Museum, 111 Queen's Park, Toronto, Ontario, Canada M5S 2C7. Website: www.gardinermuseum.on.ca.

---

100 års dansk keramik

Sophienholm 09.07.19-08.09.19

Det ny Kastet i Thisted 29.11.19-12.01.20

Skovgaard Museet i Viborg primo 2020

Kurator: Carsten Bagge Laustsen

Det er mig bekendt den største udstilling af det 20. århundredes danske keramik nogensinde, der frem til 8. september er at se på Sophienholm (og derefter på Det ny Kastet i Thisted ultimo 2019 og Skovgaard Museet i Viborg primo 2020). Det var oprindeligt et ønske om en keramikudstilling i Paris, som satte skub i udstillingsprojektet. Carsten Bagge Laustsen, der har kurateret udstillingen, blev for et år siden anmodet om at arrangere en udstilling i Det danske Hus med udgangspunkt i sin egen samling af moderne dansk keramik. Selv om denne samling i sig selv er ganske omfattende, valgte han hurtigt at indbyde andre samlere til at supplere med værker, som han anså for vigtige for at dække det brede tema "100 års dansk keramik" og dermed opnå en kvalitet i udstillingen, der var det fornemme udstillingssted værdig. Med yderligere bidrag fra kunsterne selv og enkelte museumsloan lykkedes det på den relativt korte tid at samle et imponerende udvalg af keramik fra Bindsbøll til i dag på Champs-Élysées. Den franske udstillingsarkitekt havde sat værkerne op på et enormt podie, som slangede sig gennem den store udstillingssal - dækket af keramik. Der var kø ud på gaden på åbningsdagen, og udstillingen blev den største publikumssucces i Det danske Hus i nyere tid. Der er trykt et smukt katalog med billeder af de udstillede værker og tekster af Carsten Bagge Laustsen om den danske keramiktradition - og om at samle på keramik. Hvis du ikke har været hurtig, må du vente på den danske udgave, for det franske katalog er allerede udsolgt!

Nu er udstillingen vandret videre til kunsthallen Sophienholm i Lyngby, som har mere plads og også en helt anden arkitektur end Det danske Hus. Her er den endda suppleret med yderligere indlån af større værker, og der er kommet flere navne til, ligesom en stor del af de nulevende kunstnere har stillet helt nye arbejder til rådighed for udstillingen. Det er et overvældende syn, der møder den besøgende; allerede i billetsalget støder man på en kolossal skål af Ivan Weiss og en tætstillet række af de store gulvvaser fra Käblers Værksted fra 1940'erne. Og så er man ellers i gang.

Udstillingen er struktureret omkring tidsperioder, produktionsformer (fabrikker versus små værksteder) og geografi (den bornholmske keramik) og mere tværgående temaer baseret på keramikens udtryk (de rustikke, de organiske og geometriske og de skulpturelle). Vi starter - hvis man lige ser bort fra

Bindsbølls gulvvase fra 1893 - ved det forrige århundredes begyndelse, hvor de første eksperimenter med stentøj fandt sted: Niels Hansen Jacobsen på eget værksted og Hans Adolf Hjorth på fabrikken på Bornholm og Patrick Nordström på Den kongelige Porcelainsfabrik - og herfra bevæger man sig videre til sidstnævntes kongerække af keramiske kunstnere: Carl Halier, Jais Nielsen, Bode Willumsen, Nils Thorsson, Ivan Weiss, Knud Kyhn og Axel Salto for blot at nævne nogle af dem. Hvis man havde glemmt, hvorfor Den kongelige Porcelainsfabrik dengang gjorde Danmark berømt ude i verden, kommer det til at stå lysende klart igen (og man mærker et lille stik, når man tænker på den hæderkronede fabriks sørgelige forfatning i dag).

I det hele taget var 30'erne indtil 50'erne domineret af de store fabrikker. Det var foruden Den kongelige Porcelainsfabrik stadig de gamle keramiske virksomheder som Hjorths Fabrik og Michael Andersen & Søn på Bornholm, Bing & Grøndahl og Käblers Værksted i Næstved, men også nye fabrikker kom til. Saxbo blev oprettet i 1929 af Gunnar Nylund og Nathalie Krebs, og fra starten af 1930'erne knyttes keramikeren Eva Stæhr-Nielsen og andre formgivere til fabrikken, hvor de i de følgende årtier skabte en række elegant komponerede værker med glatte overflader og Krebs' matte glasurer i jordfarver. Hos Palshus arbejdede Per og Annelise Linnemann-Schmidt med tynddrejede vaser og skåle i et klassisk formsprog. Senere bevægede både Saxbo og Palshus sig i retning af en grovere og mere dekoreret keramik i overensstemmelse med tidens ændrede smag. Udstillingen viser en række karakteristiske værker, som repræsenterer forskellige kunstnere og tidsperioder fra disse væsentlige fabrikker. Arne Bangs riflede vaser og skåle er her også, lige fra de mindste til en kæmpestor gråblå gulvvase. Og naturligvis mere fra Kähler, som spænder fra lertøj med lyse begitninger i 1940'erne til Nils Käblers talrige variationer over uranglasur og stempeldekorationer fra 1960'erne.

Det næste store tema er afgrænset geografisk - og dermed også i et vist omfang stilistisk og hvad angår produktionsform. Det er nemlig keramikken fra Bornholm, der fra starten har været keramikens ø - det var her, Hans Adolph Hjorth gjorde sig de første forsøg med stentøj, og det er den dag i dag stedet, man må tage til, hvis man vil uddannes til keramik. Hjorth-familien har præget dansk keramik siden, ikke mindst Hans Adolphs egne to døtre, Lisbeth og Gertrud, der hele livet igennem hørte til blandt de toneangivende danske keramikere. De to søstre startede sammen et værksted på Bornholm i 1930'erne og indvarslede en ny tid, hvor produktionen på de små værksteder kom i centrum. Naturinspirationen, som Lisbeth (senere gift Munch-Petersen) var eksponent

for, er samtidig kendetegnende for meget af den bornholmske keramik, enten direkte udtrykt i organiske former eller i stoffligheder og glasurernes farvetoner. Nogle keramikere blev på Bornholm, og andre havde det meste af deres tid værksteder andre steder, men sammenstillet her på Sophienholm får man alligevel en fornemmelse af et fælles gods, de måske har taget med sig fra klippeøen.

Et andet tema på udstillingen har som fællesnævner en mere ”grov” bearbejdning af leret, hvor håndens arbejde og selve fremstillingsprocessen afspejler sig direkte i det færdige værk, hvilket her fører til betegnelse ”de rustikke”. Centralt i gruppen står en af det 20. århundredes absolutte sværvægtede inden for værkstedskeramikken: Gutte Eriksen. Hun forende fra 1950’erne dansk pottemagertradition med inspiration fra engelsk, fransk og ikke mindst asiatisk keramik, og fandt i det hårdtbrændte lertøj, hvor skærv og glasur smelter helt sammen, sit stærke kunstneriske udtryk. Gutte Eriksen opnåede en international position som ingen anden dansk keramik i sin samtid med talrige udstillinger i Europa, Asien og USA. Gennem sin omfattende udstillingsvirksomhed og undervisningen på Det Jyske Kunstakademi fik hun også indflydelse på mange danske keramikere. Udstillingsgruppen ”8 jyske keramikere” (Inge Trautner, Ulla Hansen, Lis Ehrenreich, Kim Holm, Hans Vangso, Anna Fløche, Kirsten Sloth og Inger Rokkjær) har på nær Kim Holm alle haft Gutte Eriksen som læremester.

Herfra bliver inddelingen af de mange keramiske værker i grupper - de organiske/geometriske og de skulpturelle - mindre oplagt; men det gør ikke så meget, for det er en perlerække af kunstværker, der taler for sig selv, uanset hvilken kontekst kuratoren gerne vil have os til at forstå dem i. Man er på lystvandring: Her toner Christian Poulsens arkitektoniske værker frem beklædte med lysende monokrome glasurer, så udtryksfulde som de bedste skulpturer, og der står Bodil Manz’ papirstynde cylinder, Bente Hansens slyngede meander-vase, Dorte Heides monumentale grenvase og en kolossal skål af Alev Siesbye. Fra værkstedet i Strandstræde er der naturligvis Beate Andersen og Gunhild Aaberg, men Jane Reumert savnes (jeg ved, at det ikke skyldes kuratorens prioritering, men besvær med at finde egnede værker til udlån).

I gruppen ”de skulpturelle” møder man Karen Bennicke og en gruppe relativt unge keramikere - født efter 1960 - der også arbejder med rent skulpturelle former som f.eks. Gurli Elbækgaard og Steen Ibsen - eller lader glasurernes vilde farver og formationer spille en hovedrolle som f.eks. hos Bente Skjøttgaard og Christina Schou Christensen. Eksperimenter med glasurer er også karakteristisk for Morten Løbner Espersen, men her på en mere klassisk cylinderform -

beholderformen er ikke død, men indbyder til stadig nye fortolkninger, sådan som også Turi Heiselberg Pedersen og Christian Buur Bangsgaard overbevisende demonstrerer.

Man får uundgåeligt lyst til at tage en runde mere på udstillingen, for der er meget at se på. Over 100 kunstnere er repræsenteret, med andre ord mange flere end nævnt ovenfor, med i alt mere end 400 værker. Det kan være vanskeligt at samle sig om at studere de enkelte værker, for der er hele tiden en ny spændende ting i nærheden, som fanger ens blik. Derfor bliver man også ved med at opleve noget nyt. Det er udstillingens store styrke, at man på sin tur gennem rummene møder et så stort antal værker, at man virkelig får øjnene op for både mangfoldigheden og kvaliteten i det 20. århundredes keramiske produktion såvel som - i hvert fald en del af - samtidskeramikken. Der er naturligvis foretaget valg - selv 100 keramikere er kun en ganske lille del af de, der har været aktive inden for det keramiske felt gennem det sidste århundrede. Specielt når man bevæger sig frem til den unge generation, som heldigvis er rig på talenter, er der givetvis mange navne, man vil savne, og som med god ret kunne have fået en plads på denne udstilling. Samtidskunsten, der ikke har været igennem historiens selektion, er altid mere flimrende og vanskeligere at repræsentere på en overblikssagtig udstilling som denne - så på dette område må man opfatte udstillingen som et oplæg til egne videre studier snarere end et definitivt bud på tidens væsentligste tendenser.

Omkring halvdelen af værkerne kommer fra Carsten Bagge Laustens egen samling og den anden halvdel stammer fra andre private samlinger eller er udlånt af kunstnerne. Jeg har selv bidraget med tidlig værkstedskeramik (Gertrud Vasegaard, Gutte Eriksen, Lisbeth Munch-Petersen, Christian Poulsen og Inger Rokkjær). Det er i sig selv en kraftpræstation at få engageret så mange keramikamlere og udvalgt de talrige værker (for slet ikke at tale om de logistiske udfordringer forbundet med at samle hundredvis af værker fra hele landet i Paris og derefter i Lyngby). Men det mest imponerende er dog, at det er lykkedes at opnå et gennemgående højt kvalitetsniveau af de talrige udstillede arbejder. Det vidner om en passioneret kurators utrættelige arbejde gennem mange måneder.

Valget af de enorme råt tilskårne planker som udstillingsborde suppleret med enkelte glasmontre til de sarte eller mest kostbare værker er glimrende; de spiller op til de keramiske værkers organiske stofflighed på en naturlig måde uden at tage for meget opmærksomhed. Den ret tætte opstilling af værkerne indbyder til at lægge mærke til både kontraster og harmonier værkerne imellem; men det betyder

formodentligt også, at udstillingen bliver sværere at overskue, hvis man ikke har et vist kendskab til keramikken på forhånd, ligesom enkelte ting savner mere rum omkring sig. Skiltningen er relativt sparsom, og man får ofte lyst til at vide mere, end det er muligt at tilegne sig ud fra plancher og navneskilte - det gælder ikke mindst værkeres datering, som netop på en historisk udstilling ville understøtte forståelsen. Forhåbentlig ansporer udstillingen også på det punkt gæsterne til at samle mere viden på egen hånd.

Udstillingen ”100 års dansk keramik” lever op til sit navn. Det er faktisk en sensation, at det er lykkedes at realisere denne store fremvisning af moderne keramik, som i bredde og kvalitet afspejler den stolte danske keramiktradition. Det er sikkert også en enestående chance, for hvem har mod og energi til at binde an med et lignende projekt igen? Hvis du ikke fik set den på Sophienholm, er der ikke andet for end at komme af sted til Jylland, når den vises næste gang.

Jens Drachmann Bukh
Formand for Keramikvens Venner

Keramikvens Venner 25 års jubilæumsudstilling
”Yndlingsværker” på Clay

Kimen til Keramikvens Venner blev lagt på et møde i det hedengangne Galleri Nørby i København den 28. juni 1994. Der blev her nedsat en arbejdsgruppe, som fik til opgave at forberede dannelsen af en landsdækkende forening for alle med interesse for keramik. Af referatet fra deres første møde fremgår, at Keramikvens Venner skulle være ”en kulturel sammenslutning af keramikinteresserede, der igennem foreningen vil medvirke til i videste udstrækning at øge kendskabet til dansk og international keramisk kunst”. På det stiftende møde i januar 1996 fik Keramikvens Venner sin første bestyrelse med Alette Pontoppidan som formand. Keramikvens Venner har gennem sine 25 år realiseret foreningens formål gennem en lang række besøg på værksteder og keramiske virksomheder, rundvisninger på udstillinger, foredragsarrangementer og besøg hos private keramiksamlere. Lige siden 1995 er medlemsbladet *keramiske noter* med Gunnar Jakobsen som redaktør udsendt to gange årligt, og indenfor de senere år har foreningen fået både hjemmeside, Facebookprofil og elektronisk nyhedsbrev.

Bestyrelsen har ønsket at markere foreningens 25 års jubilæum med en udstilling, som giver et indblik i den glæde ved keramikens mangfoldige udtryk, der sprudler i Keramikvens Venner, hvad enten der er tale om en stor og livslang passion eller en gryende nysgerrighed. Vi har derfor sammen med Clay Keramikmuseum Danmark indbudt medlemmerne til at vise et eller flere

værker, som har en særlig betydning eller historie. I alt 17 af foreningens medlemmer har bidraget til udstillingen og desuden skrevet en tekst om deres interesse for keramik til det katalog, som ledsager udstillingen. De vidt forskellige værker og små fortællinger anslår forskellige måder at dyrke interessen for keramik på. I den forstand er det en udstilling om os selv, foreningens medlemmer, og dét, som binder os sammen og berettiger eksistensen af Keramikvens Venner.

Udstillingen blev åbnet på Clay den 31. maj 2019 af museumsdirektør Pia Wirnfeldt og formand for Keramikvens Venner, Jens D. Bukh, og vises frem til den 29. september. Ved åbningen udnævntes foreningens 2. formand fra 2003-2018, Hans Henrik Dyhr, til æresmedlem af Keramikvens Venner.

Tak til de medlemmer, som har udlånt værker til udstillingen, og tak til Clay Keramikmuseum Danmark, som på denne måde tager del i Keramikvens Venners jubilæum, og til grafiker Dorte Cappelen og fotograf Erik Balle Povlsen, der har skabt det smukke katalog. Alle medlemmer af Keramikvens Venner kan få et eksemplar af kataloget, som vi medbringer til generalforsamlingen og til de kommende arrangementer, og det kan desuden købes på Clay.

Jens Drachmann Bukh
Formand for Keramikvens Venner

Det store relief på Århus Statsgymnasium

Asger Jorns ”Det store (keramiske) Relief” og gobelinen ”Den lange Rejse” af Asger Jorn og Pierre Wemaëre i Aarhus.

Mange har formentlig hørt om disse, men få har set dem. Jeg kan varmt anbefale at tage en tur til Aarhus Statsgymnasium på Fenrisvej 33, som er en sidevej til Viborgvej på vej ud ad byen. Der ligger en fantastisk kunstnerisk oplevelse for næsen af dig ved et sådant besøg. Besøget er kun muligt i skolens åbningstider.

På gymnasiet kontor kan man købe en bog om disse kunstværker: ”Det store relief og Den lange rejse, Asger Jorns udsmykninger på Århus Statsgymnasium” af Jørgen Sørensen og Janne Yde fra 1996 for 75 kr.

Der venter en Kæmpeoplevelse. Det keramiske relief er 27 x 3 m og gobelinen 14 x 1,8 m.

Hans-Henrik Dyhr
Formand for Keramikvens Venner 2005-18
samt æresmedlem 2019
Keramiksamler siden 1958

**Den Danske Keramikfabrik
Bornholms Keramikfabrik**

I 2016 startede 19 keramikere og designere Den Danske Keramikfabrik ApS på Møbelfabrikken i Nexø for at skabe et sted, hvor håndværket bliver bevaret i danske hænder.

Leder af Den Danske Keramikfabrik fra september 2016 frem til efteråret 2018 var keramikeren Jeanette List Amstrup, som ikke ønskede at forny sin 2-årige kontrakt og valgte at fratræde posten som leder af fabrikken.

Da Den Danske Keramikfabrik fra opstartsfasen havde en gæld på ca. en mio. kr., og driften var underskudsgivende og man dermed ikke tjente nok til at betale gælden, valgte ejerkredsen at indgive konkursbegæring den 13. december 2018. Skifteretten på Bornholm tog ved dekret af 17. december 2018 Den Danske Keramikfabrik ApS under konkursbehandling.

Selskabets seneste årsrapport viste en negativ egenkapital på 701.647 kr. og det fremgik, at den fortsatte drift var betinget af, at de nuværende kreditter kunne opretholdes. Årsrapporten viste et underskud på 44.500 kr., hvilket var meget beskedent i forhold til året før, hvor underskuddet var på knap 1,3 mio. kr. Trods mange ordrer og fremgang både i 2017 og 2018 mente ejerkredsen ikke, at det ville være forsvarligt at videreføre virksomheden.

Her i det nye år har Den Danske Keramikfabrik efter en rekonstruktion fået nye ejere. Stilleben ApS, v/ Ditte Reckweg og Jelena Nordentoft samt iværksætteren Frans Grønholdt Truelsen, der også er direktør, har overtaget virksomheden, som nu har fået navnet Bornholms Keramikfabrik ApS.

Det fremgår af virksomhedens hjemmeside, at Bornholms Keramikfabrik producerer håndlavet keramik på Bornholm til eget salg, samt at virksomheden er i gang med en rekonstruktion i et forsøg på at udvikle en langsigtet økonomisk fornuftig virksomhed, med lokal autenticitet som bærende element.

**Ph.d. stipendium til projekt om
'Axel Salto og Den kongelige Porcelainsfabrik'**

Ved Institut for Design og Kommunikation, Det humanistiske Fakultet, Syddansk Universitet i Kolding har der været opslået et 3-årigt ph.d.-stipendium fra 1. september 2019 i samarbejde med Clay Keramikmuseum Danmark. Stillingen er finansieret af Ny Carlsbergfondet og er besat af kunsthistorikeren Susanne Bruhn.

**Sjællands Keramikmuseum
nedlagt og samling overgået til
Clay Keramikmuseum Danmark**

Sjællands Keramikmuseum blev oprettet i 1998, da det i 1965 grundlagte Roskilde Kunstmuseum ændrede formål og navn. Museet under det nye navn skulle fortrinsvis samle og udstille dansk keramik og keramisk kunst. Mange fine udstillinger blev i de forløbne år afholdt i Palæfløjen i Roskilde, hvor museet ofte erhvervede værker i forbindelse med udstillingerne. Det var i 2013 blevet til en samling på 85 keramiske værker, hovedsagelig dansk studiókeramik skabt af 45 forskellige keramikere, bl.a. Hans og Birgitte Börjeson, Lene Regius, Gertrud Vasegaard, Ivan Weiss og Per Weiss, men også enkelte ældre værker er blevet anskaffet.

I 2000 endte samlingen i Roskilde Museum, som i 2015 ændrede navn til ROMU, som nu har ønsket at udskille samlingen, der efter tilladelse fra Slots- og Kulturstyrelsen på vegne af Kulturministeriet har overdraget samlingen til Clay.

**Donation af 12 værker
Gutte Eriksen til British Museum**

British Museum har i de senere år haft ambitioner om at føre deres samlinger af kunsthåndværk op til nutiden for at kunne vise sammenhænge og inspirationskilder på tværs af tid og kulturer.

Museets repræsentation af moderne dansk keramik har nu fået et stort løft med en gave bestående af tolv værker af den internationalt anerkendte og indflydelsesrige keramikeren Gutte Eriksen (1918-2008). For at hylde Gutte Eriksen i anledningen af 100-året for hendes fødsel og udbrede kendskabet til hendes kunstneriske virke har Birthe Fraser fra Cultural Connections CC, Birthe Frasers søster Jytte Nørgaard Nielsen, Gutte Eriksens datter Mette Hansen og Jens D. Bukh, formand for Keramikens Venner, doneret i alt 12 værker, som spænder over hele Gutte Eriksen karriere, til museet.

Gutte Eriksen blev uddannet fra Kunsthåndværkerskolen i 1939 og etablerede sit eget værksted i 1942. Hendes tidlige værker var inspireret af traditionel dansk pottemagerkunst og oldtidskeramik, hun havde set på Nationalmuseet; et af de donerede værker, en bred delvist uglaseret skål med håndtag, er baseret på en bronzealderskål med indridsede linjer. Allerede få år efter krigen var Gutte Eriksen på studiebesøg både hos den legendariske engelske keramikeren Bernhard Leach og på franske stentøjsværksteder i La Borne og St. Amand-en-Puissaye, og senere i 1970'erne fulgte studierejser til Japan. Det var mødet med engelsk, fransk og ikke mindst asiatisk keramik, som ledte

Gutte Eriksen i retning af det keramiske udtryk, som siden blev hendes særkende. Fra Japan hentede hun også tanken om, at der ikke var behov for at skjule sporene fra pottemagerens hånd; tværtimod fornemmer man både materialet og selve fremstillingsprocessen i det færdige arbejde og ikke mindst den kraftige brænding, som ofte får formen til at deformere en smule og derved er medvirkende til at give værkerne deres spontane udtrykskraft. Fra 1950'erne anvendte Gutte Eriksen glasurer blandet af enkle materialer - aske, ler, kvarts og borax - som ikke desto mindre viser en rigdom af farver fra det helt sorte over nuancer af blå, hvid og brun til de sene års variationer over rød og turkis.

Hele donationen vises på British Museum (Room 48) indtil sidst på efteråret.

Jens Drachmann Bukh
Formand for Keramikvens Venner

---

www.keramikkens-venner.dk

På ***www.keramikkens-venner.dk*** finder du Keramikvens Venners vedtægter, oplysninger om foreningens bestyrelse samt ikke mindst oplysninger om kommende arrangementer, generalforsamling, generalforsamlingsreferater mv samt links på internettet til forskellige udstillingssteder i Danmark samt andre nyttige links.

De hidtil udkomne numre af *keramiske noter* er også at finde på *www.keramikkens-venner.dk*.

---

www.facebook.com/keramikvensvenner

Keramikvens Venner har også oprettet en Facebook-gruppe, som alle medlemmer, der ønsker det, kan få adgang til, hvis man anmoder om det, ja og selvfølgelig er Facebook-bruger.

Keramikvens Venners Facebook-gruppe er i princip åben for alle, idet andre som har interesse for foreningens virke også kan blive medlem af gruppen. Keramikvens Venners Facebook-gruppe har 1200 medlemmer.

---

e-mailadresser

Keramikvens Venner har i efterhånden lang tid udsendt en e-mail forud for arrangementer, både som en påmindelse til de, der har tilmeldt sig; men også for at give de,

der ikke har tilmeldt sig, en chance for at deltage i arrangementet. Herudover udsendes information om nye udstillinger med keramik, hvilket kun gøres per email.

Bestyrelsen skal derfor opfordre de medlemmer, der har en e-mailadresse og som ikke allerede modtager emails fra *Keramikvens Venner* om at meddele sekretæren denne og holde sekretæren opdateret.

Keramikvens Venner og Persondataloven

Keramikvens Venners kasserer vedligeholder foreningens medlemsfortegnelse, der indeholder de personoplysninger, som er nødvendige for foreningens drift og det er:

- Fulde navn (2 navne for parmedlemmer)
- Postadresse
- Emailadresse (evt. 2 emailadresser om ønsket)
- Telefonnummer (frivilligt, men praktisk i tilfælde af ændring af arrangementer)
- Forsendelsesmåde vedr. medlemsblad (email eller papirkopi per post)
- Betalingsstatus vedr. kontingent.

Oplysningerne, som ikke betragtes som "følsomme" opbevares i Betalingservice (NETS), hvor de er beskyttet af adgangskontrol og kopieres til PC for adressering af medlemsblad, nyhedsmails etc.

Foreningen videregiver ikke disse oplysninger til formål, der er foreningens drift uvedkommende.

Medlemmer har de rettigheder, persondataloven foreskriver.

De registrerede oplysninger slettes, når et medlem udmelder sig uden at have gæld til foreningen.

---

værkstedskeramik købes

Keramik af Gutte Eriksen, Lisbeth Munch-Petersen, Christian Poulsen, Inger Rokkjær og Gertrud Vasegaard købes af samler. Henvendelse: Jens Bukh, tlf.: 22 62 28 13 eller email: j.d.bukh@gmail.com.

---

værkstedskeramik købes

Keramik af Patrick Nordström, Bente Hansen og Malene Müllertz købes. Gode priser gives for gode ting. Henvendelse til Peter Nedergaard på tlf. 51 42 30 93.

Bøger, kataloger og artikler om dansk keramik 2019

ved Gunnar Jakobsen

Den genfundne tid. Peter Brandes · Kulturvandringer · Skaberkraft. Johannes Larsen Museet og Museet for Religiøs Kunst, Kerteminde og Lemvig 2019. 328 s. ill. litt. noter. (s 4-5 Forord. Af Christine Løventoft og Erland Porsmose, s 6-26 Kunsten og mytternes magt. Interview med Peter Brandes ved Erland Porsmose, s 161-175 Skaberkraft. Peter Brandes og en kunstsamling. Interview med Peter Brandes ved Christine Løventoft, s 253-266 Nærværende kunst. Af Svein Aage Christoffersen, s 305-321 Peter Brandes' Meridian. Af Ettore Rocca og s 323-326 Bibliografi). [Tillige publiceret på engelsk].

Sanselig skulptur. Af Manuel Canu. RUM. 1/2019, s 40-43. ill. [Manuel Canu].

Michael Geertsen. Ekko/Echo. [2019]. 4-fløjet folder. ill.

An enchanted vision. By David Whiting. Ceramic Review 297. 2019, s 12-17 samt forside. ill. [Ian Godfrey samt Hans Jørgen Grum].

Keramik uden for tid og sted. Af Mathilde Rude. Antik & Auktion. 22. årg. 4/2019, s 74-78. ill. [Niels Hansen Jacobsen].

Interview med Pernille Pontoppidan Pedersen ved Trine Jørck. Bo Bedre. 8/2019, s 67. ill. *

Tiden møder tiden. [Katalog]. Willumsens Museum, Frederikssund 2019. [Jørgen Haugen Sørensen og J.F. Willumsen]. *

Ler! Clay! Red. af/ed. by Karen Friis & Katrine Nør Andersen. Museum Jorn, Silkeborg 2018. 127 s. ill. parallel dansk og engelsk tekst. 149 DKK. (s 6-11 Introduktion/ Introduction. Af/by Karen Friis, s 60-73 Lilibeth Cuenca Rasmussen. Interview med/with Lilibeth Cuenca Rasmussen ved/by Karen Friis, 122. s 110-111 Asger Jorn og keramikken/Asger Jorn and ceramics, s 112-113 Internationalt keramikstævne/ International ceramics festival, s 114-115 Det store relief/The great relief, s 116-117 Huset i Albisola/The house in Albisola og s 122 Lilibeth Cuenca Rasmussen).

Asger Kristensen. Kar & Objekter. Galleri 55, Bogense 2019. [4 s]. ill.

De mange materialers mester. Af Sabrina Vinther. Antik & Auktion. 22. årg. 2/2019, s 44-49. ill. sign. [Arno Malinowski].

En Saxbo-skulptur dukker op. Gunnar Nylunds 1964-figur af Agnes Jensen til Hellerup Is. Af Teresa Nielsen. KOT. Kunst omkring Trolden. 27. årg. 1/2019, s 18-21 ff samt forside. ill. [Gunnar Nylund].

Merete Rasmussen. Pangolin London, London 2019. 64 s. ill. (s 3-5 Foreword. By Polly Bielecka). [Katalog til udstillingen: Merete Rasmussen: New York].

Totem. Cathrine Raben Davidsen. Paintings, drawings, prints & ceramics. Royal Copenhagen/CRD Studio, København 2019. 2 kataloger indlagt i kassette. 62 s [Rygtitel: Totem · Cathrine Raben Davidsen · RC] og 86 s [Rygtitel: Totem · Cathrine Raben Davidsen · CRD]. ill. litt. noter. (RC: s 9-11 Royal Copenhagen's ceramic legacy. By Lone Rahbek Christensen, s 13-41 Selected works og s 44-61 Index [of ceramic works] og CRD: s 11-17 Totem - Animism, spirituality and rhizomatic connections. By Aukje Lepoutre Ravn, s 19-79 Selected works og s 80-83 Index [List of works]).

Et kongeligt samarbejde. Interview med Cathrine Raben Davidsen ved Michala Rosendahl. Værk. 6/2019, s 16-18. ill.

Bad boys - og andre historier (...hvoraf flere ender godt). Terrakotta af Peder Rasmussen. Af Peder Rasmussen. Ann Linnemann Galleri, København 2018. 8 s i klemme. ill.

Maria Rubinke. Legacy. Red. af/Ed. by Mette Sandhoff Mansa & Maria Rubinke. Kastrupgårdsamlingen/Bornholms Kunstmuseum, Kastrup/Rø 2019. 180 s. ill. (s 4-5 og 6-7 Forord/Preface. Af/by Mette Sandhoff Mansa & Lars Kærulf Møller, s 10-17 og 18-25 I Hieronymus Bosch' fodspor. Maria Rubinke's visuelle og kropslige gåder/Tracing the footsteps of Hieronymus Bosch. Maria Rubinke's visual and corporeal riddles. Af/by Pilvi Kallhama samt s 28-33 og 36-41 Ideen og håndværket skal gå hånd i hånd/Idea and craftsmanship should go hand in hand. Interview med/with Maria Rubinke ved/by Mette Sandhoff Mansa).

Anne Tophøj. Danmarks Nationalbanks Jubilæumsfonds hæderslegat 2018. keramiske noter. 25. årg. 49/2019, s [10-11, heri "Motiveringstalen for tildelingen af Nationalbankens Jubilæumsfonds Hæderslegat til Anne Tophøj af Louise Campbell"].

A radically better tomorrow. Hesselholdt & Mejlvang. By Shwetal A. Patel. Roulette Russe, København 2019. 164 s, se specielt s 54-55 (The Tattooed Urn, 2017 (Site specific permanent installation) Skovsnogen Deep Fo-

rest Artland, Herning, Denmark) og 57 samt s 80-81 (Stack of Skin Colored Flags, 2017 (Group show) Grand Designs - Clever Hands, Clay Museum of Ceramic Art, Middelfart, Denmark). ill.

lånte fjer. keramiske noter. 25. årg. 49/2019, s [8-9]. [Knabstrup Keramik, Kähler Design A/S, Lyngby A/S, Lyngby Porcelæn og Bjørn Wiinblad].

Stel med status. Af Bolette Bramsen. Antik & Auktion. 21. årg. 1/2019, s 24-28. ill. [Ebba og Carl Johan Lemvig-Müllers samling af prospektporcelæn fra Den kongelige Porcelainsfabrik på Hempels Glasmuseum].

Fiskeskel som haute couture. Af Erik Rimmer. Bo Bedre. 7/2019, s 112-113. ill. [Stellet "Hav" af Bjarke Ingels, Jens Martin Skibsted og Lars Holme Larsen].

Vases. 250 state-of-the-art designs. By Agata Toromanoff. Thames & Hudson, London 2019. 256 s. ill. [s 62 Anders Arhøj for Kähler Design, s 217 Louise Campbell for Kähler Design, s 162-163 Kristina Dam, s 14-15 Sandra Davolio, s 134 Stine Goya for Kähler Design og s 41 Studio R7B (Mette Bache og Barbara Bendix Becker) for Kähler Design].

100 års dansk keramik. Sophienholm, Det Ny Kastet og Skovgaard Museet, Lyngby, Thisted og Viborg 2019. 6-fløjet folder. ill. (s 2 100 års dansk keramik. Af Benedicte Bojesen, Bernt Petersen og Anne-Mette Villumsen). [Thorvald Bindesbøll, J.J. Bregnø, Gutte Eriksen, Jais Nielsen, Christian Poulen, Bente Skjøttgaard og Gertrud Vasegaard samt Bing & Grøndahl, L. Hjorth's Terracotta-Fabrik, Den kongelige Porcelainsfabrik, Herman A. Kähler, Palshus og Saxbo m.fl.].

Ceramic Momentum - Staging the Object. Clay Museum of Ceramic Art og Copenhagen Ceramics, Middelfart og København 2019. 136 s. ill. noter. engelsk tekst. (s 4-9 Preface. By Pia Wirnfeldt, s 11-24 100 Ceramic works. By Copenhagen Ceramics, s 25-33 The Rise of the Hyper Pot. By Glenn Adamson, s 35-38 The clay speaks to us. By Stine Høholt og s 40-131 The Artists). [Karen Bennicke, Martin Bodilsen Kaldahl, Michael Geertsen, Turi Heisselberg Pedersen, Steen Ipsen, Carl Emil Jacobsen, Ole Jensen, Gitte Jungersen, Marianne Krumbach, Morten Løbner Espersen, Marianne Nielsen, Pernille Pontoppidan Pedersen, Anders Ruhwald, Christina Schou Christensen, Bente Skjøttgaard og Anne Tophøj].

P · Process. [Tillæg til kataloget "Ceramic Momentum - Staging the Object"]. [Clay Museum of Ceramic Art og Copenhagen Ceramics, Middelfart og København 2019]. 48 s incl omslag. ill. [Et tekstløst hefte med fotografier fra de deltagende keramiske kunstneres værksteder, oftest procesfotos].

Ceramic Momentum - Staging the Object. [Exhibition folder/Udstillingsfolder]. Ed. by/red. af Susanne Bruhn og Pia Wirnfeldt. Clay Museum of Ceramic Art og Copenhagen Ceramics, Middelfart og København 2019. 48 s incl omslag. ill. engelsk og dansk tekst.

Fem nedslag i samtidsskulpturen. Af Anne Lie Stokbro. Kunstmagasinet Janus. 1/2019, s 3-6.ill. [Rose Eken og Jens Chr. Jensen].

World Craft Region Bornholm. keramiske noter. 25. årg. 49/2019, s [9].

Bornholm, kvinderne & keramikken. femina magazine Indret. 20/2019, s 44-55. ill. [Mette Duedahl, Sarah Oakman og Charlotte Thorup].

Bornholm. Fortællinger fra Klippeøen og Ertholmene. Red. af Christina Lund Sørensen, Trine Ravn og Matilde Parsberg Bjerkhof. Lindhardt og Ringhof, København 2019, s 25-31 (Omkring Gudhjem. Af Ursula Munch-Petersen) og s 36-39 (Torben og Susanne Lov. [Interview]). ill.

Kunsthåndværk fra Bornholm. Kunstetagerne og Hempel Glasmuseum, Hobro og Nykøbing Sjælland 2019. 29 s. ill. (s 5 Forord. Af Birgitte Nissen, s 6 Tak til Kunstetagerne i Hobro. Af Bodil Busk Laursen og s 7-9 Kunsthåndværk, materialitet og nærhed til Bornholm. Af Suanne Jøker Johnsen). [Heidi Hentze, Anne Mette Hjortshøj, Sarah Oakman, Ann-Charlotte Ohlsson og Charlotte Thorup, hvoraf nogle selv har leveret tekster til kataloget].

Biennalen for Kunsthåndværk & Design 2019/The Biennale for Craft & Design 2019. Danske Kunsthåndværkere & Designere, København 2019. 90 s. ill. parallel dansk og engelsk tekst. (s 2-4 Forord/Foreword. Af/by Hans Christian Asmussen, s 6-11 Fællesskab anno 2019/Community anno 2019. Af/by Pernille Stockmarr, s 24-27 Torso [Mariko Wada], s 32-35 Appearance Contemporary Centerpieces [Signe Fensholt], s 41-43 Grå hverdag/Grey Everyday [Ole Jensen], s 68-71 Hverdagsceremoni/Ceremony of the everyday [Sara Oakman sammen med glaskunstneren Maj-Britt Zelmer Olsen], s 78-79 På sporet af det danske ler - et råstof/In search of Danish clay - a raw material [Bodil Manz sammen med arkitekt Jacob Manz] og s 84-87 Bigware [Sisse Lee]).

Inga og Ejvind Kold Christensens Fond 1984-2019. Red. af Bodil Busk Laursen og Jeanne Philip. Inga og Ejvind Kold Christensens Fond, København. Rev. udg. 2019 [tidl. udg. 2012]. 112 s. ill. litt. (s 3 Forord. Af Jens Gehl og s 4-11 Ejvind Kold Christensen - en mosaik. Af Bodil Busk Laursen. [Karen Bennicke, Martin Bodilsen Kaldahl, Michael Geertsen, Bente Hansen, Esben Lyngsaa

Madsen, Malene Müllertz, Ole Palsby, Bente Skjøttgaard og Gertrud Vasegaard].

BA - Afgangsudstilling 2019 · KADK Bornholm. Det Kongelige Danske Kunstakademis Skoler for arkitektur, Design og Konservering, Designskolen Bornholm/The Royal Danish Academy of Fine Arts, Schools of Architecture, Design and Conservation, School of Design, Bornholm, Nexø 2019. 112 s. ill. dansk og engelsk tekst. (s 3 Introduktion. Af Anne-Louise Sommer samt tekster af afgangserne). [Clara Arnbjörn, Clara Bloch Jensen, Maria Gammelby, Annelie Grimwade Olofsson, Zaratea Gården Hurtig, Anna Havskov Jensen, Sara Jeffries, Annette Leegaard Fuhlendorff, Lisbet Thorborg Andersen, Josefine Thornberg-Thorsøe og Amalie Vøge Jensen].

Yndlingsværker. Keramikvens Venners 25-års jubilæum. Red. af Jens Drachmann Bukh. Keramikvens Venner og Clay Keramikmuseum Danmark, København og Middelfart 2019. 47 s. ill. (s 3 Yndlingsværker. [Forord]. Af Pia Wirnfeldt, s 5-6 Keramikvens Venner. [Indledning]. Af Jens Drachmann Bukh, s 7-9 Keramikvens Venners historie 1994-2019. Af Gunnar Jakobsen, Peter Nedergaard og Jens D. Bukh, s 45-47 Aktiviteter i Keramikvens Venner 1994-2019. Af [Gunnar Jakobsen og Peter Nedergaard] samt tekster af Carsten Bagge Laustsen, Helle Bovbjerg, Jens Drachmann Bukh, Marie Drejer Jensen, Brian og Inger Erhardtson, Pernille Fortmeier og Steen Carstensen, Carsten Groth, Bent Hansen, Poul-Erik Hansen, Gunnar Jakobsen, Jytte Johansen, Henning Jørgensen, Jonathan Lyng Madsen, Peter Nedergaard, Stig Pedersen, Janne Rasmussen og Anders Uhrskov). [Jacob Bang, Knud Basse, Gerd Bøgelund (Den kongelige Porcelainsfabrik), Lis Ehrenreich, Gutte Eriksen, Jac Hansen, Turi Heisselberg Pedersen, Anne Kjærsgaard, Morten Løbner Espersen, Ursula Munch-Petersen, Lone Skov Madsen, Eva Stæhr-Nielsen (Saxbo), Gertrud Vasegaard, Ivan Weiss (Den kongelige Porcelainsfabrik), Per Weiss og Gunhild Aaberg m.fl.].

Fabelagtige Fjordenhus. Af Lone Monna. Bo Bedre. 5/2019, s 96-104. ill. [Tina Marie Bentsen, Anne Black, Christian Bruun, Gurli Elbækgaard, Jane Holmberg Andersen, Michael Jackson, Bjarne Sigurdsson og Robynn Storgaard samt Egedal Studio (Louise Egedal), Ran Keramik (Birgitte Ran), Studio Arhoj (Anders Arhøj) og Tortus Copenhagen (Eric Landon)].

Åh disse minder. Af Lone Agersted. Antik & Auktion. 22. årg. 2/2019, s 72-77. ill. [Familien Vinther Pedersens samling af keramiske souvenirs fra især Sønderjylland 1880-1920].

Skulle der være titler, som mangler, så send venligst en mail herom til Keramikvens Venners sekretær.

Bøger 2019-2021 om dansk keramik

Begegnungen · 5 Kulturräume - 5000 Jahre · Keramik-kunst von Gerd Hiort Petersen & Hans Munck Andersen im Dialog mit Keramik aus Südamerika und China. Med bidrag af Ib Helgestad, Lars Kærulf Møller, Helmut Brandl, Andrea Nicklisch og Regine Schulz. Roemer- und Pelizaeus-Museum, Hildesheim. 01.11.19.

100 års dansk keramik. Af Carsten Bagge Laustsen. Turbine [Website: <https://turbine.dk>], København 21.02.20. 256 s. ill. ib. 399,95 kr.

Saxbo. Red. af Susanne Bruhn og Anders Uhrskov med bidrag af bl.a. Susanne Bruhn, Mirjam Gelfer-Jørgensen, Kevin Henry, Jette Hoffmeyer, Gunnar Jakobsen, Morten Løbner Espersen, Henning Pihlmark, Peter Poulsen, Anders Uhrskov og Elsebeth Welander-Berggren m.fl. Gyldendal 2020.

Lertøj i Danmark 1600-1900. Red. af Annali Bork, Bodil Møller Knudsen & Lennart S. Madsen. Ehlers Samlingen [Website: <https://historiehaderslev.dk/ehlerssamlingen>], Haderslev 2020.

Niels Hansen Jacobsen. Red. af Teresa Nielsen med bidrag af Teresa Nielsen og Malene Wagner m.fl. Vejen Kunstmuseum [Website: www.vejenkunstmuseum.dk], Vejen 2021.

Spor i Keramiken & Keramiske Profiler 1880-2012. Af Ane Maria og Annimi Holst-Schmidt. [Website: www.keramik-i.dk].

Nye udenlandske bøger 2018-2019 – et udvalg

Power of Ceramics. Modernism in Finish Applied Arts. [Collection Kakkonen]. SATO Kesao, Tokyo 2018. 254 s. ill. litt. japansk og engelsk tekst. hf. 30,99 £.

Stora boken om Rörstrand Porslin. 300 år av porslin från Rörstrand. Av Bengt Nyström, Petter Eklund & Jan Brunius med bidrag av Annika Tegnér. Historiska Media [Website: <https://historiskamedia.se>], Lund. 02.10.19. 320 s. ill. litt. noter. ib.

Ceramics and the Museum. By Laura Breen. Bloomsbury Visual Arts [Website: <https://www.bloomsbury.com/uk>], London. 22.08.19. 256 s. ill. litt. ib/hf. 65/19,99 £.

Objects in Frames. Displaying Foreign Collectibles in Early Modern China and Europe. By Anna Grasskamp.

Verlag Dietrich Reimer [Website: <https://www.reimer-mann-verlag.de>], Berlin. 27.09.19. 280 s. ill. litt. noter. ib. 39 €.

Classic Black. The Bassalt Sculpture of Wedgwood and His Contemporaries. By Brian D. Gallagher. D Giles Ltd [Website: <https://gilesltd.com>], London. 18.02.20. 248 s. ill. litt. ib. 49 €.

Birds, Bugs and Butterflies. Lady Betty Cobbe's 'Peacock' China. A Biography of an Irish Service of Worcester Porcelain. By Alec Cobbe. Boydell and Brewer. 01.10.19. 136 s. ill. 45 £.

Bernard Leach: Life and Work. By Emmanuel Cooper. Paul Mellon Centre for Studies in British Art [Website: <https://www.paul-mellon-centre.ac.uk>], London. 10.03.20. 440 s. ill. litt. hf. 34 £.

Beyond East & West. Memoirs, Portraits and Essays. By Bernhard Leach. Unicorn [Website: <http://www.unicornpublishing.org>], London. 01.11.19. 368 s. ill. ib. 25 £.

Making Emmanuel Cooper. Life and Work from his Memoirs, Letters, Diaries and Interviews. By David Horbury. Unicorn [Website: <http://www.unicornpublishing.org>], London. 01.10.19. 384 s. ill. litt. noter. ib. 25 £.

Ian Godfrey. An enchanted landscape. Oxford Gallery, Oxford 2019. [32 s]. ill. hf.

Jennifer Lee: the potter's space. Kettle's Yard, Cambridge 2019. [80 s]. ill. noter. hf. 14,95 £.

James Tower. Ceramics, Sculpture and Drawings. By Timothy Wilcox. Arnoldsche Art Publishers [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart. 14.10.19. 96 s. ill. litt. ib. 28 €.

Théodore Deck. The Peter Marino Collection. By Etienne Tornier. Phaidon Press [Website: <https://uk.phaidon.com>], London. 23.10.19. 304 s. ill. litt. noter. ib. 200 £.

Barbara Nanning. Eternal Movement - Ceramics, installations and glass art. By Titus M. Eliëns. Waanders & de Kunst [Website: <https://www.waandersdekunst.nl>], Zwolle. 31.08.19. 144 s. ill. engelsk og nederlandsk tekst. 25 €.

Porzellan der KPM Berlin 1918-1988. Geschichte, Werke und Künstler. Von Kim D. Gronert. Deutscher Kunstverlag [Website: www.deutscherkunstverlag.de], Berlin. 05.08.19. 3. bd. ill. litt. noter. ib. 168 €.

Porcelain Pugs. A Passion. The T. & T. Collection. By Claire Dumortier et al. Yale University Press

[Website: <https://www.yalebooks.co.uk>], London. 26.11.19. 224 s. ill. litt. noter. ib 45 £.

Das Tier in Porzellan. Sammlung Grambeck. Jugendstil bis Art déco. Schwarzburger Werkstätten für Porzellan-kunst, Meissen, Berlin und Nymphenburg. Von Anna Grosskopf. Thüringer Landesmuseum Heidecksburg [Website: <https://www.heidecksburg.de>], Rudolstadt 2019. 135 s. ill. litt. ib. 19,50 €.

Der „Fat Lava Stil“. Deutsche Zierkeramik der Nachkriegsjahre/The „Fat Lava Style“. German decorative ceramics of the post war era. Von Michael P. Thomas. Michael P. Thomas. 2018. 396 s. ill. ib. 44,90 €.

Die Kunstkeramik des Carstens-Konzerns. Beispiele für die Durchsetzung der abstrakten Moderne in der Alltagskultur. 1919-1939. Von Volker Zelinsky. Edition Kakenhan. 2018. 420 s. ill. litt. noter. 49 €.

Wir machen nach Halle. Marguerite Friedlaender und Gerhard Marcks. Von Matthias Rataiczky et al. Kunstverein Talstrasse. 2018. 160 s. ill. litt. noter. ib. 39,90 € [Udsolgt].

Eva Zeisel in Hamburg. Ihre Arbeiten für die Hansa-Kunst-Keramik 1927/28 / Her Work for Hansa-Kunst-Keramik 1927/28. Von Volker Zelinsky. Edition Kakenhan, Hamburg 2019. 48 s. ill. 19 €.

Lore Kramer. Ich konnte ohne Keramik nicht leben. Von Matthias Wagner K. avedition [Website: <https://www.avedition.de>], Stuttgart 2019. 266 s. ill. litt. ib. 34 €.

WerkKunst. Keramiken von Young-Jae Lee. Von Claudia Höhl. Schnell & Steiner [Website: www.schnell-und-steiner.de], Regensburg. 2019. 64 s. ill. 12 €.

Mit Liebe zum Detail. Kreative Frauen und ihre Leidenschaft für Kunsthandwerk. Von Ulrike Romeis und Niamh Blumstrom. Prestel Verlag [Website: <https://www.randomhouse.de/Verlag/Prestel>], München. 23.09.19. 192 s. ill. ib. 40 €.

TONundTON 1990-2019. Installationen von Theres Stämpfli und Peter K Frey/Installations by Theres Stämpfli and Peter K Frey. Von Gabrielle Obrist / Yvonne Höfliger / Alfred Zimmerlin. Arnoldsche Art Publishers [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart 2019. 128 s. ill. ib. 28 €.

Prominenz auf Porzellan. Mit einer Einleitung von Peter-Christian Wegner. Von Gisela Wegner. Verlag Steve-Holger Ludwig [Website: <https://www.verlag-ludwig.de>], Kiel 2019. 80 s. ill. ib. 14,90 €.

Thomas Bohle. New work. Contemporary Ceramics Centre, London 2019. [16 s]. ill. hf. 3 £.

The World of Ceramics. By Xin Hu, Yong Chen and Yunyun Zheng. Design Media Publishing. 17.10.19. 368 s. ill. 19,99 £.

Chinese Porcelain Marks. By Christer Lofgren. Booxencounters [Website: <https://boox.cargo.site>], Stockholm. 01.01.20. 336 s. 157 £.

The Tang Shipwreck. Art and Exchange in the 9th Century. By Alan Chong & Stephen A. Murphy. Asian Civilisations Museum [Website: <https://www.acm.org.sg>], Singapore. 31.12.19. 300 s. ill. litt. noter. ib. 47,50 €.

Seladon im Augenmerk. Jadeleiche Porzellane und ihre Meister in Longquan, VR China. Von Anette Mertens in Zusammenarbeit mit Mareile Flitsch. Arnoldsche Art Publishers [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart. 24.11.19. 200 s. ill. litt. noter. ib. 48 €.

Jingdezhen to the World. The Lurie Collection of Chinese Export Porcelain from the Late Ming Dynasty. By Teresa Canepa. Ad Ilissum [Website: <https://www.paulholberton.com/adilissum>], London. 01.11.19. 304 s. ill. litt. noter. ib. 90 £.

Ceramics and Modernity in Japan. By Meghen M. Jones and Louise Allison Cort. Routledge Research in Art History [Website: <https://www.routledge.com>]. 29.10.19. 272 s. ill. litt. ib. 115 £.

Gefäße als Kunst. Erfahrungen mit japanischer Keramik. Von Günter Figal. modo verlag [Website: <http://www.modoverlag.de>], Freiburg im Breisgau. 128 s. ill. hf. 29,80 €.

Form and Surface. African Ceramics from the William M. Itter Collection. By Diane Pelrine. Scala Arts & Heritage Publishers Ltd [Website: <https://www.scalapublishers.com>], London. 30.10.19. 192 s. ill. litt. noter. ib. 39,95 £.

Materiality. The Miller Ceramic Art Collection. By Wayne Higby et al. Arnoldsche Art Publishers [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart. 30.09.19. 224 s. ill. ib. 38 €.

Repairing Pottery and Porcelain. A Practical Guide. By Lesley Acton and Paul McAuley. Herbert Press. 14.11.19. 112 s. ill. 20 £.

---

bøger og kataloger sælges

Litteratur om danske keramikere, fx Thorvald Bindesbøll, Gutte Eriksen, Jean René Gauguin, Niels Hansen Jacobsen, Karl Hansen Reistrup, Knud Kyhn, Jais Nielsen, Erik Nyholm, Patrick Nordström, Axel Salto, Nils Thorsson, Gertrud Vasegaard og Bjørn Wiinblad samt mange andre, også flere af de næsten glemte, herunder mange småtryk. Derudover litteratur om Alumina, Bing & Grøndahl, Hjorths Fabrik, P. Ipsens Enke, Den kongelige Porcelainsfabrik, Knabstrup Lervarefabrik, Kählers Værksted og Saxbo m.fl. Kontakt Gunnar Jakobsen, tlf: 61 72 05 30 eller email: gj.ccta@post.tele.dk.

Gitte Jungersen · Ceramic Works. Arnoldsche Art Publishers [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart 2018. 140 s. ill. litt. noter. engelsk og dansk tekst. hf. 34 €.

Med udgivelsen af denne bog fra Arnoldsche Art Publishers i Stuttgart har en af de centrale keramikere fra generationen, der var tilknyttet de kunstnerdrevne udstillingssteder, "Udstillingssted for Ny Keramik" (1996-2000) og "Copenhagen Ceramics" (2012-2014), fået en tiltrængt monografi.

Efter en kort introduktion forfattet af designforskeren Lars Dybdahl indeholder monografien et par mindre artikler af de norske kunsthistorikere Jorunn Veiteberg og Stephanie Serrano Sundberg samt en kortfattet, men yderst informativ tekst af Gitte Jungersen (f. 1967), hvor hun beskriver sit keramiske virke. Alle teksterne er både på engelsk og dansk på nær Stephanie Serrano Sundbergs, der uvist af hvilken grund kun er på engelsk.

Bogens hovedvægt er lagt på en række fotografier af Gitte Jungersens keramiske værker, der er opdelt i fire grupper benævnt henholdsvis "All is Flux", "Little Hybrids", "Place to Be Lost" og "Vessels". Hver af disse billedgrupper, der tilsammen dækker perioden 1996-2018, har en ganske kort indledningstekst uden forfatterangivelse, men værkgrupperne er ikke gengivet i kronologisk rækkefølge, da eksempelvis gruppen "Vessels", der indeholder de ældste værker er afbildet til sidst, mens de nyeste findes i gruppen "Little Hybrids". Grunden til dette er ikke angivet.

En kronologisk rækkefølge ville starte med "Vessels" og fortsætte med "Place to Be lost" og "All is Flux" for at slutte med "Little Hybrids", hvor "Vessels" omfatter beholdere med sædvanligvis kraftig glasur eller "glasur-udvækster", "Place to Be Lost" omfatter "glasurlandskaber" med påsatte ready-mades i form af dyr og planter i porcelæn, plast eller metal, "All is Flux" omfatter store plader med mængder af glasur i beherskede farver og "Little Hybrids" omfatter enkle skulpturer påført tykke lag plastiklignende glasur i rødt, gult, blåt etc.

Hvis læseren ud fra ovenstående værkbeskrivelse har fået den opfattelse, at det er glasuren, der er Gitte Jungersens hovedarbejdsområde, kan jeg ud fra bogens oplysninger kun bekræfte dette.

I sin egen tekst i bogen, "A Frozen Moment" ("Et stivnet øjeblik"), skriver Gitte Jungersen da også, at det er "brændingens dramatiske forvandlende proces", der står centralt i hendes keramiske arbejde, og at hun "eksperi-

menterer med at udvikle glasurer, som reagerer så voldsomt som muligt, når de smelter, koger, bobler og sprækker". Inspirationen til glasurerne hentes i naturen, men også i materialer, der har været igennem menneskelig bearbejdning. Hun skriver, at hun arbejder med glasurkemi for at opnå kontrol, men at hun gennem årene har givet mere plads til uforudsigeligheden og ladet udsmeltingen være den formende proces.

De to norske kunsthistorikere Jorunn Veiteberg og Stephanie Serrano Sundby behandler Gitte Jungersens keramiske arbejde ud fra forskellige vinkler. Mens Jorunn Veiteberg i sin artikel "Between control and chaos" ("Mellem kontrol og kaos") på mere traditionel vis kommer omkring Gitte Jungersens uddannelse, forbilleder (så forskellige som Gutte Eriksen og amerikaneren Ron Nagle), keramiske udvikling, værker og udstillinger, tager Serrano Sundby i sin artikel "Boiling, Bubbling and Growing" udgangspunkt i teorierne om "New Materialism", hvis kerne er den idé "that our understanding of the world derives from the material dimension" og placerer Gitte Jungersen i denne kontekst ud fra bl.a. tolkning af specifikke værker.

Så på trods af, at bogens artikler ikke er særlig lange, giver de alligevel en rimelig og varieret skildring af Gitte Jungersen og hendes keramik, ligesom de mange fotografier på udmærket måde illustrerer hendes keramiske værks udvikling fra de tidlige glasurige beholdere til de seneste "Little Hybrids" plastikagtige glasurer holdt i klare farver.

Henning Pihlmark

En bid af paradís - Bjørn Wiinblad og hans tid. Af Heidi Laura. Gads Forlag [Websitet: www.gad.dk], København 2018. 330 s. ill. noter. register. ib. 350 kr.

Bjørn Wiinblad (1918-2006) er den største dekorative begavelse i Danmark i sidste halvdel af det 20. århundrede, elsket og kritiseret for sin eventyrlige streg, fantasi og sit alsidige arbejde inden for alle genrer af den dekorative kunsts hævdvundne områder: keramik, scenografi, plakat- og tegnekunst, glas, billedtæpper og tekstiler. Med sin pen fremtryllede han fjerne, eksotiske riger befolket af blide, storøjede kvinder med spidse næser anbragt i overdådige og vidunderlige haver, der emmer af trylleri og kogleri. Da verden igen åbnede sig efter Anden Verdenskrigs mørke og rædsler, var der en længsel efter at omgive sig med ting i hjemmet, der udstrålede harmoni og skønhed og dette behov opfyldte Bjørn Wiinblad gennem hele sin

myreflittige og lange karriere. Hans drømmeverden skulle vise sig at kunne formidles og sælges univeselt, og scenen for hans ekstraordinære virksomhed blev (næsten) global.

Wiinblads eget liv og virke kan udefra set sammenlignes med et eventyr. Han levede og iscenesatte sit liv, som foregik det i den drømmeverden, han skabte i sine værker; han omgav sig med kunst, musik, bøger og blomster i en overdådig skala, og han indrettede vidunderlige boliger, som han gerne udlånte og dygtigt anvendte i promoveringen af sit oeuvre. Han var et generøst og elskeligt menneske, der delte de goder hans virkelig store indtægter muliggjorde med familie og venner, han holdt af.

Historien om denne kunstner kunne passende starte med indledningen til alle eventyr: "Der var engang. ..."

Det er denne multikunstner, som kulturjournalist ved Weekendavisen og forfatter Heidi Laura (HL) har sat sig for at indkredse i sit monumentale og ordrige bogværk, hvor Wiinblads oeuvre anskues og forklares i en bredere kunst- og kulturhistorisk sammenhæng i tiden fra midten af 1900-tallet frem til nutiden. Forfatteren begrundes sin tilgang til behandlingen af Wiinblad således (s. 16):

For at forstå Wiinblads univers skal man ikke søge svaret hos Wiinblad selv. Man skal tværtimod vende sig udad mod den verden, det blev til i, og mod de mange mennesker, som tog hans univers til sig, for at forstå, hvorfor hans værker havde så stor en appel, og hvorfor så mange gerne ville omgive sig med disse ting. Hvad er det egentlig, sådanne charmerende og nuttede ting gør ved os?

Dette 'omvendte' perspektiv giver forfatteren anledning til at uddybe flere temaer som fx hjemmets betydning og indretning i efterkrigstiden (kap. 3) og Europas orientalske univers (kap. 2), og hvor Wiinblads eget forløb begrundes med udviklingen i samtids- og mentalitetshistorien. Mængden af oplysninger og refleksioner i disse afsnit vidner om forfatterens store indsigt i perioden. Bogens fremstilling bygger på et solidt og righoldigt materiale og er overskueligt opdelt i seks kapitler:

- 1 Barn af to krige: Opvækst og debut
- 2 Bjørn og Sheherazade: Fascination af Orienten
- 3 Hjemme i de nye tider: Følelser og boligindretning i efterkrigstiden
- 4 Vestpå og østpå: Wiinblad i Texas og Japan
- 5 Sødmens triumf: Wiinblad i overflodens tid
- 6 Død og opstandelse: Tingenes efterliv

Hvert kapitel afsluttes af et opslag med billeder af væsentlige/typiske værker fra kapitlets fortælling. Bogen er rigt og varieret illustreret bl.a. takket være

HL's adgang til Wiinblads eget omfattende arkiv af fotografier, udklip, interviews, anmeldelser, skitser og breve, der findes i *Det Blå Hus* i Lyngby, hans hjem og værksted i Danmark fra 1960'erne og frem til hans død. Herefter overgik boet til Bjørn Wiinblads Fond med det formål at opretholde *Det Blå Hus* som et offentligt tilgængeligt kunstnerhjem. For eftertiden er nu bevaret det Gesamtkunstwerk, som Wiinblad skabte med huset og dets levende og farverige interiører, hvor de rige samlinger af kunst og kunsthåndværk fortæller om de kulturer og den skønhed han holdt af. I *Det Blå Hus* findes også Wiinblads keramiske værksted, hvor der stadig arbejdes og sælges fra. Rettighederne til Bjørn Wiinblads oprindelige designs og til at foretage "nye fortolkninger af designarven" blev af Fonden i 2012 overdraget til Rosendahl Design Group, der i 2014 relancerede flere nyfortolkninger af ting til køkken og bolig.

Den store interesse fra publikum for at besøge *Det Blå Hus* er et af tegnene på vor tids revival af Bjørn Wiinblads dekorative kunst. Andre tegn er de to større udstillinger, som har været afholdt i de senere år dels på Clay i Middelfart 2012/13 med hovedvægten på de keramiske arbejder og dels på Arken i 2014/15, hvor det var en oplevelse for første gang i Danmark at se eksempler på de enorme og pragtfulde, vævede billedtæpper fra begyndelsen af 1970'erne, som Wiinblad tegnede til The Apparel Mart i Dallas og fik vævet i Portugal; et hovedværk i Wiinblads kunstneriske produktion. Motiverne hentede Wiinblad i 1001 Nats eventyr og vendte dermed tilbage til inspirationen fra Østen. Han opnåede i disse tæpper med billedliggørelsen af Sheherazades tekst om søsterens seks bryllupsrober et højdepunkt af sanselig pragt, poesi og luksuriøs skønhed. - Nærværende bog af HL indgår ligeledes i den fornyede opmærksomhed om kunstneren, ligesom Lars Hedebo Olsens biografi "*Bjørn Wiinblad – en livskunstner*", som udkom i 2016 (anmeldt i *keramiske noter* 46/2017).

I bogens første kapitel beskriver HL levende og indsigtfuldt Bjørn Wiinblads trygge opvækst og miljø, hans uddannelse som typograf og derefter årene på Kunstakademiet i København med hans målrettede indsats for at blive kunstner. Først var det den unge Wiinblads mål at skrive og illustrere, men det blev keramikken, der frisatte ham som kunstner, og det er med de keramiske arbejder, han slår igennem på debutudstillingen i 1945. Gennem hele karrieren udgør keramikken, det være sig fajance eller porcelæn, den bærende omsætning og indtægtskilde gennem samarbejdet med Nymølle Fajancefabrik i Lyngby og Rosenthal Porzellan i Selb, Tyskland.

I kraft af især de tidlige keramiske arbejder fra hans egen hånd vil Wiinblad blive stående som en bety-

delig dansk keramiker, og det er værd at nævne, at Kunstindustrimuseet (Designmuseum Danmark), hvor funktionalismens kulturradikale spidser indenfor design og kunsthåndværk stod vagt, valgte at vise en stor retrospektiv udstilling af Wiinblad i 1981. Her blev lagt et stort arbejde i at udvælge de betydeligste værker inden for alle genrer af hans oeuvre, ligesom der blev udgivet et katalog. Som forventet meldte kritiske røster sig, men udstillingen vakte også til eftertanke.

I "En bid af paradiset" kommer man vidt omkring kulturelt, historisk og geografisk i hælene på Wiinblads fantastiske karriere, som ikke mindst uden for Danmark markeredes med bestillinger af mega format og tilsvarende svimlende indtægter. Flere af disse udsmykninger tilblivelse og efterliv og det involverede persongalleri beskrives levende af HL, læseren kommer med på rejsen rundt i verden.

I flere af bogens kapitler tager forfatteren grundigt fat om temaer, hvor denne anmelder bl.a. med interesse har hæftet sig ved gennemgangen i kap. 3 om hjemmets betydning og boligindretning i efterkrigstiden, hjemmet som følelsernes rum. Netop her findes de måske vigtigste forudsætninger for Wiinblads succes og internationale placering i tiden, som det formuleres af LH i nedenstående citat (s. 133):

Hjemmets transformation til et privat rum for følelser er samtidig tæt forbundet med historien om, hvordan vi alle blev forbrugere og lærte at iscenesætte både hjemmet og os selv. Og inde i kernen af den store fortælling gemmer sig et stykke socialpsykologi: Fortællingen om de længsler og følelser hos publikum, som gav Wiinblad gennemslagskraft i så mange lande.

Historien om Bjørn Wiinblad er i dansk optik præget af modsatrettede opfattelser af den kunstneriske værdi af hans oeuvre. Han blev i sin samtid kritiseret af de kulturradikale funktionalister for at gå på kompromis med sine arbejders lødighed gennem masseproduktionen af ting bl.a. produceret af Nymølle Keramiske Fabrik, som Wiinblad selv ejede i en årrække fra 1976. Det var også de ufattelige mængder af ting, som ind i 1970'erne begyndte at trætte folk. Dette aspekt behandler HL løbende i bogen, og i et særligt afsnit (s. 274-277) om *Kitschfantomet* opsummeres nutidige meninger fra mange interviewede. Her konkluderer HL:

Selvom Wiinblad forekommer så velkendt for de fleste, afslører en række gennemgående fejltagelser, hvor dårligt man faktisk kender ham .... Han er blevet et kitschfænomen i den danske offentlige bevidsthed. Ingen af delene gør sig gældende i Centraleuropa eller USA, hvor de færreste ser dekorativ kunst som problematisk eller forløjet, og hvor det romantiske og

følelsesfulde stadig har en naturlig plads i kunst og design.

Med HL's på enhver måde overvældede bogværk bidrager hun på særdeles kvalificeret vis til at afsløre den uvidenhed og åndløse fordømmelse, som Wiinblad mødtes med i Danmark. Men samtidig piller forfatteren også ved myten om, at han var den absolute ener. Det er både gavnligt og interessant at få Wiinblad placeret med ligesindede i sin tid med de mange og modstridende bevægelser i samfundslivet, kunsten og kulturernes mangfoldighed. Man fornemmer, at Wiinblad selv aldrig var i tvivl om sit ståsted og sit ønske om at udbrede skønhed til flest mulige medmennesker. Og måske skyldtes det, at han tidligt i livet fandt vejen til sin *bid af Paradiset*.

Behøver jeg at tilføje, at Heidi Lauras velskrevne og indholdsrige bog anbefales på det varmeste og bør nydes i afmålte doser.

Bodil Busk Laursen

Jais Nielsen - Epos i ler. Red. af Christina Rauh Oxbøll og Pia Wirnfeldt. Clay Keramikmuseum Danmark [Website: <https://claymuseum.dk>], Middelfart 2018. 208 s. ill. litt. noter. ib. 350 kr.

Jais Nielsen (1885-1961) var en alsidig kunstner både som maler og keramiker og samtidig en kunstner, som blev internationalt anerkendt i sin egen levetid. Det er derfor godt, at Clay Keramikmuseum Danmark i forbindelse med en særudstilling af Jais Nielsens keramiske værker har udgivet en antologi helliget forskellige aspekter af Jais Nielsens keramiske virke.

Den sidste store Jais Nielsen manifestation fandt sted i 2010, hvor tre danske museer: Bornholms Kunstmuseum, Fuglsang Kunstmuseum og Museum Sønderjylland, Kunstmuseet i Tønder gik sammen om at arrangere en omfattende udstilling med Jais Nielsens kunst, både maleri og keramik m.m. Udstillingen blev ledsaget af en stor publikation, der tilstræbte for første gang at belyse alle hovedaspekter af Jais Nielsens virke. I den havde jeg selv lejlighed til at bidrage med en artikel om Jais Nielsen som keramiker, *Keramik med kant*.

Når Jais Nielsen som keramiker nu kan tages op igen i en lidt bredere sammenhæng, skyldes det ikke mindst, at offentligheden ved den store donation til Clay af Den kongelige Porcelainsfabriks samling og arkiv har fået adgang til et hidtil ukendt materiale om kunstneren. Det drejer sig dels om 160 keramiske værker, både unika og serieproduceret keramik, glasurprøver og skitser samt et vigtigt nyt kildemateriale: En regi-

strant over det stentøj, som Den kongelige Porcelainsfabrik serieproducerede for Jais Nielsen. Dette kilde-materiale offentliggøres som et formkatalog på 254 numre med de originale fotos i bogen og vil sammen med værkerne udgøre et vigtigt udgangspunkt for fremtidig forskning.

I øvrigt er bogen fra Clay lidt kalejdoskopisk i sin karakter. Den indeholder bidrag, som er yderst forskellige i indhold og metode af fem forskellige forfattere. Susanne Rauh Oxbøll giver i den indledende artikel et nyttigt overblik over Jais Nielsens kunstneriske liv og virke. Det er et stof, som er behandlet grundigt før, men tilføres nogle nye nuancer, idet der lægges stor vægt på beskrivelsen af de tidlige år og af, hvad samarbejdet med Den kongelige Porcelainsfabrik kom til at betyde for kunstnerens anerkendelse ikke mindst i udlandet. Indenfor samme kunsthistoriske ramme sætter Dorthe Aagesen i sin artikel fokus på de internationale kunstneriske strømninger, der i perioden 1914-1920 fik betydning for Jais Nielsen, især forholdet til tidens franske avantgardekunst. Her diskuteres ikke mindst i hvor høj grad kunstneren var eller ikke var påvirket af kubismen, og hvad han selv og andre mente om denne, et emne som altid har været omdebatteret i forbindelse med Jais Nielsens kunst lige fra hans første udstillinger. Carsten Back Nielsen kaster i en interessant artikel nyt lys på den religiøse tematik i Jais Nielsens keramik. Han beskriver både den overordnede baggrund i behandling af myter og religiøst stof i tiden med eksemplificering i bl.a. Bo Grønbech og Johannes V. Jensen, og prøver at nærme sig en præcisering af kunstnerens egne intentioner i forhold til brug af bibelstoffet med analyser af udvalgte eksempler på Jais Nielsens værker med kristen tematik.

Et afsnit af en helt anden karakter er et erindringsafsnit i interviewform, hvor Jais Nielsens yngste søn, Henrik, beskriver sider af sin far. Det kunne man godt have ønsket sig noget længere og indeholdende flere detaljer, f.eks. om familiens hverdag, omgangskreds, rejser og faderens samlerglæde, et emne som tages op i en anden af bogens artikler; men hvor det havde været givende også at høre sønnens betragtninger om denne aktivitet. Peter Brandes skriver i et mere personligt essay - keramik til keramik - bl.a. om den store figur Pottemageren, som har inspireret ham selv til et nyt værk, og om keramikens væsen og skabelsesproces. Han paralleliserer til ligheder med og modsætninger til to andre kunstnere, som tidligere har været diskuteret i forhold til Jais Nielsen, Ernst Barlach og Pablo Picasso.

I sin artikel belyser Susanne Bruhn Jais Nielsens aktivitet som samler. Overraskende nok samlede han ikke i særlig grad på keramik og slet ikke samtids-

keramik, interessen gik snarere i retning af oldtidens græske vaser og oldtidens skulpturelle relikter, hvad f.eks. et markant portræthoved af kejser Trajan i hans eje dokumenterer. Desuden indeholdt samlingen lidt kinesiske ting og malerier af Jais Nielsens nære malerkolleger som Rude, Scharff og Giersing. Artiklen giver både et interessant tidsbillede og en indfaldsvinkel til, hvad der inspirerede kunstneren. Her kunne lidt flere dokumenterende fotos fra tiden have været interessante, hvis de findes.

Bogens billedside er i betragtning af de mange hidtil upublicerede værker meget vigtig. Den er med et formidabelt resultatet lagt i hænderne på Ole Akhøj, der virkelig har sans for at fotografere keramik. Billedteksterne er til tider lidt mangelfulde: mål på tegninger mangler, teknikbeskrivelser er helt elementære materialelegengivelser, ”stentøj”. Her ville glasurbeskrivelser være på sin plads, da glasurerne er så vigtige for oplevelsen af kunstnerens værker. Nogle keramiske stykker anføres i billedtekster uden tema, selv om temaerne specificeres i senere artikler. Det er mindre skønhedspletter på en ny, god indføring i værket.

Ulla Houkjær

Designforsker, mag. art. og cand. mag.

Handen och känslan. Lillemor Mannerheims liv och konstnärsskap. Av Love Jönsson och Susanne G. Langenskiöld. Bokförlaget Max Ström [Website: <https://www.maxstrom.se>], Stockholm 2019. 208 s. ill. kilder. ib.

Lillemor Mannerheim är en av många keramikere som lyfts fram i egna monografier de senaste åren. Hon hör till den generation kvinnliga konstnärer som framträdde på bred front efter kriget. Här är det designexperten Love Jönsson som svarat för en inträngande skildring av hennes keramiska verksamhet och sätter in den i sin tidsram. Han har också arbetat fram en osedvanligt fyllig bildkatalog över hennes modeller, dekorer och signeringar. Susanne Langenskiöld skildrar hennes liv med familj och släkt och ger en intressant bakgrund till hennes verksamhet som konstnär och keramikere.

Lillemor Mannerheim (1927-1994) var verksam under efterkrigstiden. Hon var utbildad vid Arabia i Finland och vid Tekniska skolan och fick en praktikplats på Gefle Porslinsfabrik 1949 och anställning 1952-1957. Mannerheim arbetade med skulpturalt utformade vaser och figuriner. Särskilt använd blev hennes svarta Mangania-glasyr som utvecklats på Gefle 1953 och användes på flera av föremålen i M-serien. Även i varianter som Mambo (1956) med vita ränder och konstgodsserien Toreador som kom 1957. Mangania-

glasyren med vinrøde fält visar på tidens smak för dramatiska färg-kombinationer. Som exempel på hennes fina känsla för dekorer är bl.a. de handmålade teserviserna Solros 1957-1964 och Tropik 1954, båda på Arthur Percys modell AU.

Vid Rörstrand arbetade hon under 1960-talet, främst med djurfigurer, och senare även för Arabia, Designhuset och Guldkroken. Hon ägnade sig även åt formgivning i andra material, bl.a. stolar m.m. för Nässjö stolfabrik och glas för Hovmantorp.

Den läckra boken är i stort format och mycket välillustrerad i färg och svart/vitt. Den är också försedd med en grundlig verkskatalog, register och källförteckning.

Bengt Nyström

Mary Seton Watts and the Compton Pottery. By Hilary Calvert and Louise Boreham. Philip Wilson Publishers [Website: <https://www.bloomsbury.com/academic/>], London 2019. 246 s. ill. noter. index. ib. 35 £.

Mary Seton Watts and the Compton Pottery er både en biografisk udforskning af Mary Seton Watts liv og levned, men også en [foreløbig] oversigt over den keramik, som hun designede og fik produceret.

Mary Seton Watts (1849-1938), født Fraser-Tytler, er ud af en velhavende skotsk godsejerfamilie, født i Bombay, hvor faderen var ansat i East India Company. Familien flyttede tilbage til England i 1851, hvor Marys mor døde i 1852. Faderen giftede sig hurtigt og fik yderligere 4 børn. Herefter boede Mary sammen med sine to søstre og en halvsøster hos bedsteforældrene, indtil hun var 12 år, hvor faderen arvede et af familiens godser, Sanquhar Estate og senere Aldourie, hvor hele familien samledes.

Her fik hun et stort atelier, hvor hun kunne male, muligvis under vejledning af en lærer eller måske faderen selv. Besøg på kunstudstillinger i London var en del af livet på godset, men også til rejser til udlandet, hvor hun også fik set en del kunst.

I 1870 mødte Mary for første gang den store victorianske kunstner George Frederic Watts (1817-1904), hvis arbejder hun var en stor beundrer af. En forbindelse som fastholdtes fremover.

Da faderen døde, flyttede hun sammen med stedmoderen og en ældre ugift søster til deres hus i London, som stedmoderen arvede og senere Mary Watts, men var af faderen også tillagt tilstrækkelige midler, så hun kunne klare sig fremover. Her fortsatte hun med at male, fik

atelier London samt plejede omgang med Watts, som hun giftede sig med i 1886, hvor hun var 36 og han 69.

De fik i landsbyen Comton i Surrey bygget et nyt hus, som Mary Watts dekorerede. Her var der også et nyt stort atelier til Mary, hvor hun kunne fortsætte med at male, men da hun til sin store skuffelse fik afvist et billede til en udstilling blegnede interessen lidt, men hun fortsatte dog med at male.

Mary Watts havde allerede modelleret en smule, mens hun boede i London og fortsatte med at modellere en hel del helt frem til 1894, hvor hun endelig besluttede, at terrakotta skulle være hendes fremtid.

Comton Cemetery Chapel står i dag som et monument for hendes designerevner og organisationstalent samt i sig selv, at det var starten på en landsbyindustri som varede ved frem til 1950'erne.

Mary Watts var præget af Arts and Crafts-bevægelsen, der ville genrejse de æstetiske kvaliteter i kunsthåndværket, som en reaktion mod den fremadskridende industrialisering og masseproduktion, og hvor et godt hverdags- og arbejdsmiljø og gode forbrugsvarer til alle stod højt i programmet med anvendelse af lokale råvarer. Kunstkritikeren John Ruskin og kunsthåndværkeren og designeren William Morris var de væsentligste inspirationskilder.

Samtidigt med, at hun arbejdede på Comton Cemetery Chapel, så eksperimenterede hun med andre keramiske produkter, som kunne danne grundlaget for et kommercielt pottemageri.

Vi får historien om, hvorledes arbejdet med Comton Cemetery Chapel skrider fremad, hvorledes uddannelsen af den lokale arbejdskraft, som udførte modelleringen af udsmykningen, skrider fremad, ansættelsen af en kvalificeret brænder samt en manager til foretagendet, for man var ved at være i god gænge, og Mary Watts var bange for at sætte det hele over styr.

I Aldourie tæt på Invernes i Skotland etablerede hun også med lokal arbejdskraft et pottemageri, men dette havde dog kun en relativ kort levetid, mens Comton Pottery var i drift i mere end 50 år, overlevede to verdenskrige, frem til 1956.

Comton Pottery fremstillede først og fremmest terrakottavarer til havebrug, solure, gravstene og skulpturer mv samt mindre dekorative ting og kun i mindre omfang skåle, tallerkener og krus mv.

En velillustreret bog med mange s/h fotos såvel fra hendes barn- og ungdom, som eksempler på hendes kunstneriske arbejder samt hendes keramiske design.

Forfatterne har virkelig gjort sig store anstrengelser med både at skrive en indsigtfuld biografi samt at vise så mange arbejder fra Comton og Aldourie som muligt. Dertil kommer de mange fine fotos fra Comton Cemetery Chapel.

Skulle man ønske at få et indtryk af Comton Cemetery Chapel og de øvrige bygninger, som Watts' egen bolig Limnerslease, Watts Gallery, Watts Studio, så er de nu en del af museet Watts Gallery - Artists' Village, som har en fin website: www.wattsgallery.org.uk.

Gunnar Jakobsen

Made in Holland. Het Wereldsucces van Nederlandse Keramiek/The Global Success of Dutch Ceramics. Ed. by Karin Gaillard. Waander & de Kunst [Website: www.waandersdekunst.nl], Zwolle 2018. 160 s. ill. litt. noter. nederlandsk og engelsk tekst. ib. 24,95 €.

Holland betragter sig som en stor keramiknation ligesom Danmark, og alligevel er hollandsk keramik ikke særlig kendt her i landet, måske med undtagelse af det 1600- og 1700-tallets store fliseproduktion og de blå/hvide fajancer fra Delft. Ukendskabet kan måske i nogen grad skyldes manglende litteratur om emnet på andre sprog end hollandsk.

Derfor er det kærkomment, at en ny interessant bog nu er udkommet med paralleltekst på hollandsk og engelsk. Bogen er udgivet af det store keramikmuseum i Leeuwarden, Keramiekmuseum Prinsessehof, i forbindelse med en udstilling, men er ikke et katalog. Bogen er heller ikke et alment oversigtsværk over landets keramik. I stedet tilstræber den i fem kapitler at sætte fokus på flere forskellige perioder imellem 1500-tallet og nutiden, hvor den hollandske keramik og bestemte producenter fik særlig stor international betydning og gennemslagskraft.

I alt 10 forfattere har bidraget til de fem afsnit, og man har valgt en utraditionel og frisk tilgang til stoffet, hvor det i velskrevne essays diskuteres, hvad der i hvert tilfælde kunne ligge bag de internationale gennembrud, hvori det specielt hollandske særpræg består, hvor keramikken eksporteredes til, og hvordan den blev modtaget og brugt i nye sammenhænge.

Første kapitel omhandler netop den hollandske fajances opkomst i guldalderen fra slutningen af 1500-tallet til det store boom i hele 1600-tallet og ind i begyndelsen af 1700-tallet. Italienske keramikeres indvandring og Antwerpens betydning som tidligt centrum for produktion pointeres og byens betydning for fajanceteknikkens spredning nordpå til det fremtidige Holland, der var en del af de samlede

Nederlande indtil 1648. Også betydningen af den hollandske handel til Kina, importen af kinesisk porcelæn og dets afsmitning på fajancens dekorationer og farveholdning beskrives. Denne historie er naturligvis kendt og ofte behandlet i litteraturen, men væsentlige nye vinkler fremdrages på dette stof, bl.a. historien om, at der eksisterede en omfattende eksport af hollandsk keramik til Rusland og til Polen, ikke mindst til Gdansk. Også hollandske keramikeres betydning for en videre spredning af teknikken til Tyskland og England diskuteres.

I kapitel 2 springes til det 19. århundrede og til en bestemt fabrikant i Maastricht, som i fabrikken De Sphinx skabte en tosidet produktion. Den ene var baseret på en engelsk opfindelse fra 1700-tallet - creamware med transfertrykte dekorationer, den anden var creamware med håndmalede folkloristiske dekorationer inspireret af engelsk Staffordshire keramik eller islamisk ornamentik. Begge produkter blev store eksportsuccesser og solgtes i hele verden, i Mellemøsten til bl.a. Yemen, Kuwait, Iran og Irak, til Mellemamerika og desuden til bl.a. Indien, Thailand, Indonesien, Singapore, Malaysia og Japan, hvor keramikformgivningen helt blev tilpasset et japansk marked.

I de næste to kapitler behandles den betydning hollandsk keramik fik på Verdensudstillingerne i Paris i år 1900, i Milano 1902 og endelig i St. Louis 1904. Set med danske øjne er det et uhyre spændende emne at få afdækket, da vi har været tilbøjelige til at fremhæve dansk keramikens betydning i Verdensudstillingsammenhæng som noget særligt, men her informeres om parallelle eksempler udenlands. Det er ligeledes spændende at blive gjort opmærksom på, hvor meget anderledes stilistisk den hollandske keramik er i forhold til den danske. Det er svært at definere en bestemt stilmarkør. Generelt er den hollandske keramik som i mange andre lande inspireret både af japansk kunsthåndværk og af den organiske stil i fransk art nouveau. I den hollandske keramik synes det organiske omsat til langt større abstraktion og en mere forenklet formopfattelse end i fransk keramik. I kapitlerne fremhæves både lertøj og det teknisk revolutionerende tynde benporcelæn fra fabrikken Rozenburg, samt stentøj og fajance fra De Porceleynne Fles og lertøj fra værkstedet Amstelhoek og De Distel. Verdensudstillingen i Paris blev besøgt af 48 mill. mennesker! Hvor mange, der så den hollandske pavillon, vides ikke, men nogle af dem, der først tog den nye hollandske keramik til sig, var det amerikanske publikum. De købte og samlede i stor stil, ligesom flere produkter blev ført af bl.a. Tiffanys i New York.

Kapitel 5 helliges det seneste internationale gennembrud for hollandsk keramik efter 1980'erne, hvor en ny designbevægelse brød igennem som en reaktion på modernismen. Her var det idéen fremfor funktionen, som havde betydning. Det viste sig enten i et postmodernistisk udtryk eller en minimalisme. Designakademiet i Eindhoven og designgruppen Droogs betydning også for keramikområdet nævnes samt flere enkeltstående keramikere. Det moderne særligt hollandske udtryk defineres som en enkelhed, der parres med kvalitetssans i materiale med tanke på bæredygtighed, samt hvad forfatterne definerer som en ofte ironisk eller humoristisk pointe i formgivningen.

Sluttelig angives nye veje for hollandsk keramik i fremtiden, og det understreges, hvor stor betydning kombinationen af en statslig satsning på området med undervisning og gode forskningsfaciliteter kombineret med et lydhørt og eksperimentervilligt producentled, bl.a. i fabrikken Tichelaar i Makkum, har haft på den nuværende succes og fremdrift.

Bogens billedside er idérig og vellykket, det er ikke let at fotografere keramik, så overfladestruktur og farveholdning lever. Bogen indeholder noter, litteraturliste og emneord. Det eneste, der savnes til orientering for den udenlandske læser, kunne være et par billeder af mærker fra fabrikker og keramikersignaturer samt en kort præsentation af forfatternes baggrund og uddannelse, de anføres blot ved navn.

Ulla Houkjær

Designforsker, mag. art. og cand. mag.

Geert Lap *Specific Objects*. nai010 publishers [Website: www.nai010.com], Rotterdam i samarbejde med Design Museum Den Bosch 2019. 272 s. ill. litt. navnerregister. ib. 49,95 €.

Denne meget flotte og spændende monografi om den nederlandske keramik Geert Lap (1951-2017), der vel er så godt som ukendt i Danmark, er udkommet samtidigt med en større udstilling med ham på Design Museum Den Bosch. Geert Lap er velrepræsenteret i samtlige betydelige museer i Nederlandene samt på museer i U.S.A., som interesserer sig for keramik.

Først med modtagelsen af en samling på 28 værker i 2018 som gave fra den dedikerede Geert Lap-samler, Benno Premsele, fik han en omfattende repræsentation på Design Museum Den Bosch, da museets direktør fra 1987 til 2009, Yvonne Joris, ikke brød sig om Geert Laps arbejder og kun havde erhvervet meget få værker af denne spændende keramik fra disse for keramikeren meget væsentlige år.

Geert Lap er uddannet fra Gerrit Rietveld Academie i Amsterdam 1976-1979 under den navnkundige nederlandske keramik Jan van der Vaart, som øvede stor indflydelse på Geert Laps arbejder. Efter endt uddannelse delte han et par år værksted med studiekammeraten Barbara Nanning, der senere ligeledes blev meget kendt. I 1980 oprettede han eget værksted i Amsterdam.

Takket være bogens fine biografiske essay '*Is it a vase or is it art?*' *Geert Lap ceramics* af Titus M Eliëns får vi en større viden om Geert Lap og hans arbejde med keramikken. Desværre er artiklen ikke ledsaget af fotografier, som kunne have underbygget essayet, idet bogen mange farvefotografier er anbragt sidst i bogen, og der er kun få henvisninger til disse. Tilsvarende bogens andet essay *The specific objects of Geert Lap* af Ernst van Alphen, som mest omhandler Geert Laps arbejder, der kun er illustreret med få s/h fotos.

Bogens undertitel *Specific Objects* er taget fra Ernst van Alphens essay i bogen, idet han gør sig stor umage for at føre bevis for, at Lap med sine keramiske værker hører til i minimalismen og dermed er blandt de store minimalistiske kunstnere. Vi får selvfølgelig også endnu engang en flig af den endeløse diskussion om kunst kontra kunsthåndværk.

Geert Laps forhold til keramik betegnes i tidsskriftet *American Ceramics* i 2002 som "*clay minimalism*", men andre har også været på dette spor, bl.a. Garth Clark, som i 1989 skrev essayet "*Geert Lap, some notes on minimalism in ceramic art*".

Of course, I am a craftsman, but at the same time I manifest myself as an artist. By doing that I do not deny the artisan aspect of my work. [...] But in the evaluation of my work its status as craft should not be used as a criterion. I admit that in the presence of a willing ear, I provide explanation of matters like the required temperature, or the plasticity of material, but they do not have any meaning. [Geert Lap 1988].

Megen brugskeramik har Geert Lap ikke fremstillet, selv om hans formgivning er baseret på funktionelle ting, cylindriske former - vaser, skåle og fade - fremstillet uden hensyntagen til en eventuel praktisk anvendelse, dvs uden håndtag, tude mv. Alt er unika, fremstillet af ham selv, hånddrejet, uden at det ses på det færdige resultat, omhyggeligt efterbearbejdet med en kompromisløs perfektionisme, så det færdige resultat fremstår som var det industrielt fremstillet. Ingen dekoration udover monokrome glasurer. Alene form og farve. Hvad der ikke var tilfredsstillende, kom under hammeren og destrueret.

Porcelænet, som han først arbejdede med, er kendetegnet ved en uglaseret fodring med en tilsvarende

afslutning for oven, som stod knivskarpt. Senere gik han over til at arbejde med stentøj, som var mindre problematisk at arbejde med, idet risikoen for at en deformation under brændingen var mindre. Den tynde skærv blev bibeholdt, bl.a. ved efter opdrejningen at bruge en barberskarp kniv til at skrabe den næsten tørre ler ned til den tykkelse, som han ønskede. Slutresultatet var således fortsat meget tyndvæggede objekter. Senere gik Geert Lap over til arbejde med sin egen form for terra sigillata, stadig med en meget tynd skærv, men nu kun med en begitning som ”glasur”, dvs fortsat monokrom, men nu med ”glasur” på hele objektet, også den del, som man normalt ikke ser, undersiden/bunden, men meget fint poleret, hvilket var en mediativ aktivitet for Geert Lap.

Bogens bærende element er de talrige flotte fotografier optaget af Erik og Petra Hesmerg. Først med en serie fotos fra Geert Laps mennesketomme værksted, som mest viser den orden, der herskede i værkstedet. Herefter følger en serie fantastiske fotografier under overskriften ”In the homes of private collectors”, som bringer os ind i mange spændende samleres [mennesketomme] hjem, først og fremmest i Nederlandene, men også fra USA er der flere repræsenteret. Endelig en serie fotos under overskriften ”Oeuvre” med et udvalg af værker tilhørende Lap-familien og en række museer, så man virkelig får et fint indtryk af Laps meget stringente arbejder, heriblandt også en serie på 99 værker, der var en specialopgave, hvor de efterfølgende blev placeret med 33 værker på 3 forskellige nederlandske museer.

Et flot og meget æstetisk bogværk om en meget væsentlig nederlandsk keramisk kunstner.

Gunnar Jakobsen

Amphora. Rogier Vandeweghe. *Ceramics 1957-1975.* By Marc Heiremans. Arnoldsche Art Publishers [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart 2019. 192 s. ill. litt. noter. mærker og signaturer. engelsk, fransk og nederlandsk tekst. ib. 48 €.

Marc Heireman udgav i 2005 ”*Art Ceramics · Pioneers in Flanders 1938-1978*” [Anmeldt i *keramiske noter* 24/2006], hvor teksten om Rogier Vandeweghe og Amphora i det store og hele fylder det samme som i den nye bog om *Amphora*, hen ved 4 A 4-sider, så der er ikke meget nyt stof om Amphora. Hvor adskiller den nye bog sig så fra bidraget i bogen fra 2005? Billedmaterialet er væsentligt mere omfattende end i den tidligere bog og et større format. Så det er hovedsagelig omfanget af illustrationer samt tilføjelsen af en omfattende ”Timeline, with Selected Exhibitions” samt gengivelsen af ”1967 Sales Catalogue” og en omfattende ”Biblio-

graphy” samt, at fabriksmærker og signaturer nu bringes i farve. Når det er sagt, så er bogen om Amphora en umådelig flot og overdådigt illustreret bogudgivelse som vanligt fra Arnoldsche.

Rogier Vandeweghe (f 1923) grundlagde i 1947 sammen med sin bror Laurent det keramiske værksted Perignem, men uoverensstemmelser om fornyelse og en fastholdelse af det mere økonomisk sikre gjorde, at brødrene fra 1956 arbejdede videre hver for sig, den forsigtige linie fastholdtes af Laurent på Perignem, mens Rogier etablerede det mere eksperimenterende Amphora, men begge var frem til de ophørte i 1970’erne blandt de væsentligste keramiske virksomheder i Flandern.

Produktionen omfattede dekorative varer som vægdekorationer fliser til borde, skulpturer og vaser, men ikke sevice. Form og farve var vigtige elementer i virksomhedens design, som dog bærer noget præg af den tid, hvor de er producerede.

Gunnar Jakobsen

Porcelain and Revolution. Johan Munthe and the Chinese Collection in Bergen, Norway. By Jorunn Haakestad. Fagbokforlaget [Website: <https://www.fagbokforlaget.no>], Bergen 2018. 251 s. ill. litt. noter. ib. 449 NOK.

Bogens Introduction fører Johann Munthe og hans samling af kinesisk kunst og kunsthåndværk helt frem til i dag, idet forfatteren, Jorunn Haakestad, tidligere museumsdirektør ved Vestlandske Kunstindustrimuseum (nu KODE) i Bergen, indleder med at fortælle om et forfærdeligt indbrud, hvor maskerede tyve den 20. december 2010 brød ind i museet fra dets glastag og stjal 56 meget værdifulde genstande fra museets kinesiske udstilling, heriblandt også uerstattelige keramiske genstande, men enkelte genstande blev desværre også slået i stykker under indbruddet. Endnu et indbrud fulgte den 5. januar 2013, hvor tre mænd tømte tre montrer og var ude af museet i løbet af 90 sekunder. Af bogens Postscript fremgår, at intet af det stjålne er vendt tilbage. Andre vestlige museer har været udsat for lignende indbrud. Mere skal der ikke til, hvilket burde mane til eftertanke, også hos danske museer med rige samlinger.

Denne Johann Munthe donerede mere end 2500 genstande, heraf 1600 keramiske objekter, til sin fødeby museum, Vestlandske Kunstindustrimuseum (KODE), som i dag har en af de største og fineste samlinger af kinesisk kunst og kunsthåndværk i Norden, men hvem var så denne Johann Munthe?

Johan Munthe blev født i Bergen i 1864. Han mistede tidligt sin far og voksede op i Christiania hos sin morbror, som var oberstløjtnant, hvilket måske også medførte, at han fik en militæruddannelse på Kavaleriets underoffiserskole i Trondhjem 1884-1886 og fortsatte herefter med en videregående militær uddannelse, som han dog afbrød i slutningen af 1886, hvor han som mange andre unge emigrerede til Kina og fik ansættelse i det britisk ledede kinesiske toldvæsen. Her gjorde han en fin karriere samtidigt med, at han studerede mandarinkinesisk udover nordkinesiske dialekter. Allerede fra starten interesserede han sig meget for kinesisk kunst, kunsthåndværk og kultur.

I 1894-1895 deltog han som frivillig i den japansk-kinesiske krig om herredømmet i Korea, hvor han udmærkede sig med en fin indsats, så godt, at han blev ansat til at modernisere militæret under general Yuan Shikai, som han havde lært at kende under krigen. Gennem militære studier udviklede han sig også til at blive en dygtig strateg.

Bekendtskabet med Yuan Shikai gjorde, at Munthe mellem 1902 og 1909 var hans adjutant, mens Shikai var vicekonge i Chihli-provinsen. I 1909 vendte Munthe tilbage til toldvæsenet, hvor han blev tolddirektør i Tianjin.

Da revolutionen brød ud i Kina i 1911, blev Munthe igen rådgiver for Yuan Shikai, som da Kinas sidste kejser var afsat i 1912, blev Kinas første præsident. Herefter fik han til opgave at oprette et elitekorps til beskyttelse af de udenlandske legationer, et korps han ledede helt frem til sin død i 1935. Han fik grad af generalløjtnant, da han i 1914 blev rådgiver for Krigsministeriet, men selv om han havde en meget høj stjerne hos det kinesiske styre, så blev han alligevel ikke accepteret helt, hvilket viste sig, da han på et tidspunkt ville sælge sin ejendom, men nej, han var stillet som alle andre udlændinge, som ikke kunne eje fast ejendom i Kina og dermed sælge den.

Vi får selvfølgelig også historien om samleren og mæcenen Munthe, hvor vigtigheden af viden og dermed en fordybelse i litteraturen om kinesisk kunst og kunsthåndværk samt kultur understreges, og hvor hovedværket på den tid var englænderen Stephen W. Bushells tobindsværk "Chinese Art" (1904/1906), mens den øvrige væsentlige litteratur var kinesisk, men efterhånden kom der flere værker til på engelsk.

Munthe begyndte allerede tidligt at samle på kinesisk kunst og kunsthåndværk, men efter Bokseropstanden, dvs omkring 1900 tog samleriet for alvor fart. Sammen med sin kone, der også var norsk, besluttede han, at Vestlandske Kunsthåndværk og Museum skulle tilgodeses, således at museet fik opbygget en samling af kinesisk

kunst og kunsthåndværk. Den første forsendelse som afgik til Bergen var i 1907, hvilket fortsatte frem til konens død i 1916. Heldigvis har Munthes breve til sin gode ven museumsdirektøren i Bergen overlevet, så vi kan danne os et indtryk af Munthe og hans store interesse for kinesisk kunst og kunsthåndværk.

Selv om forsendelserne ophørte, så dukkede der i 1960'erne pludseligt en ekstra "skat" op til museet, som følge af, at Munthe startede med at handle med kinesisk kunst og kunsthåndværk, der blev afsat i USA og Japan, da han gerådede i finansielle vanskeligheder, idet han endnu engang havde skiftet erhverv til bankverdenen. Han havde leveret en samling store marmorskulpturer mv til LACMA i Los Angeles, som dog alligevel ikke ville erhverve den, og da skulpturerne i løbet af de næste 25 år ikke blev solgt, så tilfaldt denne fine samling efter Munthes ønske Vestlandske Kunsthåndværk og Museum i Bergen.

Forfatteren er af den opfattelse, at Munthe erhvervede sine skatte på legal vis i modsætning til mange andre i disse meget urolige og usikre tider. Hans store netværk gjorde, at han lettere fik fingre i gode ting, udover at mange kinesere kendte hans interesse og kom og solgte kunst og kunsthåndværk til ham.

Genstandene blev også udført på så godt som lovlig vis, selv om han, med sit kendskab til det kinesiske toldvæsen, nok også smurte det lidt ind imellem og måske heller ikke altid beskrev genstandene korrekt eller opgav den fulde værdi i tolddeklarationerne.

Jorunn Haakestad giver i biografien en indgående, spændende og velskrevet beskrivelse af Johann Munthes liv og levned med en hel del fotografier fra Munthes liv, udover en del eksempler på de mange fine genstande, der er endt på museet i Bergen. Det kunne være spændende at se denne fine samling på KODE, hvis 'Kina-samling' er på mere end 4500 genstande.

Gunnar Jakobsen

A Millennium of Monochromes. From the Great Tang to the High Qing. The Baur and the Zhuyuetang Collections. By Peter Lam, Richard Kan, Monique Crick and Laure Schwartz-Arenales. 5 Continents Editions [Website: <https://www.fivecontinentseditions.com>], Milano 2018. 392 s. ill. litt. noter. engelsk og fransk samt kinesisk tekst. kort. ib. 90 €.

A Millennium of Monochromes er resultatet af et større forsknings- og udstillingssamarbejde mellem Baur Collection og Zhuyuetang Collection (The Hall of Bamboo and Moon) med tilsammen 200 monokrome keramiske værker fra de to samlinger.

Baur Foundation · Museum of Far Eastern Art [Website: <https://www.fondation-baur.ch>] i Geneve er grundlagt af forretningsmanden og samleren Alfred Baur (1865-1951). Alfred Baur fik en handelsuddannelse og blev derefter ansat i et lokalt handelsfirma, der sendte ham til deres afdeling i Colombo (Sri Lanka), hvor han i 1897 selv grundlagde et gødningsfirma, som stadig eksisterer. I 1906 returnerede Baur til Schweiz, hvorfra han styrede sine fortsatte aktiviteter i Colombo.

Baurs tilbagevenden til Schweiz markerer også begyndelsen på hans aktiviteter som kunstsamler med de første køb af japansk keramik, netsuke og lakarbejder samt kinesisk jade, hvor kun udsøgt fejlfrit håndværk, som var æstetisk perfekt, fandt vej til hans samling. Et møde med en japansk handlende bosat i Kyoto gjorde, at han fik nye impulser til sin samling, idet denne forstod hans ønsker og krav. Mange anskaffelser kom til under dennes vejledning, men også andre handlende fik stor betydning for Baur Collection.

1928 er året, hvor Baur retter opmærksomheden mod keramik, som efterhånden blev det væsentligste samleområde, hvor de 756 stykker dækker fra Tang (618-907) til Quing (1644-1911). Baur erhvervede kort tid før sin død et byhus i Geneve, som senere blev omdannet til museum for samlingen, og som åbnede i 1964.

Zhuyuetang Collection er samlet af forretningsmanden Richard Kan i Hongkong, hvis samling af monokrom kinesisk keramik er tilvejebragt fra 1980'erne og fremefter. Richard Kan fortæller i sit forord, at han som 29-årig hos Sothebys i London erhvervede sit første stykke væsentlige keramik - en Yixing tepotte fra 1624 af den berømte pottemager Chen Chongmei - som blev den egentlige start på opbygningen af en af verdens fineste private samlinger af monokrom kinesisk keramik. Herefter fulgte en lang række andre erhvervelser fra kendte samlere på forskellige auktioner.

I have always hung onto some basic principles in the process of acquisition, which I would regard as the golden rules. A collection of fine porcelain should be established on the principles of "fineness, authenticity and briskness".

...

To my min, all collectors are only custodians of whatever objects they collect, no matter how much they persist or are devoted to their fervent interest, for if not in their lifetime their collections would one day to be dispersed. The only lasting value is to have this knowledge, through the pieces in their custody, well-documented and updated inferences drawn so that future scholars, researchers, and connoisseurs would have a basis on which to establish either their concurrence or their dispute over the prevailing findings.

[Richard Kan].

Han giver også forklaringen på bogens undertitel "From the Great Tang to the High Qing", idet "High Qing" er den kollektive betegnelse for de tre regenter Kangxi (1661-1722), Yongzheng (1723-1735) og Qianlong (1735-1796), som var et højdepunkt for den kinesiske porcelænsindustri, og hvor man for det højtblændte porcelæns vedkommende brændte ved en temperatur på over 1250° C.

Bogens tre velskrevne og informative essays, hvor der hvert er knyttet et billedafsnit, er skrevet af henholdsvis Laure Schwartz-Arenales (*Monochrome Ceramics of the Tang and Song Dynasties*) og Monique Crick (*Ritual and Ornamental Wares · Monochrome Porcelain of the Ming Dynasty (1368-1644)*) samt Peter Y.K. Lam (*Qing Monochromes and Tang Ying*).

The whirling flames and smoke which rise in different places make the approach to Jingdezhen for its extent, depth and shape. During a night entrance one thinks that the whole city is on fire, or that it is one large furnace with many vent holes. Perhaps these encircling mountain form a proper situation for the production of porcelain. [Brev skrevet af Pére Francois Xavier d'Entrecolles i 1712].

Jingdezhen har siden 1300-tallet været porcelænets hovedby i Kina, for ikke at sige på verdensplan. To faktorer bidrog væsentligt til Jingdezhen's position. De rigelige ressourcer i form af porcelænsler og kaolin samt træ, men også byens beliggenhed nær floder og dermed den nødvendige forsyning af vand samt ikke mindst vandveje til transport af såvel råvarer som færdige produkter.

Jingdezhen holdt gennem flere århundreder fast i hemmeligheden bag porcelænet og dermed også monopolet på at fremstille porcelæn. Forsyningsituation følges og dermed også de nødvendige ændringer i porcelænets sammensætning. Handelens udvikling og især eksporten gjorde, at værkstederne udviklede sig til fabrikker med produktionslinier, hvor arbejderne var specialiserede i én opgave.

Vi får også en viden om den i Jingdezhen oprettede kejserlige porcelænsfabrik, dens udvikling med dets forskellige tilsynsførende, hvilken betydning de havde for driften samt udviklingen af produktionen og kvaliteten af den fremstillede porcelæn.

Især Peter Y.K. Lam kommer i sin artikel nærmere ind på de forskellige typer monokrome glasurer, som over tid anvendtes og derved en nærmere beskrivelse af produkterne, idet teksterne til de enkelte værker kun indeholder få beskrivende faktuelle oplysninger.

For museer, auktionshuse, handlende, samt ikke mindst for samlere vil kataloget, som mange andre af denne type kataloger, række længere frem end bare til udstillingen, hvad omfanget også tilsiger, idet det vil være et væsent-

ligt referenceværk til den monokrome keramik, som er fremstillet i Kina fra Tang (618-907) og frem til Qing, som sluttede i 1911.

Publikationen er rigt illustreret med store gode fotos. Eneste anke er, da værket er dobbeltsproget, at man har valgt at gråtone den engelske tekst, hvilket gør den mindre læsbar. Jo, og så kunne det have været rart med et index, selv om bogen er kronologisk i sin opbygning. Uagtet disse småanker dog en absolut anbefalelsesværdig bogudgivelse.

Gunnar Jakobsen

Shozo Michikawa. Ceramic art. By Clare Pollard/ Nora von Achenbach. Arnoldsche Art Publishers [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart 2018. 96 s. ill. litt. engelsk tekst. ib. 28 €.

Arnoldsche Art Publishers i Stuttgart har gennem de seneste år udsendt en række værker om samtidskeramik. Denne monografi om den væsentlige japanske keramik Shozo Michikawa (f. 1953) kan ses som et led i denne række, selv om den rent tekstmæssigt er mere beskeden, end det normalt er tilfældet for publikationer fra dette forlag. Til gengæld indeholder bogen ca. 70 sider med fortrinlige billeder af kunstnerens keramik dækkende perioden fra 2004-2017.

Bogens to forfattere Clare Pollard og Nora von Achenbach fra henholdsvis Ashmolean Museum of Art and Archaeology, University of Oxford og Museum für Kunst und Gewerbe Hamburg har som indledning til billedsektionen hver især skrevet en kortfattet, men indholdsrig, artikel om Shozo Michikawa og dennes keramik.

Clare Pollard tager i sin artikel "Michikawa Shozo - nature into Art" udgangspunkt i kunstnerens "skulpturelle" værker, der på trods af deres næsten abstrakte formsprog altid har bevaret en formel brugsfunktion som eksempelvis vaser, skåle eller vandkrukker til den japanske teceremoni. Efterfølgende giver hun en udmærket beskrivelse af kunstnerens arbejdsproces, der altid har drejeskiven som udgangspunkt, men også udsætter det opdrejede emne for en række beskæringer, manipulationer og sågar endda til tider vender værket på siden og laver siden om til top. En arbejdsproces, der som regel foregår hurtigt og har gjort hans demonstrationer til tilløbsstykker. Ligeledes afholder han mange workshops og er en søgt lærer.

Clare Pollard redegør for Michikawa Shozos kunstneriske udvikling, der ikke som mange andre japanske keramikeres tog udgangspunkt i en kunstscoleuddannelse eller oplæring i en keramikfamilie. Han arbej-

dede i forretningsverdenen til han var i slutningen af tyverne, før han vendte sig mod keramikken. Som ung keramik slog han sig ned i Seto (Japan), der har en tusindårig keramisk tradition og startede med at lave brugskeramik, før han fandt sin kunstneriske stil. Sluttelig behandler Clare Pollard kunstnerens glasurer og hans tætte forhold til naturen, der har stor betydning for værkerne.

Nora von Achenbach har en mere kunstteoretisk indgangsvinkel til kunstneren i sin artikel "Michikawa Shozo - "chuang" wounded and brought into being". Hun tager afsæt i et skrift fra det 14-tallet af den kinesiske forfatter Xie He og sætter kunstnerens værker i relation til bogens udsagn, ligesom hun inddrager den berømte keramiske kunstner Yagi Kazuo (1918-1979), der i et essay tog udgangspunkt i det kinesiske tegn "chuang" og dets dobbelte betydning. Denne dobbelte betydning genfinder hun i Michikawa Shozos værker.

Hun kommer endvidere omkring den japanske teceremoni, zenbuddismens samt den kinesiske og koreanske keramikens betydning for kunstnerens værker for sluttelig at påpege en påvirkning fra den japanske avantgardebælgelse "Sodeisha". Sidstnævnte bevægelse arbejdede dog næsten udelukkende med det skulpturelle objekt og ikke med keramik, der havde en brugsfunktion.

Alt i alt når de to artikler vidt omkring på den sparsomme plads og giver et udmærket indtryk af keramikeren Shozo Michikawa og baggrunden for dennes værker. Værkerne kan ses i bogen og med vejledningen fra de to forfattere er man bedre rustet til gennemsynet.

Til sidst et lille suk. Hvorfor anføres kunstnerens navn Shozo Michikawa på bind og titelblad, mens forfatterne i artiklerne skriver Michikawa Shozo. Begge forfattere skriver, at de følger den japanske tradition med efternavn først og dernæst fornavn, men det gør forlæggeren ikke. Man skulle synes, at de to parter kunne have nået til enighed. Desværre ser man tit i europæiske bøger om japansk keramik, at japanske navne skrives vilkårligt, så man ikke kan være sikker på, hvad der er fornavn og hvad der er efternavn. Kunne man dog ikke blive enige om fælles regler? Jeg har i artiklen selv valgt den europæiske navnemodel med fornavnet først, men ændrer gerne, hvis man bliver enig om den japanske model.

Henning Pihlmark

NB: Shozo Michikawa har for tiden sin første udstilling "Manpower" i Danmark. Den kan ses hos A. Petersen, Kløvermarkssvej 70, 2300 København frem til den 3. november 2019. Shozo Michikawa udstiller sammen med den danske keramikker Hans Vangso, med hvem

han også udstillede på Lacoste Gallery, Concord, Boston, USA tidligere i 2019.

Henning Pihlmark

Anmeldes i keramiske noter 51/2020

Rose Eken Artefacts. Af Rose Eken. Booklab [Website: www.booklab.dk], Skanderborg 2018. 228 s. ill. noter. dansk og engelsk tekst. ib. oplag 500. 295 kr.

Rose Eken · Afterbeat. Horsens Kunstmuseums Forlag [Website: <https://www.horsenskunstmuseum.dk>], Horsens 2018. 78 s. ill. 125 kr.

The Ghosts of Sunday Morning. 50 years of European Ceramic Work Centre (EKWC). By G. Adamson. nai010 publishers [Website: www.nai010.com], Rotterdam 2019. 124 s. ill. hf. 24,95 €.

Materiality. The Miller Ceramic Art Collection. By Wayne Higby et al. Arnoldsche Art Publishers [Website: www.arnoldsche.com], Stuttgart. 09.19. 224 s. ill. ib. 38 €.

Medlemsarrangementer i Keramikvens Venner

Arrangement: *Værkstedbesøg hos keramikeren Malene Müllertz*
Dato og tidspunkt: Lørdag den 5. oktober 2019, kl. 13.00.
Mødested: Frederiksberg Allé 19 B, 1820 Frederiksberg C.
Arrangør: Peter Nedergaard, tlf 51 42 30 93.
Deltagertal: Maksimum 20 deltagere efter først til mølle-princippet. Medlemmer har fortrinsret.
Pris: 60 kr. pr. person.
Arrangementsnr.: 2019-8.
Tilmelding: Tilmelding er nødvendig og sker per email til arrangement@keramikvens-venner.dk eller undtagelsesvist på telefon til sekretæren og samtidig betaling til Keramikvens Venners konto i Danske Bank. Tilmelding er først accepteret, når deltagergebyret er indgået på foreningens konto. Tilmelding og betaling senest torsdag den 26. september 2019. Husk på email og ved betaling at anføre dit navn i posteringslinjen til modtageren samt arrangementets nummer.

Malene Müllertz: Malene Müllertz er en af sin generations største danske keramikere, som i årtier har præstet en udvikling af sit keramiske formsprog, der på den ene side har ført mange steder hen, men alligevel har bevaret en genkendelighed på tværs. Uanset om det er raffinerede aflange lågkrukker, elegante skåle eller en keramisk "fiskeruse", er man sjældent i tvivl om ophavskvinden. Malene Müllertz vil fortælle om sine seneste ting, sine inspirationskilder og sin udvikling. Kom med til dette værkstedbesøg hos dansk keramik elegantier.

Arrangement: *Besøg hos keramiksamlerne Aliza og Shalom Stern*
Dato og mødetidspunkt: Lørdag den 19. oktober 2019 kl. 14.00-16.30.
OBS: Vær opmærksom på, at alle deltagere skal medbringe hjemmesko samt at det ikke er tilladt at røre genstandene.
Mødested: Virum. Den præcise adresse vil blive sendt til deltagerne umiddelbart efter fristen for tilmelding er udløbet.
Arrangør: Jens Bukh.
Deltagertal: Maksimum 15 deltagere. Kun for medlemmer af Keramikvens Venner. Ved overtegning foretages lodtrækning om pladserne umiddelbart efter tilmeldingsfristen.
Pris: 60 kr. pr. person.
Arrangementsnr.: 2019-9.
Tilmelding: Send en email til arrangement@keramikvens-venner.dk eller undtagelsesvist på telefon til sekretæren og samtidig betaling til Keramikvens Venners konto i Danske Bank. Tilmelding er først accepteret, når deltagergebyret er indgået på foreningens konto. Tilmelding og betaling senest fredag den 4. oktober 2019. Husk på email og ved betaling at anføre dit navn i posteringslinjen til modtageren samt arrangementets nummer.

Aliza og Shalom Stern: Aliza og Shalom Stern har siden 1970'erne skabt en eksklusiv samling af værkstedsarbejder i stentøj og porcelæn fra Danmark og Japan samt japansk/koreansk inspireret keramik fra England og USA. Med dette besøg i deres smukke hjem og have får medlemmerne en enestående chance for at se træbrændte unikværker fra nogle af Japans bedste keramikere sidestillet med den fineste danske keramiske kunst, heriblandt arbejder af Gertrud Vasegaard.

Japansk keramik har en 12.000 år gammel historie, og det præger det enormt varierende udbud af former, farver, glasur, dekorationer, stilarter og funktioner, der findes i Japan i dag. Efter første verdenskrig opstod der en studiokeramik-bevægelse i Japan inspireret af enten folkekunsten (mingei) eller guldalderkunsten fra Momoyama perioden (1573-1615). Te-ceremoniens forskellige keramiske redskaber til brug og udsmykning har spillet en central rolle, hvilket også omfatter redskaber til det efterfølgende måltid såsom tekopper og sake-flasker og -kopper. For uddybning se guide til japansk keramik ved Robert Yellin: <http://www.e-yakimono.net/guide>. I Aliza og Shalom Sterns samling findes følgende stilarter repræsenteret: Oribe, shino, ki-seto, iga, karatsu, shigaraki, bizen, hagi, mashiko og arita.

Medlemsarrangementer i Keramikkenes Venner (fortsat)

- Arrangement:** *Foredrag om dansk værkstedskeramik fra 1950 til i dag ved Bodil Busk Laursen og udstillingen Manpower (Shozo Michikawa og Hans Vangsø)* i samarbejde med Kunstforeningen 14. august.
- Dato og mødetidspunkt: Tirsdag den 29. oktober 2019, kl. 16.30.
- Mødested: A. Petersen - Collection & Craft, Kløvermarksvej 70, 2300 København S.
- Arrangør: Jens Bukh.
- Deltagertal: 20 pladser er reserveret medlemmer af Keramikkenes Venner.
- Pris: 220 kr. som inkluderer foredrag, udstilling og vin. A. Petersen tilbyder derudover årskort, der giver fri adgang til det næste års udstillinger + 15% rabat på køb i butik og galleri (normalpris 180 kroner) til alle deltagere. Hvis man allerede har årskort, er prisen for arrangementet 120 kr.
- Arrangementsnr.: 2019-10.
- Tilmelding: Send en email til arrangement@keramikkenes-venner.dk eller undtagelsesvist på telefon til sekretæren og samtidig betaling til Keramikkenes Venners konto i Danske Bank. Tilmelding er først accepteret, når deltagergebyret er indgået på foreningens konto. Tilmelding og betaling senest mandag den 14. oktober 2019. Husk på email og ved betaling at anføre dit navn i posteringslinjen til modtageren samt arrangementets nummer.
- Foredrag: Bodil Busk Laursen, tidligere direktør for Designmuseum Danmark 1995 til 2011, forfatter til bestandskataloget *Dansk Værkstedskeramik 1950-2010 i Designmuseum Danmark* (2017), fortæller om værkstedskeramikken, som den har udviklet sig i Danmark fra midten af det 20. århundrede frem til i dag.
- Efter 2. Verdenskrig etableredes rundt om i Danmark en lang række enmandsværksteder af keramikere med professionelle uddannelser. De fik hurtigt en produktion i gang, godt hjulpet af forbedret teknisk udstyr og stigende efterspørgsel efter gode funktionelle brugsting. Sideløbende med brugskeramikken udførte værkstedskeramikere unikke arbejder, som efterhånden tog over i takt med den stigende konkurrence og tidens kunstneriske og idémæssige strømninger. Årene fra 1980 til nutiden udgør en rig periode i dansk keramik, hvor keramikere og kunstnere med forskellige forudsætninger og forestillinger skabte eksperimenterende værker. Designmuseum Danmark rummer mere end 600 værker af 133 keramikere og kunstnere, der har arbejdet med det keramiske materiale. Bodil Busk Laursen gennemgår og nuancerer på baggrund af sit arbejde med bestandskataloget, dele af denne skelsættende periode i dansk keramik historie og giver samtidig et indblik i, hvordan et stort nationalt fagmuseum arbejder med at indsamle og dokumentere en kunstarts frembringelser.
- Manpower: Japansk og dansk keramik mødes i udstillingen Manpower, hvor keramikere Shozo Michikawa og Hans Vangsø hver viser 32 værker, der hylder de vilde kræfter og den sentimentale tilgang til det mest jordbundne og grundlæggende af alle materialer: Leret. Der er efter foredraget adgang til udstillingen på 1. sal og butikken med kunsthåndværk i stueetagen.
- Arrangement:** *Værkstedbesøg hos keramikere Barbro Åberg, Lotte Westphael og Pernille Pontoppidan Pedersen*
- Dato: Lørdag den 2. november 2019.
- Mødested 1: Kl 11.00 Barbro Åberg, Skovstien 7, 8680 Ry.
- Mødested 2: Kl 13.00 Lotte Westphael, Bomholtgård, Bomholtvej 10, 8680 Ry og derfra til
- Mødested 3: Pernille Pontoppidan Pedersen, Buskhedevej 33, 8600 Silkeborg.
- Frokost: Mulighed for at bestille sandwich á 60 kr.
- Arrangør: Helle Bovbjerg.
- Deltagertal: Maksimum 18 deltagere efter først til mølle-princippet. Medlemmer har fortrinsret.
- Pris: 60 kr. pr. person.
- Arrangementsnr.: 2019-7.

Medlemsarrangementer i Keramikens Venner (fortsat)

- Transport: Anfør venligst i mailen ved tilmeldingen, om du har ekstra pladser i bilen eller om du søger kørelejlighed, herunder specielt transport fra Silkeborg Station og mellem værkstederne.
- Tilmelding: Tilmelding er nødvendig og sker per email til arrangement@keramikens-venner.dk eller undtagelsesvist på telefon til sekretæren og samtidig betaling til Keramikens Venners konto i Danske Bank. Tilmelding er først accepteret, når deltagergebyret er indgået på foreningens konto. Tilmelding og betaling senest fredag den 22. oktober 2019. Husk på email og ved betaling at anføre dit navn i posteringslinjen til modtageren samt arrangementets nummer.
- Barbro Åberg: Barbro Åberg (f. 1958) har en forkærlighed for enkle, nærmest arketyperiske former, som er bygget op af myriader af mindre dele. Lysets invirkning på de flettede værker, er også en vigtig medspiller i hendes skulpturer. Farveskalaen er afdæmpet, og værkernes overflader består hovedsagelig af forskellige Terra Sigillata (en finkornet begitning) eller indfarvet ler.
- Skulpturerne er opstået ud fra en personlig insisteren på at fra starten af udvikle et helt eget formsprog. Med udgangspunkt i blandt andet mikroskopiske fossiler, billeder fra naturvidenskabelig forskning, arkitektur- og ingeniørkunst samt egne fotos og skitser kombineret med tanker om tid, erindring og livets gang, opnås et sæligt keramisk udtryk, som er Barbro Åbergs eget personlige ”fingeraftryk”.
- Værkerne viser en sammensmeltning af natur og kultur, inspirationskilde og fantasi, mønstre og organiske strukturer. Når de kombineres med tanker om tid, erindringer, relationer og livets gang skabes referencer til menneskets kultur og naturens gang.
Website: <http://www.barbroaberg.com>.
- Lotte Westphael: Lotte Westphael (f. 1965) er uddannet på Linjen for Keramik og Glas på Kunsthåndværkerskolen i Kolding 1988-1992 og Institut for Unika 1992-1993. Derudover flere længere ophold på værksteder i Japan.
- Lotte Westphael arbejder med helt tynde unika-”beholdere” i porcelæn, som hun kalder Synkoper. Lotte Westphael laver geometriske mønstre i porcelæn i, og henter inspiration fra vævede tekstiler. Synkopernes dekoration er gennemgående på begge sider, så der opstår et samspil mellem vasens indre og ydre. Synkoperne er lavet i pladeteknik, og Lotte Westphael har udviklet en teknik, hvor hun skærer og samler porcelænet på en særlig måde. Lotte Westphael arbejder serielt, og Synkoperne er et resultat af detaljeret planlægning. Under værkstedetsbesøget vil Lotte Westphael fortælle om sin inspiration og sin designproces.
Instagram@lottewestphael.
- Pernille Pontoppidan Pedersen: Har jeg lavet en kantet kasse i ler, får jeg lyst til at montere en blød, bølget elefantlignende snabel på den for derefter at føre den tilbage til en statisk pind. Min form udvikler sig konstant og svinger i pendulfart mellem orden og kaos, det organiske og statiske. Leret som materiale vækker konstant min nysgerrighed og giver mig lyst til at undersøge, hvordan kroppen interagerer med materialet i processen kontra den færdige form.
- Leret husker mit aftryk og ikke er et ignorant, men et ganske imødekomende materiale. Og så finder jeg det dybdegående kendskab til ét materiale tilløkkende.
- Keramik, som materiale er interessant, da jeg føler mig stimuleret. Det tager min rastløshed. Samtidig giver det mig en lyst til at lave former og overflader, som kommunikerer til vores sanser og begrebsapparat. Jeg ønsker at alle sanser bliver stimuleret i mødet med værkerne, som lige dele antiæstetisk og utrolig indtagende.
Website: <https://pernillepontoppidan.com>.

Medlemsarrangementer i Keramikvens Venner (fortsat)

- Arrangement:** *Værkstedbesøg hos Louise Gaarmann på Mols samt Inge Trautner og Lis Ehrenreich i Aarhus.*
- Dato:** Lørdag den 8. februar 2020.
- Mødested 1:** Kl. 11.00 Louise Gaarmann, Elbjergvej 3, Fuglsø, 8420 Knebel.
- Mødested 2:** Kl. 13.15 Inge Trautner, Skovfaldet 7, 8200 Aarhus N.
- Mødested 3:** Kl. 15.00 Lis Ehrenreich, Sjællandsgade 92, 8000 Århus C.
- Arrangør:** Jørn Sparre, tlf 20 30 37 48.
- Deltagertal:** Maksimum 20 deltagere efter først til mølle-princippet. Medlemmer har fortrinsret.
- Pris:** 60 kr. pr. person.
- Arrangementsnr.:** 2020/1.
- Transport:** Anfør venligst i mailen ved tilmeldingen, om du har ekstra pladser i bilen eller om du søger kørelighed, herunder specielt transport fra Aarhus Station til værkstederne.
- Tilmelding:** Tilmelding er nødvendig og sker per email til arrangement@keramikvens-venner.dk eller undtagelsesvist på telefon til sekretæren og samtidig betaling til Keramikvens Venners konto i Danske Bank. Tilmelding er først accepteret, når deltagergebyret er indgået på foreningens konto. Tilmelding og betaling senest den 21. januar 2020. Husk på email og ved betaling at anføre dit navn i posteringslinjen til modtageren samt arrangementets nummer.
- Inge Trautner** *Inge Trautner (f. 1953) er uddannet ved Det Jyske Kunstakademi 1976-1980. Blandt de keramikere, der arbejder ud fra den karakteristiske japanske/koreanske tradition stadigt udviklende de traditionelle former: Skålen, krukken, fadet og vasen. Udsmykker ofte med stemplede repeterende dekorationer i det våde ler. Andre gange bruges indfarvet og indlagt ler i fade. Har været medlem af udstillingsgruppen 8 keramikere (1987-1996), der startede efter inspiration fra Bernard Leach.*
- Jeg arbejder med krukker, fade, skåle og kander, hvor jeg bruger forholdsvis stærke blåtonede og tyrkisgrønne begitninger sammen med isagtige hvide begitninger evt, med en enkel dekoration i indlagt indfarvet ler, kombineret med prægning af skærven, såsom stempler og skårne riller, som fremhæver lerets mørke tone og tilføjer formen en accent. Foruden de lyse askeglaserede ting, arbejder jeg også med en jernglasur, såkaldt tenmoku, som kan fremstå dyb sort til rødbrun alt efter brændingen.*
- Mine arbejder har rod i den nordiske oldtidskeramik med skelen til østens klassiske - tidlig persisk, japansk og koreansk keramik. Det er "Krukken" og formen der interesserer mig, ikke afprøvning af materialets grænser.*
- Alt er drejet friskt på skiven, og derfra videre bearbejdet i et danskt rødder, begittet i flere lag, glaseret med aske/jern glasurer, og brændt ret højt for et lertøjsler til 1200°, og med kraftig reduktion, således ler og glasur smelter tæt sammen og der opnåes en stoflighed i overfladen, der balancerer mellem det rå og det sarte i udtrykket.*
- Jeg tilstræber ikke det perfekte glatte, men enkelhed, liv og rytme i form og dekoration, og skelner ikke mellem ting til brug og/eller unika. Alle arbejder er "one of a kind". Jeg håber på at kunne fornøje både hånden og øjet. [<http://kunstnerportal.bkf.dk/inge-trautner>].*
- Lis Ehrenreich** *Lis Ehrenreich (f. 1953) er uddannet ved Det Jyske Kunstakademi 1976-1981. Eget værksted i Aarhus siden 1981. Har også været tro mod de klassiske former, som drejes op. De seneste år arbejdet med at integrere en leropsats/podie under den slanke vase. Laver selv sine glasurer, kraftfulde, porøse, ofte boraxbaserede askeglasurer.*
- Louise Gaarmann** *Louise Gaarmann (f. 1975) har afgang 2002 fra Danmarks Designskole. Arbejder i eget værksted på bopælen med skulpturelle unikaværker. Har modtaget Statens Kunstfonds arbejdslegat. Modtaget Kunsthåndværkerprisens Sølvmedalje 2014. Har deltaget i Dirty Go Clay Band (sammen med Mette Maya Gregersen og Lea Nielsen), som er en gruppe, der skaber fælles keramiske værker som performance happenings. Website: <http://louisegaarmann.dk>.*

---

keramiske noter – 25 år med 50 numre

af Gunnar Jakobsen

Redaktør af keramiske noter i 25 år

---

keramiske noter er nu udkommet i 25 år med to numre hvert år. Startet i det små med nogle få sider, som efterhånden blev til flere. Først med en beskedne udstillingsoversigt, som kun omfattede Danmark, men som nu er meget omfattende, specielt i den elektroniske udgave af *keramiske noter*, som ligger på www.keramikkens-venner.dk, hvor dette nummer er på mere en 60 sider, mens den trykte udgave kun er på 28 sider. Hvis du er på vej til England eller Tyskland mv, så finder du en meget omfattende udstillingsoversigt i netudgaven. Læsere har i hvert fald mulighed for at holde sig orienteret om, hvad der sker udstillingsmæssigt i Danmark og i udlandet på keramikens område. Udstillingerne finder jeg frem til ved at søge på Google ud fra mit almindelige kendskab til museer og udstillingssteder, dvs almindelig knofedt og systematik.

Da jeg fortsat arbejder med at opdatere *Dansk Keramisk Bibliografi*, har det været nærliggende at publicere årets nyudkomne litteratur i *keramiske noter*, så man kan holde sig opdateret med, hvad der udkommer på keramikens område i Danmark, men også i udlandet, da der tillige bringes en nyhedsliste, som jeg selv har stor fornøjelse af, hvad jeg også ved, at flere medlemmer har.

Et særkende for *keramiske noter* er de mange vel-skrevne og indsigtfulde boganmeldelser, som det er

muligt at bringe takket være imødekomende forlag samt ikke mindst gode anmeldere. I enkelte tilfælde er en anmeldelse efterfølgende fulgt op med en artikel, som uddybede dele af den anmeldte bog.

Indimellem har der været kortere eller længere artikler om specielle emner, noget der har høj prioritet, men som er vanskelige at få i hus. Heldigvis har flere artikler fundet vej til *keramiske noters* spalter, artikler som man godt kan vende tilbage til. Hvem husker ikke Erik Linnets mere teknisk betonedede artikler om fremstillingen af keramik, hvad vi nok er mange, som mange stadig kan have udbytte af at læse.

keramiske noter er således baseret på det muligst kunst, men skulle nogen føle sig foranlediget til at skrive om en bestemt keramiker eller en bestemt keramisk virksomhed, så vil dette være meget kærkomment.

Det er altid spændende at modtage anmeldelser (som ofte lader vente på sig), og læse dem, men også ping-ponget med anmelderen er fornøjeligt og altid konstruktivt.

Nogle flere fakta om *keramiske noter* vil man kunne læse i *Keramikkens Venners* udgivelse sammen med Clay Keramikmuseum Danmark i anledning af det tilstundende jubilæum ”Yndlingsværker · Keramikens Venners 25-års jubilæum”.

Bestyrelse:

Jens Drachmann Bukh, formand
Gunnar Jakobsen, næstformand
Carsten Groth, sekretær
Helle Bovbjerg, kasserer
Peter Nedergaard
Barbro Haar, suppleant
Jørn Sparre, suppleant

Formand:

Jens Drachmann Bukh
Tlf 22 62 28 13
formand@keramikkens-venner.dk

Sekretær:

Carsten Groth
Tlf 41 57 88 18
sekretaer@keramikkens-venner.dk

Kasserer:

Helle Bovbjerg
Tlf 20 12 70 93
kasserer@keramikkens-venner.dk
Bank: Danske Bank reg nr 1551
kontonr 9 46 17 87

Tilmelding til arrangementer:

Tlf 40 53 44 55
arrangement@keramikkens-venner.dk

www.keramikkens-venner.dk

www.facebook.com/keramikkensvenner

”*keramiske noter*” udgives af
”*Keramikkens Venner*” siden
1995 og udkommer to gange
årligt, henholdsvis ultimo marts
og primo september.

ISSN 1603-0664

Redaktør af ”*keramiske noter*
50/2019” er **Gunnar Jakobsen** med
tak til de, der har leveret anmeldelser
til dette nummer samt til Barbro
Haar for gode kommentarer.
Redaktionen afsluttet 08/08/19.

© *keramiske noter*
